

Katedra: geografie
Studijní program: magisterský pro 2. stupeň
Kombinace: zeměpis – matematika

MIKROREGIONY CHOMUTOV, KADAŇ
A FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ JEJICH VÝVOJ
MICROREGIONS OF CHOMUTOV
AND KADAŇ AND FACTORS AFFECTING
THE DEVELOPMENT OF THESE
MICROREGIONS
LES MICRO-REGIONS DE CHOMUTOV,
KADAN ET LES FACTEURS INFLUENTS
LEUR DEVELOPPEMENT

Diplomová práce: 2010–FP–KGE–11

Autor:
Lucie MALINOVÁ

Podpis:

Adresa:
Slunná 289
261 01. Příbram

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Vávra, Ph.D.
Konzultant: Ing. Tereza Košťáková

Počet

stran	slov	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
92	19 575	20	13	40	4

V Liberci dne: 1. 12. 2009

Katedra: geografie

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(pro magisterský studijní program)

pro (diplomant)

Lucie Malinová

adresa:

SNP 1626, 431 11 Jirkov

obor (kombinace):

učitelství pro 2. stupeň ZŠ (MA – ZE)

Název DP:

**MIKROREGIONY CHOMUTOV, KADAŇ A
FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ JEJICH VÝVOJ**

Název DP v angličtině:

Microregions of Chomutov and Kadaň and factors affecting
the development of these microregions

Vedoucí práce:

Mgr. Jaroslav Vávra, Ph.D.

Konzultant:

Ing. Tereza Košťáková (odborný pracovník Českého
statistického úřadu v Ústí nad Labem)

Termín odevzdání:

květen 2007

Pozn. Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování DP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 13.6. 2006

.....
děkan

.....
vedoucí katedry

Převzal (diplomant):

Datum:

Podpis:

Název DP: Mikroregiony Chomutov, Kadaň a faktory ovlivňující jejich vývoj

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Vávra, Ph.D.

Úvod:

DP bude obsahovat zpracování vzájemného působení mezi městy Chomutov a Kadaň a jejich mikroregionů, a taktéž srovnání vývoje měst a mikroregionů od roku 1991 až po současnost, neboť lze předpokládat jisté odlišnosti.

Bude se zabývat pracovním trhem mikroregionů měst Chomutov a Kadaň

Zaměří se na zaměstnanost, vzdělanost, směrovou vyjížďku.

Vymezí faktory, které ovlivňují pracovní mikroregiony (např. vývoj bezprostředního okolí, vztah významných nestředisek ke střediskům, případné sjednocení měst Chomutov a Jirkov).

Cíl:

- zhodnotit jednotlivé etapy vývoje měst Chomutov a Kadaň od roku 1991 až po současnost
- porovnat tyto etapy a nalézt spojitosti (rozdíly, faktory)
- analyzovat vývoj a stav socioekonomických ukazatelů (zaměstnanost, vzdělanost, vyjížďka do zaměstnání, škol,...)

Požadavky:

- studium odborné literatury
- analýza statistických údajů
- spolupráce s Úřadem práce v Chomutově
- spolupráce s Městským úřadem v Chomutově, Městským úřadem v Kadani
- spolupráce s Českým statistickým úřadem v Ústí nad Labem

Literatura:

HAMPL, M. a kol.: *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice*. Praha: PŘF UK, 1996. 395 s.

HAMPL, M.: *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha: PŘF UK, 2005. 147 s.

Historie a současnost podnikání na Chomutovsku, Kadaňsku a Vejprtsku. 1. vyd. Žehušice: Městské knihy, 2003. 287 s. ISBN 80-86699-13-7.

HLAVÁČEK, P.: *Kadaň: královské město*. Kadaň: Město Kadaň, 2001. 117 s.

Ústecký kraj – regenerace prostoru. [redakce Škuba, J., Mesiariková, V., Žáková, O.]. Praha: ABF, 2004. 92 s. ISBN 80-86165-86-8.

Vítejte v Ústeckém kraji. [sestavila Langerová, B.]. 1. vyd. Praha: ACR Alfa, 2004. 239 s. ISBN 80-86408-10-8.

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum

Podpis

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji všem, bez kterých bych svou práci nikdy nemohla dokončit. Velký dík patří vedoucímu práce, Mgr. Jaroslavu Vávrovi, Ph.D., za jeho trpělivost a ochotu. Paní Lence Němcové, sekretářce katedry geografie, bych také ráda poděkovala, neboť mi byla vždy nápomocna. Nesmím také opomenout všechny pracovnice studijního oddělení, jsou to také dámy na svém místě. V neposlední řadě děkuji svému partnerovi za trpělivost a podporu.

MIKROREGIONY CHOMUTOV, KADAŇ A FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ JEJICH VÝVOJ

Anotace

Diplomová práce obsahuje vymezení geografické regionalizace. Dále se zabývá charakteristikou mikroregionů Chomutov a Kadaň. Hlavním cílem je nalézt a analyzovat faktory ovlivňující jejich vývoj. Součástí je průzkum týkající se dojížděky provedený mezi obyvateli města Chomutova. Práce přináší také přehled strategického vývoje měst Chomutov a Kadaň.

Klíčová slova: Chomutov, Kadaň, mikroregion 1. stupně, mikroregion 2. stupně, trh práce, zaměstnanost, nezaměstnanost, vzdělanost, směrová vyjížděka

MICROREGIONS OF CHOMUTOV AND KADAŇ AND FACTORS AFFECTING THE DEVELOPMENT OF THESE MICROREGIONS

Abstract

This diploma thesis contains a specification of geographical regionalization. It also deals with microregion characteristics of Chomutov and Kadaň. The aim of the thesis is to find out and analyze factors affecting the development of these microregions. The thesis contains a commute to work survey conducted in Chomutov. The thesis gives an overview of city development strategy for Chomutov and Kadaň.

Keywords: Chomutov, Kadaň, microregion of 1st level, microregion of 2nd level, labour market, employment, unemployment, education, commuting

LES MICRO-REGIONS DE CHOMUTOV, KADAN ET LES FACTEURS INFLUENTS LEUR DEVELOPPEMENT

Annotation

Le thème de diplôme comprend la définition géographique des régions. Il décrit également les caractéristiques des micro-régions telles que Chomutov et Kadaň. Le but principal est de trouver et d'analyser les facteurs d'influence sur leur développement. Une partie concerne un sondage sur les parcours effectués par les habitants de Chomutov. Le diplôme montre aussi l'aspect du développement stratégique des villes de Chomutov et de Kadaň.

Mots clés : Chomutov, Kadaň, micro-région 1. degré, micro-région 2. degré, marché de travail, emploi, chômage, éducation, direction de parcours

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ (ABECEDNĚ TŘÍDĚNÝ)	8
1. ÚVOD	10
2. GEOGRAFICKÁ ORGANIZACE SPOLEČNOSTI	11
3. VYMEZENÍ ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ	17
3.1. SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA MEZOREGIONU ÚSTECKÝ KRAJ	17
3.2. MIKROREGION 2. STUPNĚ - OKRES CHOMUTOV	22
3.3. MIKROREGION 1. STUPNĚ – SPRÁVNÍ OBVOD ORP CHOMUTOV	25
3.4. MIKROREGION 1. STUPNĚ – SPRÁVNÍ OBVOD ORP KADAŇ	26
4. ANALYZOVÁNÍ FAKTORŮ	28
4.1. HISTORICKÝ VÝVOJ SÍDEL SPRÁVNÍCH OBVODŮ ORP CHOMUTOV A KADAŇ	28
4.2. PRIMÁRNÍ FAKTOR – TRH PRÁCE	31
4.2.1. Uplatnění na trhu práce	33
4.2.2. Současný stav trhu práce mikroregionu 2. stupně Chomutov	35
4.3. PRIMÁRNÍ FAKTOR – ZAMĚSTNANOST, NEZAMĚSTNANOST	39
4.3.1. Vývoj zaměstnanosti, resp. nezaměstnanosti	41
4.4. PRIMÁRNÍ FAKTOR – VZDĚLANOST	43
4.4.1. Vzdělanost v mikroregionu 2. stupně Chomutov	44
4.4.2. Rekvalifikace	47
4.5. PRIMÁRNÍ FAKTOR – DOJÍŽDKA/VYJÍŽDKA DO ZAMĚSTNÁNÍ/ŠKOL	51
4.5.1. Vývoj dojíždky/vyjíždky do zaměstnání/škol	52
4.5.2. Průzkum – Dojíždka do zaměstnání	54
5. STRATEGIE ROZVOJE	62
5.1. RÁMCOVÁ STRATEGIE ROZVOJE MĚSTA CHOMUTOVA	62
5.2. STRATEGICKÝ PLÁN MĚSTA KADANĚ	67
5.3. SWOT ANALÝZA	70
5.3.1. SWOT analýza města Chomutova	71
5.3.2. SWOT analýza města Kadaně	72
6. SJEDNOCENÍ MĚST CHOMUTOV A JIRKOV	76
7. FONDY EVROPSKÉ UNIE	80
8. ZÁVĚR	84
9. POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA	85
10. SEZNAM PŘÍLOH	88

Seznam použitých zkratk a symbolů (abecedně tříděný)

BROÚK	BUDOUCÍ ROZVOJ ÚSTECKÉHO KRAJE
ČSÚ	ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD
DDM	DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE
EA	POČET EKONOMICKY AKTIVNÍCH OBYVATEL
ECDL	MEZINÁRODNĚ PLATNÝ DOKLAD O DOSAŽENÉ ÚROVNI PRÁCE S VÝPOČETNÍ TECHNIKOU
ERDF	EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ESF	EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND
EU	EVROPSKÁ UNIE
FS	FOND SOUDRŽNOSTI
ICT	INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE
KK	KLÍČOVÉ KOMPETENCE
MHD	MĚSTSKÁ HROMADNÁ DOPRAVA
MN	MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V %
MPSV	MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
NEZ	POČET NEZAMĚSTNANÝCH EVIDOVANÝCH NA ÚŘADĚ PRÁCE
NNO	NESTÁTNÍ NEZISKOVÁ ORGANIZACE
OC	OBYVATELSTVO CELKEM
OP RLZ	OPERAČNÍ PROGRAM ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ
ORP	OBEC S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ
PP	PRACOVNÍ POMĚR
RIS	REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS
SLDB	SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ
SO	STŘEDNÍ ODBORNÁ
SWOT	STRENGTHS = S (SILNÉ STRÁNKY); WEAKNESSES = W
ANALÝZA	(SLABÉ STRÁNKY); OPPORTUNITIES = O (PŘÍLEŽITOSTI); THREATS = T (HROZBY)
UJEP	UNIVERZITA JANA EVANGELISTY PURKYNĚ
ÚP	ÚŘAD PRÁCE
ÚSO	ÚPLNÉ STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁNÍ S MATURITOU
ÚSV	ÚPLNÉ STŘEDNÍ VZDĚLÁNÍ

VOŠ	VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA
VPM	POČET VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST EVIDOVANÝCH ÚŘADEM PRÁCE
VŠ	VYSOKÁ ŠKOLA
ZŠ	ZÁKLADNÍ ŠKOLA
ZUŠ	ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA

1. Úvod

V práci je stručně nastíněna geografická organizace společnosti, kterou se zabývá Hampl [1], ze které byla použita terminologie a částečně i metodika vymezení zkoumaného území. K vymezování mikroregionu, popř. mikroregionů se používají obvykle různé charakteristiky či faktory. V následujících kapitolách jsou blíže specifikovány. Zmíníme, že faktory, které pro náš účel vymezení použijeme, jsou zásadní pro vývoj jakéhokoliv moderního společenství a jejich vývoj může znamenat někdy i veliké zvraty. Analýzou například směrové vyjížďky můžeme definovat významná centra regionů, která pak dále ovlivňují své okolí. Cílem se stává vymezení mikroregionů na základě ovlivňujících faktorů, dále pak nalezení možné etapovosti vývoje, ve kterém by bylo vhodné určit spojitosti a rozdíly.

2. Geografická organizace společnosti

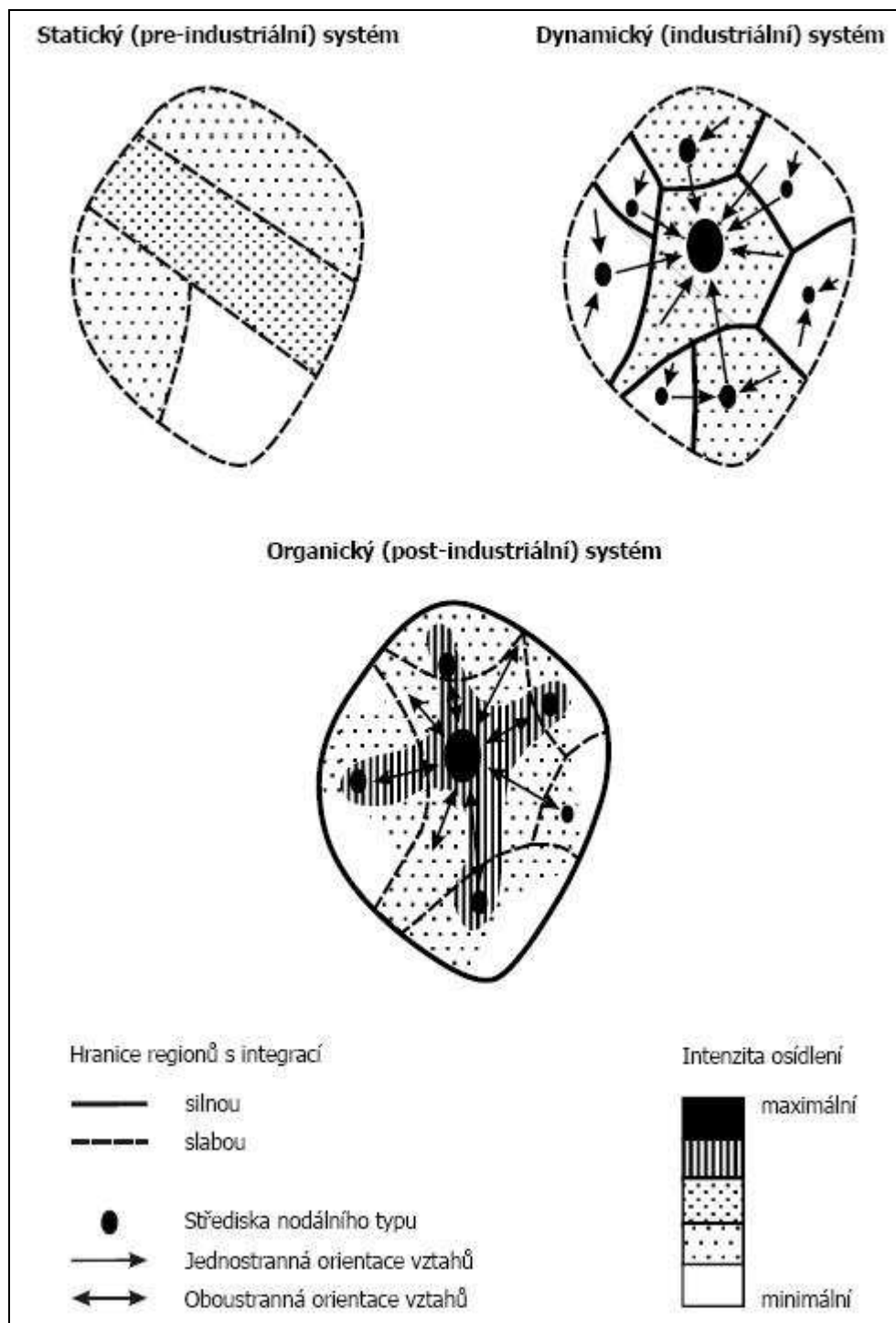
Hampl [1] uvádí, že vývojové tendence geografické organizace společnosti je vhodné posuzovat na dvou základních úrovních. První úroveň představuje obecné rozlišení hlavních vývojových fází této organizace a odpovídajících „typů vývoje“ a hlavních podmiňujících faktorů tohoto vývoje. Druhou úrovní hodnocení je hlubší analýza vývojových změn v rámci industriálního, resp. modernizačního stádia, neboť k vyvrcholení těchto změn došlo v případě České republiky teprve v nedávném období, v období kdy došlo i k principiálnímu zvratu v orientaci vývoje naší společnosti. Ukončení formování geografické organizace industriálního typu lze tudíž považovat za výchozí stav jak pro úzce chápanou post-totalitní transformaci, tak pro nástup široce chápané post-industriální vývojové trajektorie.

Pro první úroveň může být použita teorie stádií v geografické interpretaci. Tři hlavní vývojová stadia organizace se nazývají pre-industriální, industriální a post-industriální (viz Obrázek 1). Neboť jsou tato stadia označena jen podle ekonomických sektorů, je vhodnější označení statická, dynamická a organická společnost. K jednotlivým stádiím je možno přiřazovat i odlišné podmiňující principy a mechanismy.

Urbanizace je proces formování střediskové hierarchie, který je důležitý pro organizaci společnosti. Důležitá byla úloha měst i v období pre-industriálním, avšak podíl městského obyvatelstva i městské ekonomiky byl velmi nízký. Nepodstatná a kolísavá byla i vývojová dynamika měst. Teprve s nástupem industriální fáze dochází k formování hierarchických soustav středisek. S nástupem post-industriální éry je sice klasická forma růstu měst utlumena, dochází však ke kvalitativní proměně rozvoje zvláště největších center, tj. k růstu významu a střediskové působnosti velkých měst díky koncentraci řídicích funkcí. Souběžně s rozvojem měst docházelo a stále dochází k zvyšování prostorové mobility obyvatelstva, materiálů a informací. V industriální etapě dominovala relativně jednostranná orientace pohybů. V post-industriální etapě je charakteristický rozvoj oboustranných pohybů (např. mezi jádrem a zázemím), zvyšuje se význam informačních kontaktů, migrace obyvatelstva ztrácejí funkci koncentračního mechanismu a nabývají funkci procesu propojovacího, resp. integračního. Vytvořila se tak celá hierarchická soustava regionů.

I když jsme teorii stádií použili jako obecný model, musíme zmínit některé její omezení jako je například nedostatečné hodnocení sociální a poté i geografické organizace.

Obrázek 1 – Vývoj prostorové organizace společnosti – [1]

V letech 1991-2001 docházelo v České republice k určitému rozvoji suburbanizace a k nastartování přirozených metropolizačních tendencí. Pokles populace v největších městech byl absolutně vyšší než růst populace v jejich metropolitních zázemích, takže došlo k nepatrnému snížení podílu metropolitních areálů na populaci státu.

Podle Hampl [1] v důsledku propojování systému osídlení a růstu prostorové mobility obyvatelstva, zpráv a informací docházelo k postupnému výběru rozvojových/střediskových míst a k ztrátám střediskové působnosti mnoha měst v důsledku jejich nepříznivé polohy a ekonomické stagnace. Na konci industriálního období tedy byla k dosažení autonomní regionální působnosti měst nezbytná větší populační i ekonomická velikost než v období počátečním, čímž se soubor autonomních regionálních středisek v průběhu modernizačního stádia zužoval. Vedle prohlubování velikostní diferenciace měst a formování řádově vyšší hierarchie metropolitních areálů docházelo i k umocňování hierarchizace regionálních středisek.

Po roce 1989 se společenské změny promítly i do charakteru a orientace vývoje územní diferenciace. Nejpodstatnějším rysem tohoto vývoje bylo nepochybně zásadní zvýšení jeho selektivnosti a dynamiky. Změna poměrů neznamenal pouze otevření společnosti a odpovídající vývojovou dynamizaci, nýbrž i kvalitativní proměnu faktorů podmiňujících rozvoj. Nástup post-industriální etapy v kombinaci s uplatňováním tržní konkurence nejen prohloubil, ale v řadě ohledů i obrátil hodnotu rozvojového potenciálu zejména u hlavních center a koncentračních prostorů. Byly spuštěny procesy výměny vůdčích jednotek. V podmínkách České republiky to znamenalo na jedné straně mimořádný růst Prahy a příznivý vývoj i dalších velkých středisek s diverzifikovanou ekonomikou a rozvinutou sférou služeb a kvartérních aktivit a na straně druhé velmi silný útlum rozvoje koncentrací těžkého průmyslu zvláště pak pánevních oblastí, jak uvádí Hampl [1]. Zdůrazněné prohlubování diferenciace a zároveň dvoustranné orientace selektivních procesů patří nesporně k obecným znakům územního vývoje v transformačním období.

Za nejvýznamnější podmiňující faktor územního vývoje a zvláště pak dosažené ekonomické i celkové společenské úrovně označuje Hampl [1] faktor regionální/sídelní hierarchie. Jeho specifické uplatnění může ovšem nabývat rozmanitých forem a diferencovaných účinků. Páteří hierarchie regionální i sídelní je významová diferenciace středisek, resp. aglomerací. Sociogeografickému systému jisté specifčnosti odpovídají různá patra hierarchie. V České republice jsou to tři nejvýznamnější patra (makroregionální, mezoregionální a mikroregionální). V závislosti hierarchické úrovně center se proměňuje šíře jejich vymezení.

Za významově druhý podmiňující faktor regionálního vývoje označuje Hampl [1] polohu a za poslední uvažovaný podmiňující faktor označuje „zděděnou ekonomickou

specializací“, kterou například považuje za rozhodující pro vývoj pánevních areálů (a částečně i jejich zázemí).

Rozdílný rozvojový potenciál územních celků podmiňuje diferencovaný vývoj společnosti a vnitřní posuny v potřebách a cílech společnosti vyvolávají změny ve funkční diferenciaci sídel a regionů. Integrita regionů je podmíněna nerovnocenností jejich částí a odpovídajícím formováním vztahů podřízenosti/nadřízenosti.

V letech 1991-2001 došlo k řadě závažných změn v charakteru regionální organizace. Došlo k významovým změnám u hlavních regionálních procesů – dojížděky za prací a dojížděky do škol. Pokud jde o pracovní dojížděku, tak můžeme říci, že došlo k zvýšení jejího významu pro integraci sociogeografických regionů (zvýšila se její intenzita a také její ekonomický význam, nedenní dojížděka odpovídá přechodné migraci). Dojížděka za prací je primárně mikroregionální proces, ale pohyb mezi středisky je relevantní také pro hierarchizaci na vyšších úrovních. Školská dojížděka je také neméně důležitá, neboť atraktivita středisek je do značné míry vyjádření jejich komplexního obslužného významu. Dojížděka do škol je vnitřně strukturována podle rozlišených typů škol.

Hampl [1] při hodnocení dojížděkových procesů prvotně vymezuje elementární funkční regiony tzv. mikroregiony 1. stupně. Pokládá je za stavební jednotku regionálního systému a kritériem pro jejich vymezení je převládající směr pracovní vyjížděky z jednotlivých obcí (nestředisek) do vybraných středisek. Na vyšších hierarchických úrovních jsou nejvýznamnější vztahy mezi samotnými středisky, a to vztahy podle pracovní i podle školské dojížděky. Prvotním kritériem pro seskupení mikroregionů 1. stupně do vyšších celků je nejsilnější směr celkové vyjížděky z nižších/podřízených středisek do center silnějších. Výsledkem aplikace kritéria je stanovení vícestupňovité hierarchie středisek a jejich regionů, vznikají tak mikroregiony 2. stupně, mezoregiony a makroregiony. Pro výběr mikroregionů 1. stupně byla použita velikostní kritéria, požadovaná minimální velikost celého regionu je 15 tisíc obyvatel a samotného zázemí 5 tisíc obyvatel. Také výběr mikroregionů 2. stupně byl založen na kritériu populační velikosti. Byl stanoven počet obyvatelstva maximálního regionu na alespoň 40 tisíc a jednoznačně pak byla vybrána střediska, která si podřizovala jiný mikroregion 1. stupně. Výběr mezoregionálních center byl jednoduchý vzhledem je jejich omezenému počtu. Jako makroregion byla označena Praha.

Metropolizaci označuje Hampl [1] za vývojovou vyšší fázi urbanizace, která je charakteristická právě pro současné období nástupu a rozvoje post-industriálních procesů.

V rámci samotné metropolizace přitom dochází k hlubokým proměnám a k postupné transformaci extenzivních forem růstu, charakteristických již pro poslední etapu industriálního období, na intenzivní formy v období post-industriálním, jejichž důsledkem je primárně růst kvalitativního významu metropolitních areálů. Metropolitní areály je možno obecně označovat za nejvýznamnější prvky systému osídlení a současně i za jádra řádově vyšších regionů. Jejich formování je v první řadě projevem pozdějšího prostorového růstu největších středisek. Metropolitní areály představují nejen největší územní koncentrace ekonomiky a obyvatelstva, ale zejména kvalitativně nejvýznamnější koncentrace, koncentrace nejprogresivnějších aktivit (zvláště tzv. kvartérního sektoru). Z celkových charakteristik metropolitních areálů vyplývá, že jejich nejpodstatnějšími znaky jsou výjimečná koncentrace (celková velikost i územní intenzita) na jedné straně a výjimečná vnitřní/vzájemná propojenost na straně druhé.

V případě sociogeografické regionalizace je zřejmá její potenciální spojitost s problematikou územně správního členění a řízení, ať již ve sféře státní správy nebo ve sféře samosprávy. Užitečnost sociogeografických poznatků se konečně projevila právě v transformačním období, kdy byla realizována řada zásadních změn v územní administrativě a kdy v podstatě došlo k principiální proměně této soustavy, a to v řadě ohledů i na základě geografických analýz a doporučení, uvádí Hampl [1]. Na úrovni mezoregionů, resp. krajů je současný administrativní stav z hlediska výběru center i celých jednotek téměř totožný s výsledky regionalizace. Výjimkou je zde pouze samostatné vyčlenění hlavního města na jedné straně a vytvoření kraje Vysočina s centrem v regionální méně významné Jihlavě na straně druhé. Vyčlenění hlavního města je z důvodu jeho velikosti a významu. V druhém případě byla hlavním důvodem potřeba rovnoměrnějšího pokrytí území státu sítí krajských měst, přičemž právě Jihlava leží v centru rozsáhlého prostoru bez dostatečně velkého přirozeného střediska. V tomto smyslu lze hodnotit vznik kraje Vysočina i jako důležitý akt regionální politiky, který aktivizuje rozvoj v prostoru vnitrostátní periférie. Soustava obvodů obcí III. stupně do značné míry odpovídá systému mikroregionů 1. stupně, vymezení okresů a mikroregionů 2. stupně je ve většině případů značně rozdílné. Územní administrativa musí být založena na výrazné hierarchické rozdílnosti mezi jednotkami odlišných měřítkových úrovní územní správy a zároveň na potřebě relativní velikostní podobnosti (především populační) jednotek téhož hierarchického stupně v důsledku jejich stejných kompetencí i způsobu financování. Hampl [1] uvádí, že tento požadavek, resp. tato potřeba je pochopitelně v rozporu s formováním přirozených regionů. Primárním a přetrvávajícím problémem

územní administrativy je neúměrná četnost a velikostní rozdrobenost obcí. Za problém považuje Hampl [1] i částečný průnik v působnosti samosprávy a státní správy. Výsledkem demokratického procesu formování územní administrativy je vyšší přiblížení administrativního členění reálné regionální diferenciaci.

3. Vymezení zkoumaného území

Vyjdeme-li z názvosloví uvedeném v kapitole 2., pak makroregionem označíme Českou republiku. Považujeme za důležité vymezit zkoumané území již od samotného hierarchicky nadřazeného mezoregionu, tedy Ústeckého kraje, neboť nám poskytne prvotní představu o zkoumaném území z obecnějšího hlediska. Dále pak budeme charakterizovat mikroregion 2. stupně – okres Chomutov a v neposlední řadě i mikroregiony 1. stupně, jimž odpovídají obce s rozšířenou působností (dále v textu ORP) Chomutov a Kadaň. ORP představují nový typ obcí vykonávajících státní správu v přenesené působnosti a jsou obcemi s nejširším rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti [2].

Za účelem posouzení vzájemného působení, srovnání použijeme různá statistická data z různých zdrojů. Nejčastějším zdrojem však budou statistiky Českého statistického úřadu, dále pak regionální statistiky Českého statistického úřadu – Ústí nad Labem, bude využit i servis RIS a integrovaný portál MPSV.

Hampl ve svém díle Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext [1] také uvádí použití bohaté datové základny z posledního cenzu SLBD 2001, která ve spojení s obdobnými informacemi z předchozího cenzu (3. 3. 1991) umožňuje uskutečnit nejen územně podrobné, ale i kvalitativně dostatečně strukturované empirické analýzy. Hampl však využívá ve své práci transformaci dat, vyjímá extrémní hodnoty, regiony, diskutuje o nich apod., neboť vypovídající schopnost některých dostupných dat je omezená. Pro naše účely nám však budou zcela postačovat již dále neupravená data z výše zmíněných zdrojů.

3.1. Socioekonomická charakteristika mezoregionu Ústecký kraj

Ústecký kraj se rozkládá na severozápadě České republiky. Sousedí s dalšími čtyřmi kraji (Libereckým, Středočeským, Plzeňským a Karlovarským) a se Spolkovou republikou Německo (konkrétně se spolkovou zemí Sasko), se kterou má nejdelší společnou hranici. Rozloha kraje je 5 335 km², což představuje 6,8 % rozlohy České republiky. Zemědělská půda zaujímá téměř 52 % území kraje, lesy se rozkládají na 30 % a vodní plochy na 2 % území.

Ústecký kraj se vyznačuje značnou rozdílností jak z hlediska přírodních podmínek, tak i z hlediska hospodářské struktury, hustoty osídlení a stavu životního prostředí [3].

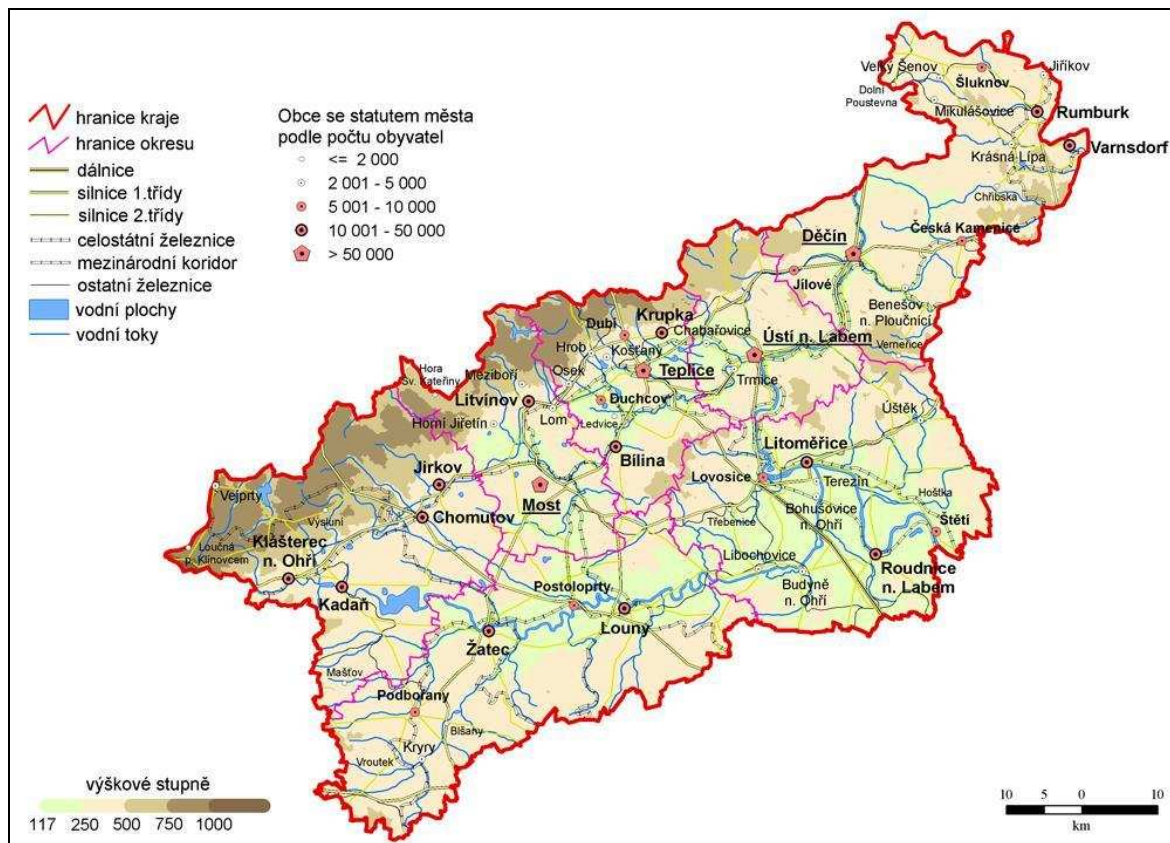
Dle Českého statistického úřadu [3] v kraji vymezujeme čtyři oblasti, které se od sebe významně odlišují:

- Oblast s vysoce rozvinutou průmyslovou výrobou s významnými odvětvími jako jsou energetika, těžba uhlí, strojírenství, chemický a sklářský průmysl. Tato odvětví se soustředí hlavně v Podkrušnohoří – do kresů Chomutov, Most, Teplice, a také částečně do Ústí nad Labem.
- Druhá oblast je soustředěna do okolí měst Litoměřice a Louny (viz Obrázek 2). Tato města se stala významná především díky produkcí chmele a zeleniny. Polabí a Poohří je zaměřeno na ovocnářství. Významné zastoupení na Litoměřicku mají i vína, která se zde také pěstují. K této vinařské oblasti se přidala i oblast Mostecka, zde se vinná réva pěstuje na pozemcích zrekultivovaných po těžbě hnědého uhlí.
- Třetí oblastí jsou Krušné hory, které svou charakteristickou povahou poskytují jen omezené hospodářské aktivity.
- Čtvrtou oblastí je oblast Děčínska, která je spolu se Šluknovskem typicky periferním územím, což je dáno přístupností a vzdáleností od centra kraje.

Ústecký kraj dělíme do sedmi okresů:

- Děčín,
- Chomutov,
- Litoměřice,
- Louny,
- Most,
- Teplice,
- Ústí nad Labem.

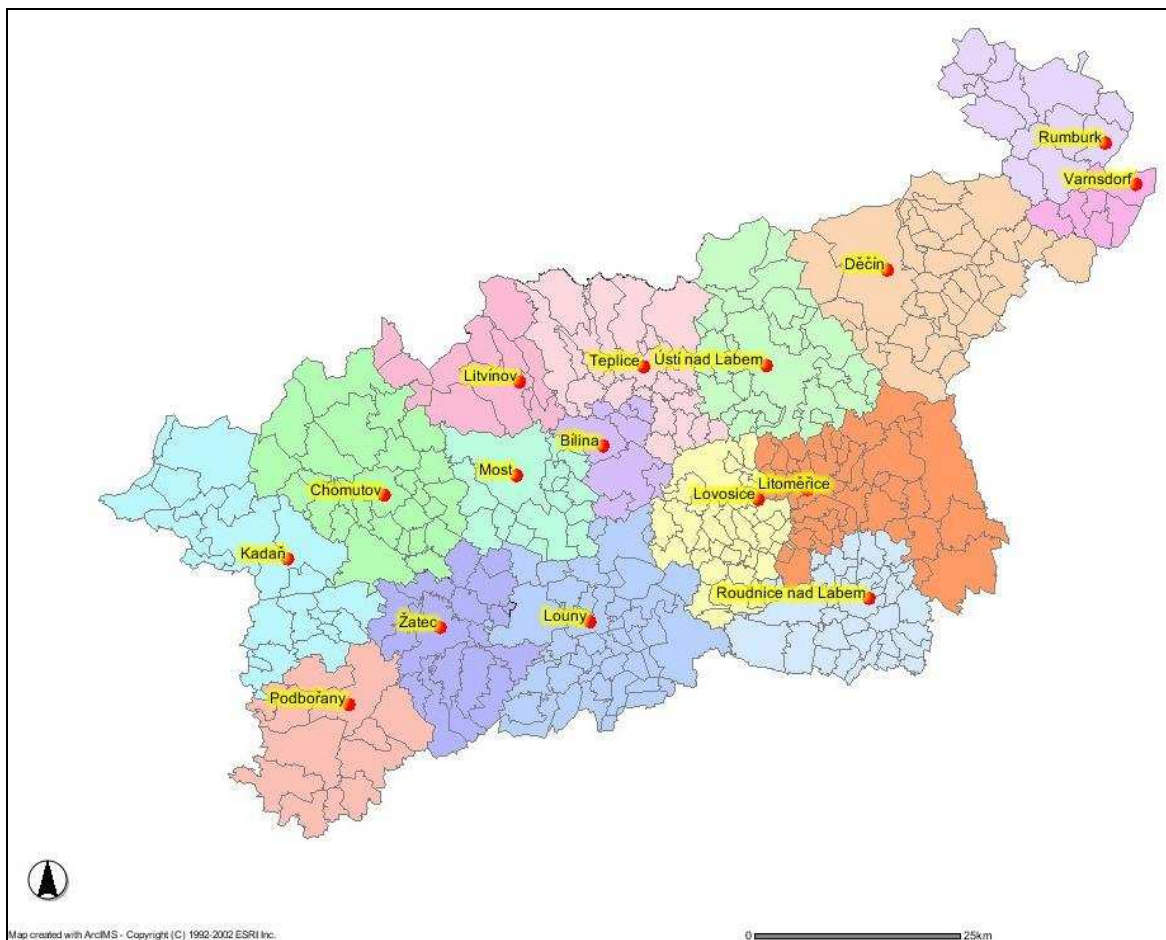
Obrázek 2 – Geografická mapa Ústeckého kraje – zdroj [4]

Na území kraje je 354 obcí (z toho 57 obcí se statutem města). Od 1. 1. 2003 (od 2. fáze reformy veřejné správy, ve které byly stanoveny správní obvody ORP a obcí s pověřeným obecním úřadem, včetně jejich sídel) vzniklo v Ústeckém kraji 16 správních obvodů ORP (viz Obrázek 3). Ve výčtu je to – Bílina, Děčín, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf, Žatec, a 30 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

K 31. 12. 2008 měl Ústecký kraj 835 891 obyvatel, což je zhruba 8 % z celkového počtu obyvatel České republiky a řadí jej na páté místo v republice za kraj Moravskoslezský, Prahu, Středočeský a Jihomoravský. Hustotou obyvatel ($835\,891 \text{ obyvatel} / 5\,335 \text{ km}^2 = 157 \text{ obyvatel/km}^2$) se kraj řadí opět do první poloviny nejzaldněnějších oblastí České republiky (hustota zalidnění v republice je $133 \text{ obyvatel/km}^2$). Největším sídlem a zároveň krajským městem je Ústí nad Labem. Český statistický úřad [3] uvádí, že charakteristickým rysem kraje je relativně mladé obyvatelstvo, průměrný věk je 39 let.

Obrázek 3 – Správní obvody ORP v Ústeckém kraji – zdroj [5]

K hlavním zaměstnavatelům kraje patří Mostecká uhelná společnost, Severočeské doly, Chemopetrol a nemocnice v Ústí nad Labem. Jedná se tedy převážně o zaměstnavatele průmyslového zaměření, a právě průmyslová činnost měla a má nepříznivý dopad na životní prostředí. Nyní se již problémy ovlivňující životní prostředí řeší např. rekultivací po povrchové těžbě, která poškodila tvář krajiny. Bohužel rekultivace je dlouhodobý a velmi nákladný proces, který se šetrným způsobem snaží napodobit původní krajinu. Společnosti mají založena speciální konta, na která odchází část zisku, jenž se pak použije na obnovu krajiny.

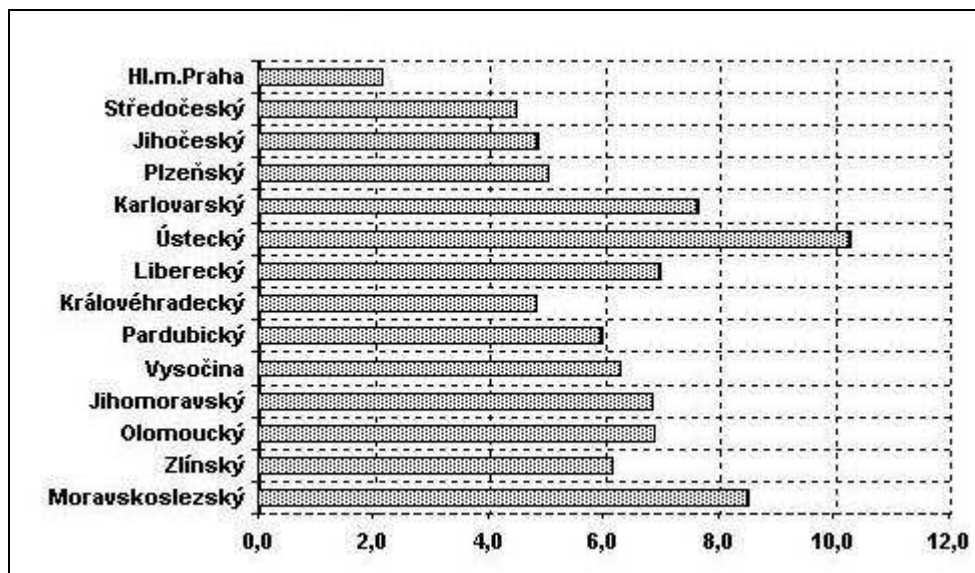
Podle výběrového šetření pracovních sil bylo v kraji zaměstnáno ve čtvrtém čtvrtletí roku 2008 přibližně 370,2 tisíc osob, z nichž bylo 42,9 tisíc podnikatelů. Z celkového počtu zaměstnaných pracovalo 183 049 osob v podnicích majících nad 20 zaměstnanců [6]. Průměrná měsíční mzda na fyzickou osobu v roce 2008 v kraji dosáhla 20 962 Kč, což bylo o 2 580 Kč méně než průměrná měsíční mzda na fyzickou osobu v České republice, a řadila tak Ústecký kraj na 7 místo dle výše průměrné mzdy [6]. V Ústeckém

kraji byla dlouhodobě nejvyšší míra registrované nezaměstnanosti (k 31. 12. 2008: Ústecký kraj 10,26 %, ČR 5,96 % – viz Tab. 1, Obrázek 4).

Tab. 1: Nezaměstnanost podle krajů a v České republice k 31. 12. 2008 – zdroj [6]

	Pořadí podle míry nezaměstnanosti	Uchazeči o zaměstnání k 31. 12. 2008	Míra nezaměstnanosti v %
ČR celkem	x	352 250	5,96
v tom kraje:			
Praha	1	17 433	2,14
Středočeský kraj	2	31 220	4,47
Královéhradecký kraj	3	14 728	4,81
Jihočeský kraj	4	17 505	4,83
Plzeňský kraj	5	16 757	5,03
Pardubický kraj	6	16 998	5,95
Zlínský kraj	7	20 048	6,13
Vysočina	8	17 874	6,27
Jihomoravský kraj	9	43 063	6,83
Olomoucký kraj	10	23 470	6,87
Liberecký kraj	11	16 605	6,95
Karlovarský kraj	12	13 437	7,62
Moravskoslezský kraj	13	57 455	8,49
Ústecký kraj	14	45 657	10,26

Obrázek 4 – Míra registrované nezaměstnanosti v krajích České republiky v % k 31. 12. 2008 – zdroj [6]

Síť školských zařízení je velmi rozmanitá, tvoří ji mateřské školy, základní školy, střední odborné školy a gymnázia, 2 vysoké školy (v Ústí nad Labem je Univerzita Jana Evangelisty Purkyně a soukromá Vysoká škola ekonomie a managementu).

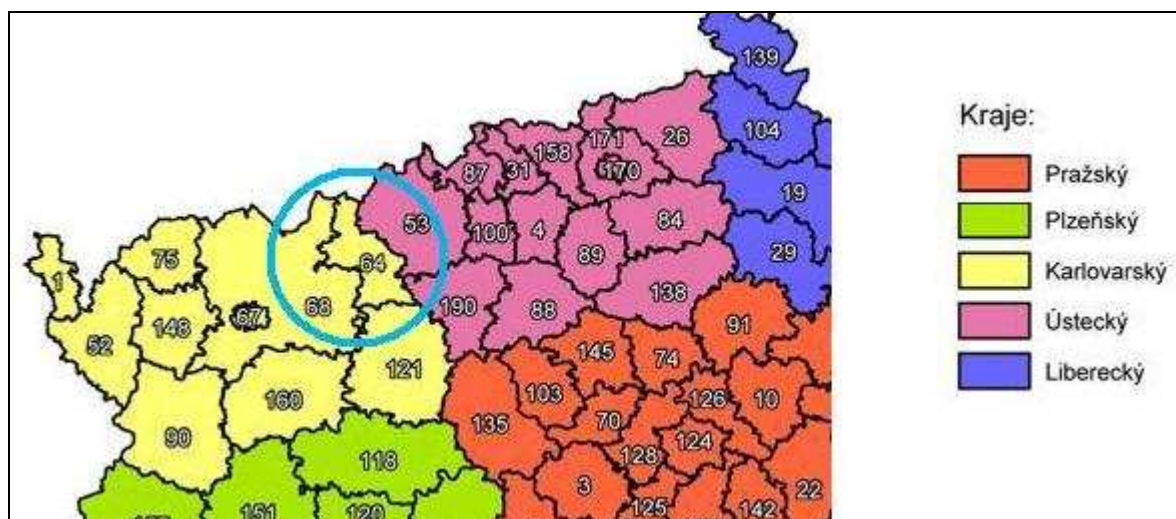
3.2. Mikroregion 2. stupně - okres Chomutov

Okres Chomutov se nachází na jihozápadě Ústeckého kraje. Jeho severní hranici tvoří Spolková republika Německo, okres Louny zaujímá svou polohu na jihovýchodní hranici, okres Most tvoří severovýchodní hranici a na západě sousedí okres Chomutov s okresem Karlovy Vary, který je okresem sousedního Karlovarského kraje.

Okres Chomutov měl před rokem 1960 (viz Obrázek 5, Příloha 1) jinou polohu a rozlohu než po tomto roce (viz Obrázek 6, Příloha 2). Díky celostátním územním změnám v roce 1960 se sloučily okresy Kadaň a Chomutov, byly připojeny Vejprty, díky čemuž získal okres svou dnešní podobu.

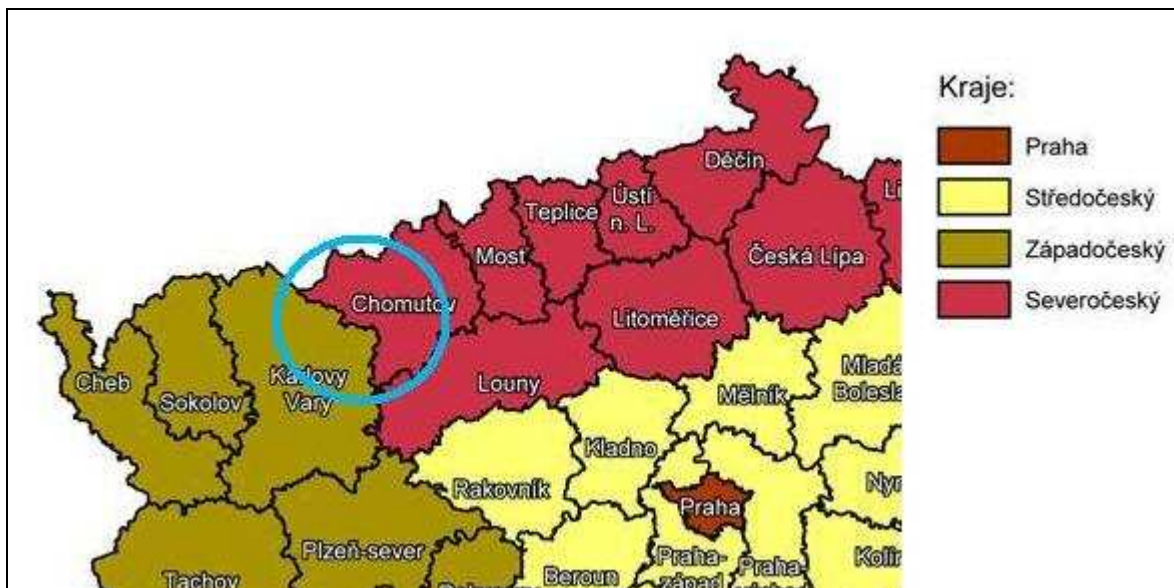
Dle [6] je mikroregion Chomutov z hlediska své rozlohy (935 km^2) třetím největším okresem v Ústeckém kraji, po okresech Louny a Litoměřice (viz Tab. 2). Na rozdíl od rozlohy patří v hustotě zalidnění se svými 133 obyvateli na 1 km^2 až na páté místo ze všech sedmi okresů tohoto kraje [7].

Obrázek 5 – Územní členení v roce 1950 – zdroj [8]

Pozn. V mapě 53 – politický okres Chomutov, 64 politický okres – Kadaň, 68 – politický okres Karlovy Vary a okolí

Obrázek 6 – Územní členění v roce 1961 – zdroj [8]

Tab. 2: Pořadí okresů podle rozlohy k 1. 1. 2009 – zdroj [9]

Pořadí	Okres	Rozloha v km ²
1.	Louny	1 118
2.	Litoměřice	1 032
3.	Chomutov	935
4.	Děčín	909
5.	Teplice	469
6.	Most	467
7.	Ústí nad Labem	405

Dle charakteristiky uvedné ČSÚ [7] můžeme z geomorfologického hlediska okres rozdělit do zhruba čtyř oblastí:

- Krušné hory,
- Mostecký úval,
- Žatecká pánev,
- vrchovina Doupovských vrchů.

Území mikroregionu spadá do povodí Labe, dílčí povodí jsou zastoupeny řekami Ohře a Bílina s jejich přítoky. Na území okresu se nachází jedno přírodní jezero, nazvané Kamencové, s rozlohou 16,3 ha, jež je využíváno především k rekreaci a je turisticky vyhledávanou „atrakcí“ nacházející se přímo ve statutárním městě Chomutov. Z vodních nádrží je největší Nechranická, z dalších stojí za zmínku Kadaňský stupeň, Křimov, Kamenička, Jirkov a Přísečnice, která slouží i jako zásobárna pitné vody. V Klášterci

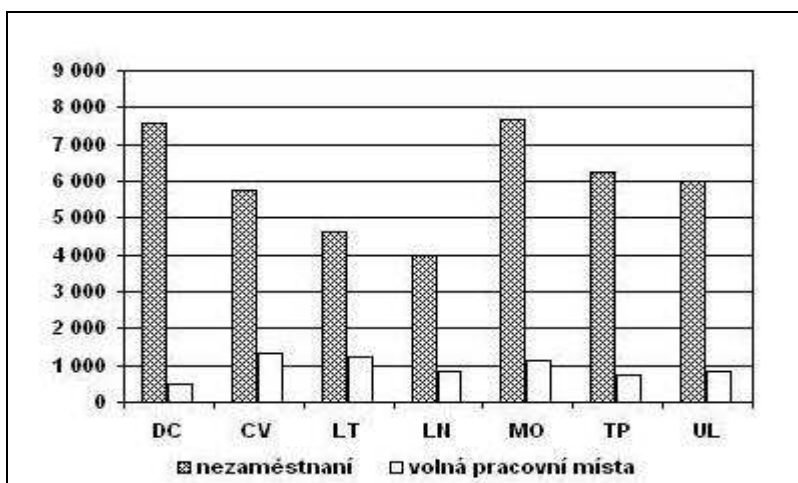
nad Ohří vyvěrá alkalická kyselka. Okresem procházejí důležité dopravní tepny, které tvoří především železniční tahy a silniční tahy I. třídy s hlavními směry Chomutov, Praha, hraniční přechod Hora Sv. Šebestiána a silnice Karlovy Vary – Chomutov – Děčín. Okres je v současné době rozdělen na 36 obcí, z nichž 7 má statut města. Počet obyvatel v okrese k 31. 12. 2008 činil 126 353 (viz Tab. 3).

Tab. 3: Počty obyvatel v jednotlivých okresech Ústeckého kraje k 1. 1. a 31. 12. 2008 – zdroj [6]

Okres	Počet obyvatel	
	k 1.1. 2008	k 31. 12. 2008
Děčín	135 441	135 710
Chomutov	125 743	126 353
Litoměřice	117 159	118 243
Louny	86 710	87 197
Most	116 728	117 294
Teplice	129 202	130 070
Ústí nad Labem	120 197	121 024

Chomutovsko bylo po celá desetiletí známé hlavně jako okres těžkého průmyslu, energetiky, hutnictví a těžby hnědého uhlí. V dnešní době je však výkonnost hospodářství všech podniků v okrese ovlivněna transformačním procesem zahájeným počátkem roku 1991. Státní podniky byly rozprodány a v řadě z nich byla postupně zcela ukončena činnost. Míra nezaměstnanosti od března 2008 do března 2009 zaznamenala růst až na hodnotu 12,5 %. [10] Z Obrázek 7 vidíme, že počet nezaměstnaných k 30. 9. 2008 téměř dosahoval hranice šesti tisíc, kdežto volná pracovní místa dosahují hranice mírně přes tisíc.

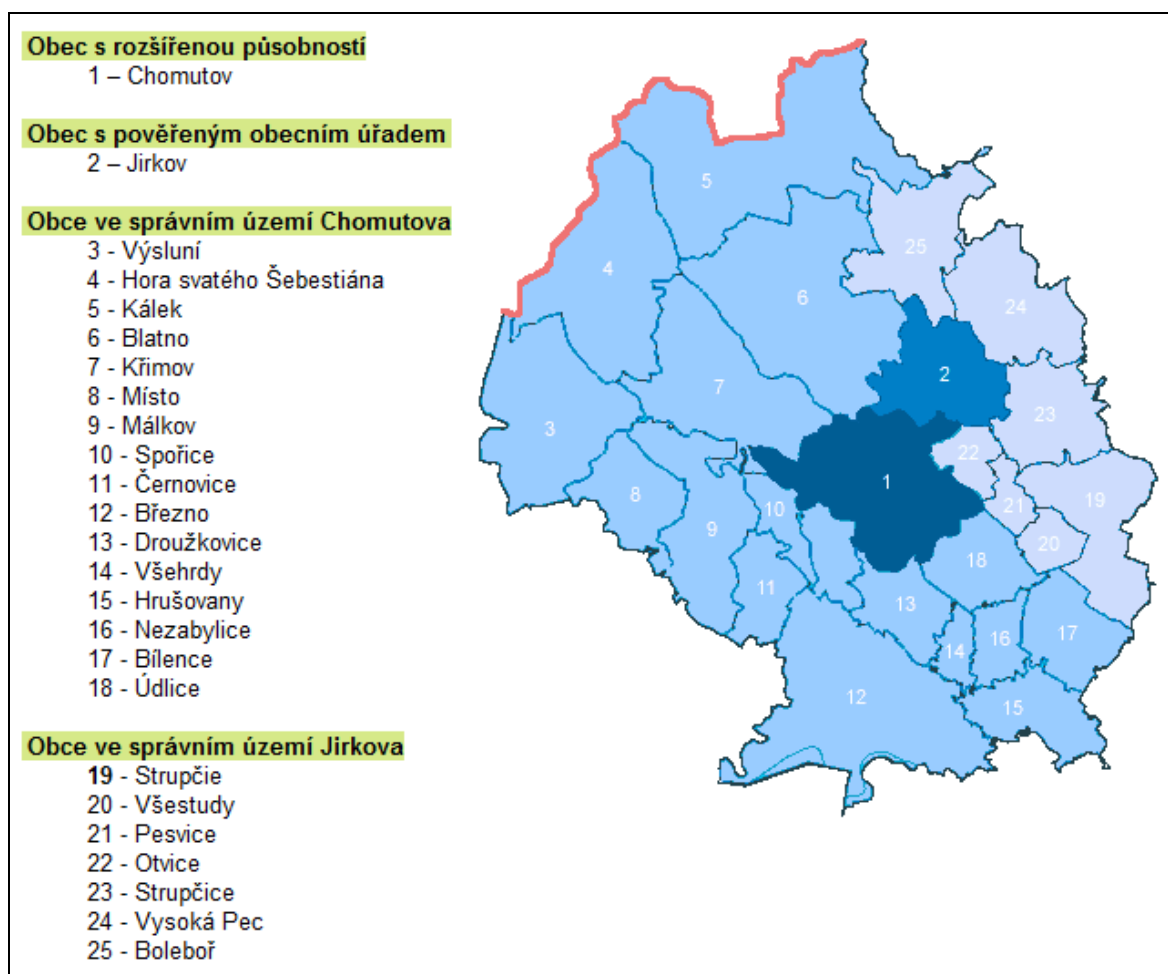
Obrázek 7 – Graf počtu nezaměstnaných a volných míst v okresech Ústeckého kraje k 30. 9. 2008 – zdroj [6]

3.3. Mikroregion 1. stupně – Správní obvod ORP Chomutov

Správní obvod ORP Chomutov svou rozlohou 486 km² zaujímá 9,1 % rozlohy Ústeckého kraje, je tak druhým největším správním obvodem v kraji. Převážná většina obyvatel žije ve městech Chomutov a Jirkov. Správní obvod sousedí se správními obvody Kadaň, Litvínov, Most a Žatec, na severozápadě hraničí se Spolkovou republikou Německo. Severozápad území je tvořen Krušnými horami s četnými cháněnými územími. Podhůří je poznamenáno povrchovou těžbou uhlí. Nejnižší položeným místem správního obvodu je údolí řeky Ohře, která tvoří jižní hranici správního obvodu ORP Chomutov. Správní obvod je průmyslovou oblastí s železářskými, uhelnými a energetickými společnostmi. Sídlem správního obvodu ORP je město Chomutov [11].

Obrázek 8 – Správní členění ORP Chomutov – zdroj [2]

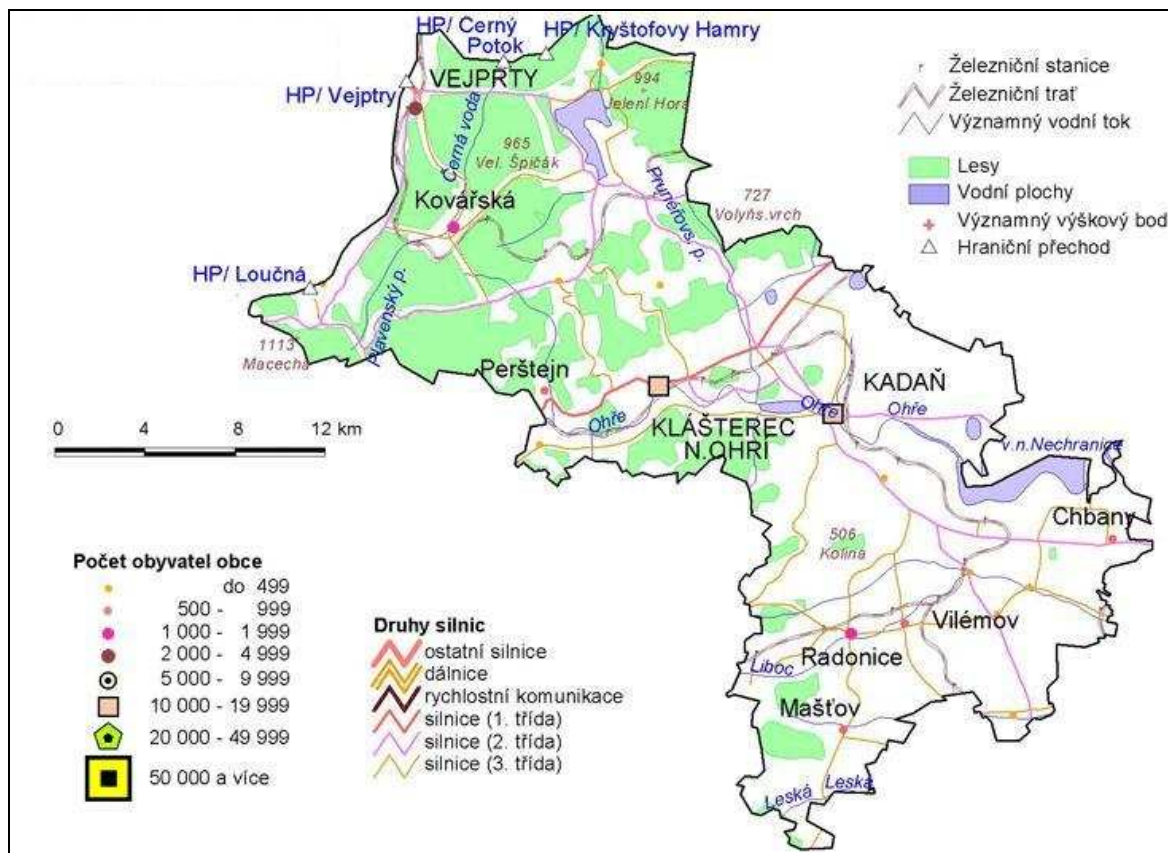

Chomutov je obec s rozšířenou působností a do jeho správního území patří jedna obec s pověřeným obecním úřadem Jirkov a dalších 23 obcí (viz Obrázek 8). Obec s pověřeným obecním úřadem je obec, na kterou stát přenáší část svých pravomocí, ovšem ne v takovém rozsahu, v jakém ji přenáší na obec s rozšířenou působností. Je to tedy obec menší, než obec s rozšířenou působností, a vždy spadá do správního obvodu nějaké obce s rozšířenou působností [2].

3.4. Mikroregion 1. stupně – Správní obvod ORP Kadaň

Správní obvod (viz Obrázek 9) ORP Kadaň je pátým největším správním obvodem, má rozlohu 449 km², což představuje 8,4 % rozlohy Ústeckého kraje. Obyvatelstvo žije v menších obcích, celkem obvod zahrnuje 19 obcí, z toho jsou tři města. Centrem osídlení je Kadaň a Klášterec nad Ohří, obě města mají do dvaceti tisíc obyvatel (viz Obrázek 9).

Obrázek 9 – Obecně geografická mapa správního obvodu Kadaně – zdroj [11]

Správní obvod sousedí se správními obvody Chomutov a Žatec, svou západní až jihozápadní hranicí přiléhá ke Karlovarskému kraji. Přírozenou hranici se Spolkovou republikou Německo tvoří masiv Krušných hor.

Vysoko v horách se nalézá třetí město správního obvodu, Vejprty. Nedaleko nich se nachází vodní nádrž Přísečnice, která je zdrojem pitné vody. Prostory v blízkosti nádrže a hráz jsou trvale uzavřeny i pro pěší. Nejvydatnějším tokem, který protéká správním obvodem, je řeka Ohře, na níž byla vybudována rozlehlá vodní nádrž Nechanice využívaná pro vodní sporty a rekreaci.

Správní obvod leží na území podkrušnohorské hnědouhelné pánve, důležitou roli zde hraje energetika, strojírenství a těžba uhlí. Sídlem správního obvodu je město Kadaň. Druhým větším sídlem tohoto obvodu je Klášterec nad Ohří [11].

4. Analyzování faktorů

V této kapitole vymežíme faktory, které mohou ovlivnit vzájemné působení mezi mikroregiony. Pokusíme se najít jistou etapovost ve vývoji těchto faktorů, popř. najdeme spojitosti či rozdíly, a to od roku 1991. Každý faktor bude nejprve vymezen v obecném kontextu a následně aplikován na zkoumanou oblast. Pro následnou analýzu byly vybrány jako primární faktory trh práce a s ním související zaměstnanost, resp. nezaměstnanost, vzdělanost populace a dojížděka/vyjížděka do zaměstnání/škol. Dříve než vymežíme primární faktory, bylo by vhodné nastínit historický vývoj obou sídel správních obvodů obcí s rozšířenou působností a to od počátku jejich vzniku do roku 1989.

4.1. Historický vývoj sídel správních obvodů ORP Chomutov a Kadaň

Několik historických událostí nám pomůže lépe pochopit, jak se formoval charakter obyvatel a jaké prostředí pro život bylo během staletí vytvořeno. Města Chomutov i Kadaň během svého vývoje procházela četnými významnými událostmi, které samozřejmě zanechaly své stopy. Můžeme již jen spekulovat, pokud by se něco stalo jinak, zda by to bylo ku prospěchu a lepší prosperitě měst nebo naopak.

Obě města prodělala dlouhý vývoj, přes různé požáry a pustošení vojáky se vždy vzpamatovala a poté mohla opět znovu prosperovat. Jejich obyvatelstvo, které zůstalo, to zřejmě posílilo a neodradilo od další činnosti. S příchodem významných událostí, které zasáhly celou zemi, se vypořádala města vždy podle nastalé situace a asi nejprospěšněji pro jejich stávající obyvatelstvo. Konkrétní události uvádí Binterová [12], z nichž za nejvýznamnější lze považovat:

- Nejvýznamnější události Chomutova
 - Binterová [12] uvádí, že není možno přesně určit, kdy přesně vzniklo na území dnešního Chomutova malé slovanské sídliště, které leželo na důležité obchodní cestě ze Saska do Čech. Také o názvu lze spekulovat, neboť jeho vznik je ověřen nejasností.
 - První historická zmínka je až z roku 1252, kdy byl Chomutov darován řádu německých rytířů. Za německých rytířů se Chomutov stal středověkým městem obehnaným hradbami se čtyřmi branami.

- Ve 14. století se zde rozvinula řemeslná výroba (do počátku 17. století tu působilo 67 řemesel). Chomutov získal koncem 14. století významná a výnosná privilegia, jako bylo právo prodeje soli, solná komora, právo tržní míle a právo používání městské pečeti.
- Roku 1418 postihl město velký požár a roku 1421 bylo sídlo zpustošeno husity. 1457 udělil Ladislav Pohrobek městu novou pečeť a znak, na kterých nebyly znaky německých rytířů.
- Roku 1558 byla otevřena kamencová huť (později následkem těžby vzniklo Kamencové jezero, které je již posledním na celém světě; vzniklo kolem roku 1820, kdy důl a blízké okolí zatopila voda). Roku 1598 vypukl opět strašný požár.
- Od roku 1605 je Chomutov svobodné královské město. Počátkem 17. století nastala doba těžkého útlaku, město bylo přivedeno na pokraj zkázy, obyvatelstvo také ničil opakovaně mor.
- K významným absolventům místního jezuitského gymnázia patřil F. J. Gerstner (ředitel polytechnického ústavu v Praze) – autor projektu „koněspřežní železnice“.
- Prosperita města se střídala s obdobím válek (nejhůře bylo postiženo za napoleonských válek).
- Prvního veřejného olejového osvětlení se Chomutov dočkal roku 1838 (na plynové bylo převedeno roku 1871, neboť byla uvedena do provozu plynárna).
- Roku 1850 se Chomutov stal centrem soudního a roku 1868 i politického okresu. „Krušnohorská železářská a ocelářská společnost“ byla založena 1870; později vyhlásila úpadek; její budovy byly prodány německé firmě Mannesmann, která začala vyrábět bezešvé trubky.
- V roce 1900 byla vybudována elektrárna. Nová nemocnice, která je dodnes součástí rozšířené chomutovské nemocnice byla vystavěna roku 1908.
- Za 1. světové války se životní podmínky značně zhoršily.
- Období 1. republiky započala rozsáhlá bytová výstavba.
- Za 2. světové války město několikrát poškodilo bombardování.
- Poválečný vývoj přinesl velký rozvoj průmyslu, nastala potřeba nových pracovníků, výstavba bytů, rušení vesnic, které museli ustoupit povrchové těžbě uhlí, město bylo přeplněno uprchlíky z říše.

- Od 60. let 20. století započala výstavba panelových sídlišť na okrajích města (zapříčinilo to vznik souvislé zástavby mezi Chomutovem a Jirkovem).
- V 80. letech 20. století pokračovala rozsáhlá dostavba nemocnice s poliklinikou.
- Po roce 1989 přinesl nástup privatizace zpočátku rozvoj, později vznikla řada potíží a rapidně stoupla nezaměstnanost
- Nejvýznamnější události Kadaně
 - Nebudeme přehánět, pokud osídlení dnešního území Kadaně zařadíme do doby kamenné, avšak první doklad o existenci trhové osady je z roku 1186.
 - V první polovině 13. století se Kadaň stala středověkým městem, které na svém území mělo královský hrad.
 - Roku 1319 dostala právo volby vlastního rychtáře, také konání soudů i mřlové právo. 1344 udělil Kare IV. Kadani viniční právo a zahrnul ji roku 1355 do nezničitelného královského majetku. Město procházelo rychlým rozvojem, měšťané získávali velké množství peněz. Požár roku 1362 a následně husitské války přinesly městu zkázu.
 - Další velký požár zničil město roku 1498.
 - Roku 1519 se Kadaň opět stala královským městem.
 - Třicetiletá válka byla nejhorším obdobím v dějinách, obyvatelé byli nuceni vyplácet pokuty a výpalné, starat se o výživu vojáků. Město bylo značně poškozeno požárem z roku 1631 a mor si také vyžádal své oběti. Po skončení války na tom město nebylo nejlépe.
 - Roku 1746 opět v Kadani hořelo. V 18. století se v místě provozovalo 36 druhů řemesel (např. perníkáři, zvonař, voskař, řezbář).
 - 1811 postihl Kadaň další požár, shořela více než polovina města. Kadaň se roku 1850 stala centrem rozsáhlého okresu, který se rozkládal od Přísečnice až po Doupovsko. Bylo otevřeno gymnázium a zemědělská škola.
 - První světová válka ukončila prosperitu města.
 - Po konci 2. světové války byla Kadaň nevýznamné německé městečko.
 - Kadaň byla centrem okresu, ale nebyla ekonomicky významná. Hlavním zdrojem obživy bylo zemědělství (ovocnářství), z průmyslu to byla výroba rukavic. Dosídlení oblasti bylo problematické, neboť zde byl nedostatek

pracovních příležitostí, nedostatek škol, nedostatečné zajištění zdravotní péče. V roce 1951 byla otevřena Průmyslová škola stavební. Rozhodnutí o rozvoji uhelné těžby a výstavbě elektráren v okolí znamenalo zlom ve vývoji (nová bytová výstavba, rozšíření obchodní sítě apod.). Kadaň se spojila s okresem Chomutov a tím tedy přestala být v roce 1960 okresním městem.

- Po roce 1989 započala znovu obnova města, změny se dotkly i školství.

4.2. Primární faktor – trh práce

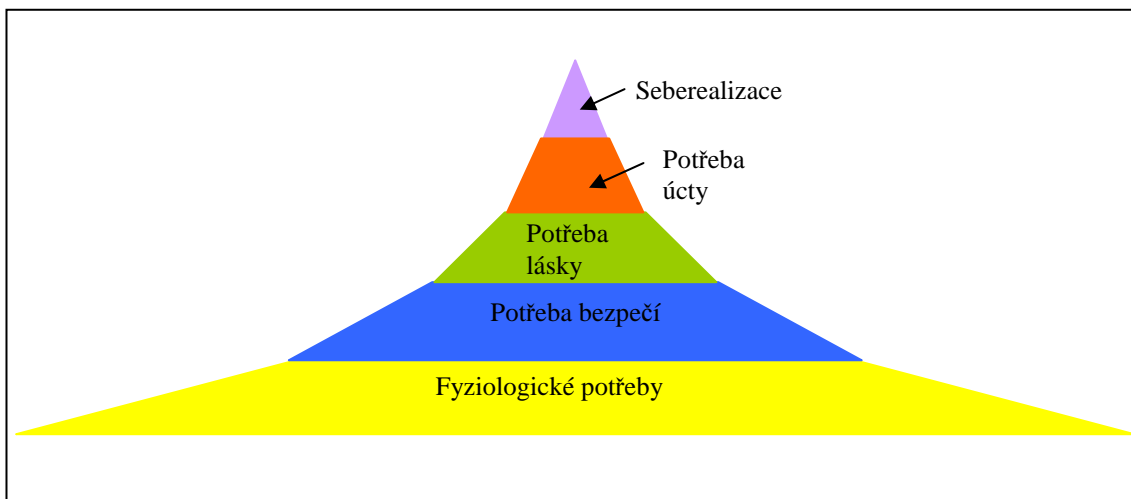
Trh práce je charakterizován nabídkou a poptávkou. Poptávka vyjadřuje závislost poptávaného množství statku (zboží, služeb) na jeho ceně. Poptávka je (matematickou) funkcí, kterou můžeme vyjádřit graficky pomocí křivky nebo tabulkově pomocí čísel. Funkce poptávky vyjadřuje, jaké množství statku je spotřebitel ochoten koupit při dané ceně. Čím je zboží dražší, tím méně ho jsme ochotni koupit a naopak, čím je zboží levnější, tím více ho jsme ochotni koupit [13]. Nabídka je funkce, která popisuje závislost nabízeného množství statku (zboží, služeb) na jeho ceně. Čím je vyšší cena zboží na trhu, tím více ho je ochoten (schopen) výrobce produkovat [13].

Získávání zboží a služeb na trhu, kterými uspokojují kupující své potřeby, a nacházení kupců prodávajícími pro své produkty na trhu je základem každé vyspělé civilizace. Nazýváme jej svobodným trhem, protože veškeré obchodní „transakce“ jsou aktem svobodné vůle, vše se uskuteční mezi prodávajícím a nakupujícím jen tehdy, pokud z toho mají obě strany profit. Pokud by některý z účastníků trafil, tak by se transakce neuskutečnila. Svobodný trh tedy přináší bohatství (užitek) celé společnosti [13].

Člověk nabízí na trhu práce velice zvláštní „zboží“. Nabízí svůj volný čas, rozhoduje se mezi volným časem a prací. Za svůj nabízený statek = zboží = volný čas získá mzdu, za kterou si koupí, pořídí spotřební statky pro uspokojení svých potřeb. Pro práci ho tedy musí něco motivovat, ať už je to mzda nebo právě ony spotřební statky. Americký psycholog Abraham Maslow rozpracoval tzv. teorii motivace, která říká, že každý hospodář se svým časem a má určité potřeby, přičemž potřeba má různou důležitost, je projevem nedostatku, který se musí odstranit [13]. Málokomu se ale povede všechny potřeby uspokojit. Maslow sestavil pyramidu potřeb (viz Obrázek 10). Mezi fyziologické potřeby patří např. dýchání, potřeba jídla, vody, spánku. Do potřeby bezpečí řadíme např.

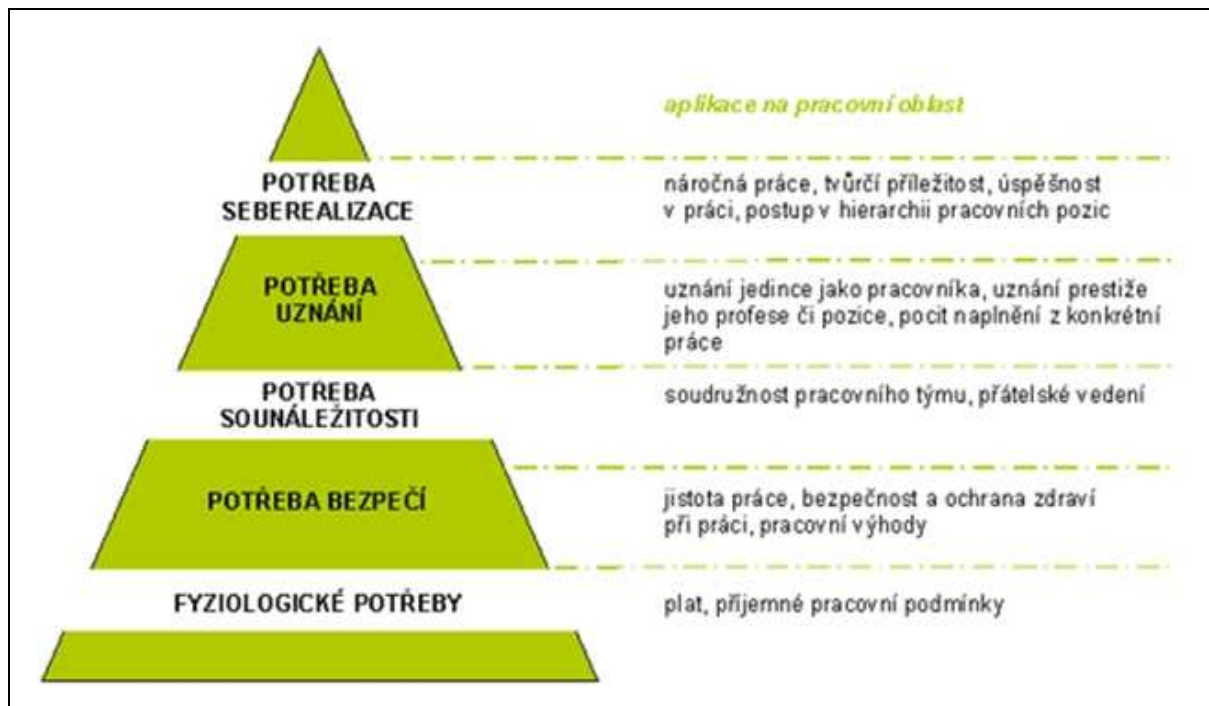
ochranu zdraví, rodiny, sebe samotného, zabezpečení. Potřeba lásky vyjadřuje potřebu přátelství, rodiny, intimity. Potřeba úcty zahrnuje sebeúctu, důvěru, úspěch, respektování druhých, respekt od druhých. Poslední nejvyšší je seberealizace, která je složená z morálních zásad, kreativity, spontánnosti, ze schopnosti řešit problémy, akceptovat fakta atd [14].

Obrázek 10 – Maslowova pyramida hierarchie potřeb – [14]

Tuto pyramidu můžeme aplikovat i na pracovní oblast (viz Obrázek 11). Mezi fyziologické potřeby v tomto případě řadíme plat, neboť za plat si můžeme koupit jídlo, vodu, bydlení a příjemné pracovní podmínky, které zajistí to, že svých fyziologických potřeb dosáhneme. Do potřeby bezpečí zahrneme jistotu práce (finanční jistotu, není to jen příležitostný výdělek), bezpečnost a ochranu zdraví při práci, pracovní výhody. Třetí stupínek je potřeba lásky, nebo-li sounáležitosti, jenž obsahuje soudržnost pracovního týmu, přátelské vedení. Potřeba úcty, nebo-li uznání, je spojena s tím, že člověk je málokdy spokojen. Potřebuje uznání jako pracovník, potřebuje vědět, že jeho práce je prestižní, chce cítit uspokojení, naplnění z konkrétní práce. Vrcholem pyramidy je seberealizace, je to náročná práce, tvůrčí příležitost, úspěšnost, postup v hierarchii pracovních pozic.

Obrázek 11 – Maslowova pyramida potřeb aplikovaná na pracovní oblast – zdroj [15]

Aby trh práce fungoval, musí existovat i osoby (zaměstnavatelé, firmy), které nabízí práci (práce je výrobní faktor potřebný pro výrobu statků – služeb a zboží). Za vykonanou činnost získáme mzdu.

Na trhu práce rozlišujeme dvě období, krátké a dlouhé. Krátké období trvá 2 až 5 let a dochází v něm k přebytku nebo nedostatku osob určité profese na trhu. Dlouhé období trvá zhruba 5 až 20 let, nabídka profesí na trhu je v souladu s požadavky trhu. V dlouhém období také dochází k vyrovnávání platových rozdílů mezi jednotlivými profesemi. Dlouhodobě platové rozdíly zůstávají tam, kde je zaměstnání spojeno s rizikem (policie, armáda), se speciálními znalostmi (biomechanika, práce lékaře, programování), se stresem v kombinaci s řídicími schopnostmi (vedoucí pracovní pozice) a nebo s vrozeným nadáním (houslisté, klavíristé) [13].

4.2.1. Uplatnění na trhu práce

Jak se dobře uplatnit na trhu práce? Tato otázka by měla vyvstat již na začátku výběru vzdělávací instituce, ale i samotné instituce by si ji měly položit. Velkým otazníkem je, jak zaměřit studium. Zda na rozvoj konkrétních dovedností a kvalifikací, nebo spíše absolventy připravit všestranně tak, aby se přizpůsobili každé nastalé situaci. Základní otázka je tedy struktura a obsah vzdělávací nabídky, která je dnes velmi široká.

Studentům a vzdělávacím institucím může pomoci činnost úřadu práce, zaměstnavatelé, personální agentury atd. Dnešní moderní společnost je stále složitější a prochází neustále a rychleji vývojem, který může mít i nečekané zvraty, ačkoli ty by neměly být tak neočekávané, neboť jsou pečlivě sledovány a provázeny mnohostrannými analytickými studiemi.

Zvýšené nároky na budoucí absolventy nejsou kladeny jen z hlediska znalostí. Velkým problémem se stává schopnost měnit se, učit se, využít své dovednosti a nové možnosti. A to by měl vzdělávací systém vzít do úvahy. Do vzdělávání se začínají rychle zařazovat tzv. kompetence nebo lépe klíčové kompetence (dále v textu KK). Kadlec a kol. [16] uvádí, že kompetence zdůrazňují „schopnost něco dělat“ na rozdíl od tradičního osvojování vědomostí. Jsou to takové dovednosti, postoje, hodnoty a porozumění, které mají zásadní význam pro uplatnění v životě i v práci. Už v základním vzdělávání jsou KK pečlivě zařazovány do výuky žáků, jsou zapracovány do tematických a pak i do realizačních plánů. Právě tyto KK si zaměstnavatelé formulují do svých požadavků při výběru svých zaměstnanců, nekladou tedy jen důraz na profesní dovednosti. A tak, jak uvádí Kadlec a kol. [16], i cílem samotného odborného vzdělávání směřujícího k poskytování kompetencí je umožnit žákům rozvíjet a inovovat schopnosti, které jsou potřebné pro uplatnění v pracovních rolích.

Uplatnění na trhu práce také úzce souvisí s ekonomickou situací a se snižující se nebo zvyšující se nezaměstnaností. Převyšuje-li poptávka po práci její nabídku, tak si zaměstnavatelé mohou vybírat a také klást zvýšené nároky na uchazeče z hlediska KK a kvalifikace. Problémem se ale stává otázka praxe. Nemalé množství zaměstnavatelů není ochotno přijímat uchazeče bez praxe nebo přímo absolventy, ačkoliv přijetí absolventů má také své výhody. Mezi ně patří např. jejich schopnost práce s ICT, jazykové schopnosti, nejnovější teoretické znalosti, absence negativních návyků z předchozího zaměstnání atd., z čehož vyplývá, že tito uchazeči následně snadněji přijímají know-how firmy.

Nemalou úlohu hrají také informace pro orientaci na trhu práce. Proto důležitým ovlivňujícím faktorem je informační a poradenská služba. Mají-li totiž občané, dle Kadlec a kol. [16], dobrý přístup k relevantním, správným a aktuálním informacím o povolání a o trhu práce, mohou se lépe rozhodnout o své kariéře a zaměstnání.

Současní uchazeči o zaměstnání jsou vystaveni zvýšeným nárokům na kreativitu, flexibilitu, musejí umět používat nové technologie, nástroje, nové materiály. Schopnost vyhledávat informace z nejrůznějších zdrojů je samozřejmostí, stejně jako například znalost cizích jazyků s terminologií dané kvalifikací. Vystupování, chování musí být

v souladu s výbornou reprezentací firmy (zaměstnavatele), tedy znalost různých norem, zákonů, předpisů, umění jednat s limi, řešit situace konfliktní nebo krizové je základ pro úspěch.

Kadlec a kol. [16] uvádí nejdůležitější požadavky zaměstnavatelů na absolventy vysokých škol a nejčastější příčiny neúspěchu (dle názoru pracovníků personálních agentur):

- Nejdůležitější požadavky:
 - znalost cizích jazyků
 - schopnost již při prvním setkáním přesvědčit zaměstnavatele o svých schopnostech
 - ochota se dále vzdělávat
 - dostatečně loajální přístup vůči zaměstnavateli
 - ochota měnit působiště podle potřeb zaměstnavatele
- Nejčastější příčiny neúspěchu:
 - nedostatečná schopnost sebereprezentace
 - špatné komunikační schopnosti
 - přeceňování vlastních schopností
 - nedostatečná produktivita práce

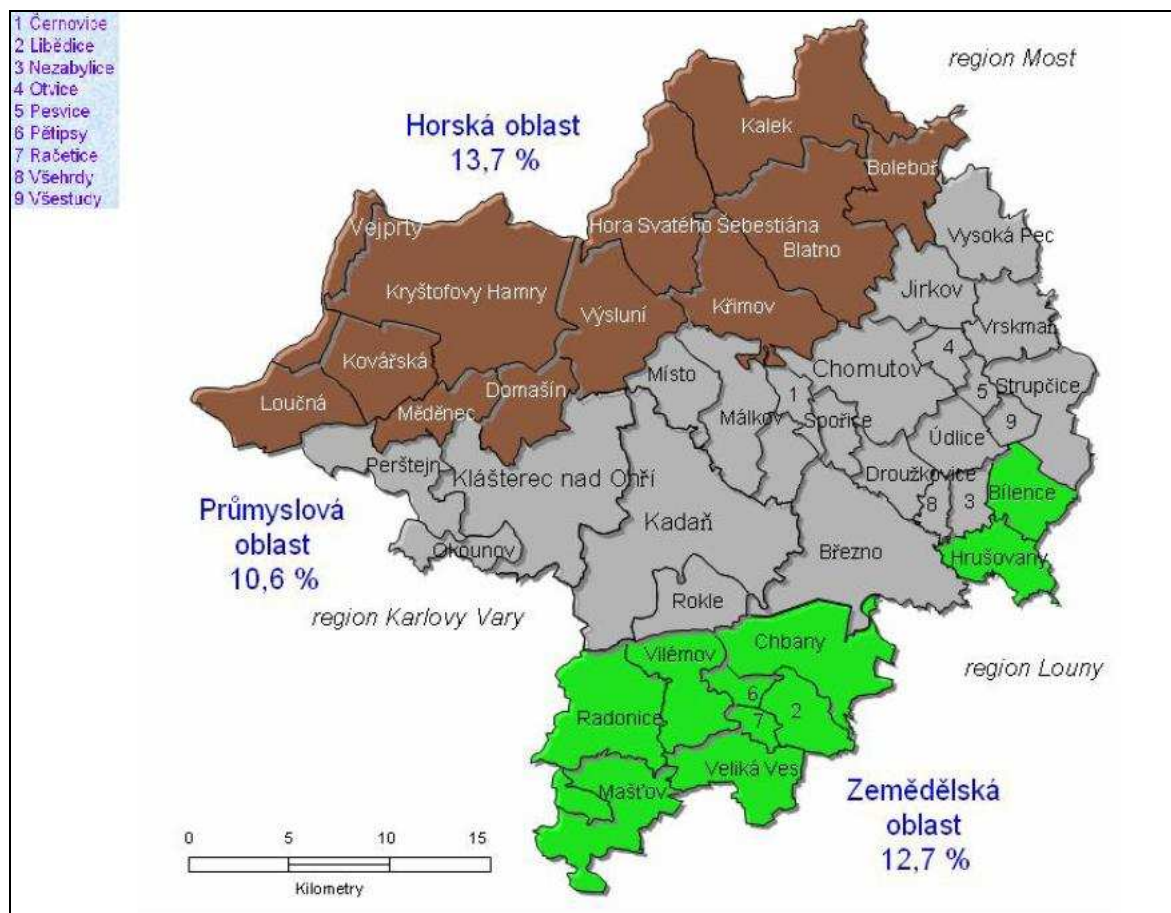
4.2.2. Současný stav trhu práce mikroregionu 2. stupně Chomutov

Jak jsme již zmíněno v článku 3.2. bylo Chomutovsko známé hlavně jako okres těžkého průmyslu, energetiky, hutnictví a těžby hnědého uhlí a také že nyní stále prochází transformačním procesem zahájeným počátkem roku 1991, což mělo za následek například krach některých podniků. Současný stav trhu práce charakterizujeme z hlediska některých vybraných ukazatelů v průběhu měsíců leden až říjen 2009.

Portál MPSV [17] uvádí, že k 31. 1. 2009 Úřad práce v Chomutově registroval celkem 7 262 osob, což je o 809 osob více než na konci měsíce prosince 2008. Oproti stejnému období minulého roku, tedy k 1. 1. 2008, kdy byl počet nezaměstnaných 6 900, je počet uchazečů o zaměstnání vyšší o 362. Vzrostl i počet nově zaevidovaných osob. Do nového zaměstnání nastoupilo 372 uchazečů. Bylo evidováno více nezaměstnaných žen. Počet nezaměstnaných osob se zdravotním postižením dosahoval počtu 1 065. Co se týče mladých do 25 let, tak těch bylo evidováno 18,3% z celkově registrovaných.

Příspěvek v nezaměstnanosti poskytoval úřad práce 2 349 uchazečům o zaměstnání, tj. 32,3 % všech osob vedených v evidenci. K 31. 1. 2009 činila míra nezaměstnanosti 11,1 %. Na konci prosince 2008 byla míra nezaměstnanosti 9,9 %, zvýšila se tedy o 1,2 procentního bodu. V porovnání jednotlivých oblastí Chomutovska největší míru nezaměstnanosti k 31. 1. 2009 měla Horská oblast, a to 13,7 % (viz Obrázek 12). Na jedno volné pracovní místo připadá zhruba 13 uchazečů, neboť volných míst bylo 564.

Obrázek 12 - Míry nezaměstnanosti v oblastech Chomutovska k 1. 1. 2009 – zdroj [17]

Dle portálu MPSV [17] jsou nejčastější důvody přihlášení do evidence úřadu práce v lednu 2009 následující (čísla v závorkách odpovídají počtu nově zaevidovaných uchazečů):

- ukončení zaměstnání uplynutím sjednané doby (131),
- dohoda (316),
- zrušení pracovního poměru ve zkušební době občanem (23),
- zrušení pracovního poměru ve zkušební době zaměstnavatelem (105),
- ukončení studia, přípravy na povolání (63),
- ukončení výdělečné činnosti (90),
- výpověď daná zaměstnavatelem z organizačních důvodů (12),
- okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem (7) aj.

V únoru 2009 patřily mezi zaměstnavatele s největším počtem úbytků zaměstnanců (viz portál MPSV [17]) následující zaměstnavatelé:

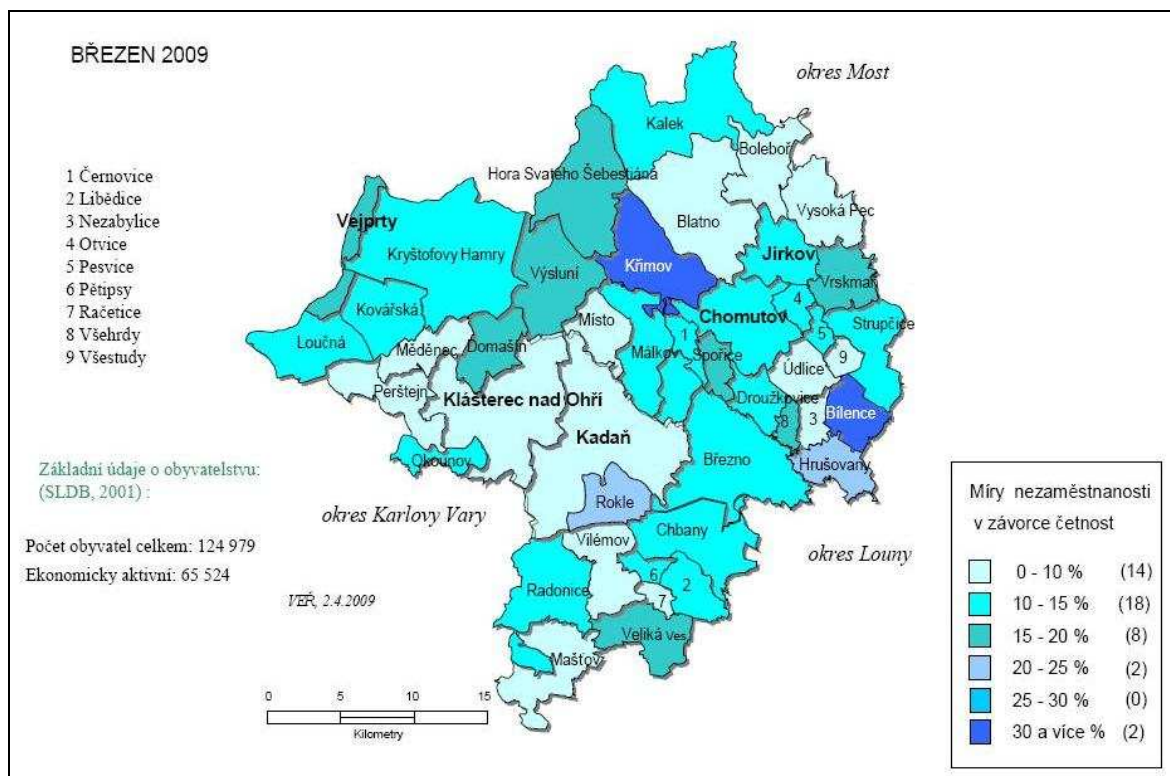
- VeMa s.r.o. – 96 ukončených pracovních poměrů (dále v textu PP) (společnost zabývající se kovodělnými výrobky)
- Toyoda Gosei Czech, s.r.o. – 56 ukončených PP (výrobce plastových, polyuretanových a pryžových komponentů do automobilů)
- Karlovarský porcelán a.s. – 42 ukončených PP
- R.B. Farquhar, s.r.o. – 35 ukončených PP (výroba plně vybavených montovaných koupelnových a sprchových modulů)
- „JOB spektrum s.r.o.“ – 22 ukončených PP
- Hitachi Home Electronics Czech, s.r.o. – 18 ukončených PP (Výroba plochých LCD, plazmových televizorů a plazmových modulů)
- E.B.J.-produkt s.r.o. – 17 ukončených PP

Dle portálu MPSV [17] k 28. 2. 2009 úřad práce registroval celkem 7 763 osob, což je zvýšení oproti lednu 2009. Nově zaevidováno bylo 1 145 osob. K 28. 2. 2009 registroval úřad práce 3 958 žen, což představovalo 51,0 % z celkového počtu nezaměstnaných. Podíl osob se zdravotním postižením (1 092) na celkové nezaměstnanosti činil 14,1 %, což je oproti předchozímu měsíci snížení o 0,6 procentního bodu. Počet registrovaných mladých do 25 let se mírně zvýšil. Došlo také ke zvýšení počtu poskytnutých příspěvků v nezaměstnanosti. K 28. 2. 2009 činila míra nezaměstnanosti

12,0 %, oproti předchozímu měsíci se zvýšila o 0,9 %. Počet volných pracovních míst se snížil a připadalo tak 16 uchazečů na jedno volné místo. Zaměstnavatelé s největším počtem úbytků zaměstnanců byli např. IPS Alpha Technology Europe, s.r.o., DONALDSON CZECH REPUBLIC s.r.o., Karlovarský porcelán a.s., R.B. Farquhar, s.r.o.

Dle portálu MPSV [17] k 31. 3. 2009 úřad práce registroval celkem 8 087 osob, což je o 324 osob více než na konci měsíce února 2009. V průběhu měsíce března bylo na úřadu práce nově zaevidováno 1 136 osob. K 31. březnu 2009 registroval úřad práce 4 076 žen, což je 50,4 % z celkového počtu nezaměstnaných. Podíl osob se zdravotním postižením (1 110) na celkové nezaměstnanosti se snížil oproti předchozímu měsíci o 0,4 procentního bodu. Počet nezaměstnaných zařazených jako mladých se mírně zvýšil.

Obrázek 13 – Míry nezaměstnanosti v obcích mikroregionu Chomutov v březnu 2009 – zdroj [17]

Příspěvek v nezaměstnanosti poskytoval úřad práce k 31. 3. 2009 2 840 uchazečům o zaměstnání. Míra nezaměstnanosti činila k 31. 3. 2009 12,5 %, oproti předchozímu měsíci se zvýšila o 0,5 procentního bodu. Obrázek 13 ukazuje, že v mikroregionu se dokonce vyskytovaly dvě oblasti s třiceti a více procentní nezaměstnaností. V Tab. 4 si můžeme povšimnout, že nezaměstnaností bylo nejvíce postiženo město Vejprty, které patří

do obvodu ORP Kadaň, přičemž samotné sídlo obvodu vykazovalo nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech měst mikroregionu 2. stupně Chomutov.

Tab. 4: Základní údaje o obyvatelstvo v mikroregionu Chomutov v březnu 2009 – zdroj [17]

Město	OC	EA	NEZ	VPM	MN
Chomutov	57 686	30 141	3 861	311	12,7
Jirkov	23 334	11 922	1 738	39	14,4
Vejprty	5 049	2 504	399	5	15,9
Kadaň	21 717	11 571	1 082	69	9,2
Kláštorec nad Ohří	17 193	9 386	945	32	10,0
Ostatní	x	x	62	x	x
Mikroregion 2. st. celkem:	124 979	65 524	8 087	456	12,5

Pozn.:

- OC – OBYVATELSTVO CELKEM
- EA – POČET EKONOMICKY AKTIVNÍCH OBYVATEL
- NEZ – POČET NEZAMĚSTNANÝCH EVIDOVANÝCH NA ÚŘADĚ PRÁCE
- VPM – POČET VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST EVIDOVANÝCH ÚŘADEM PRÁCE
- MN – MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI v %

Na jedno volné pracovní místo připadalo už 18 uchazečů o zaměstnání. Zaměstnavatelé s největším počtem úbytků zaměstnanců byli např. R.B. Farquhar, s.r.o., NOVAK CV a.s., Parker Hannifin Industrial s.r.o., IPS Alpha Technology Europe, s.r.o.

Počty nezaměstnaných v období duben až říjen 2009 stoupaly, jen v červnu a v říjnu došlo s poklesu oproti předešlému měsíci zhruba o 250 – 350 nezaměstnaných. Tento pokles se projevil také na počtu nezaměstnaných žen.

Závěrem můžeme říci, že počty nezaměstnaných pomalu stoupají, stoupala tedy míra nezaměstnanosti, ubýval počet volných pracovních míst (vyjímka v září 2009, kdy se počet pracovních míst zvýšil), tím pádem byl vyšší počet uchazečů na jedno volné pracovní místo. Mezi nezaměstnanými stále převládaly ženy. V podílu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením na celkové nezaměstnanosti docházelo stále k výkyvům v rozmezí jednoho procentního bodu.

4.3. Primární faktor – zaměstnanost, nezaměstnanost

Nezaměstnanost je vyjadřována tzv. mírou nezaměstnanosti, která je vyjádřena jako podíl nezaměstnaných osob ku součtu osob zaměstnaných a nezaměstnaných. Je vyjádřena v procentech. Výše míry nezaměstnanosti závisí na pružnosti trhu práce. Jestliže je

poptávka v rovnováze s nabídkou, tak je trh pružný a míra je nízká nebo dokonce nulová. Je-li na trhu nedostatek práce (zboží), tak se zvýší její cena, pokud je na trhu přebytek práce (zboží), je nutno snížit cenu. Výsledkem je rovnováha trhu práce [13].

Server finance.cz [18] uvádí některé druhy nezaměstnanosti:

- Frikční nezaměstnanost je spojena s neustálým pohybem lidí, kteří přecházejí z jednoho zaměstnání do druhého se stejnou nebo podobnou kvalifikací. Tato nezaměstnanost je přechodná a krátkodobá, dočasná, než si nezaměstnaný najde novou práci.
- Strukturální nebo-li systémová nezaměstnanost je dána změnami ve struktuře národního hospodářství. Může trvat i několik let a je spojena s nutností rekvalifikace mnoha pracovníků. Souvisí s nesouladem pracovní nabídky a poptávky.
- Cyklická nezaměstnanost nastává pokud se ekonomika nachází ve fázi hospodářské krize (deprese). Trvá dokud se hospodářský cyklus nedostane do konjunktury.
- Dobrovolná nezaměstnanost je stav, kdy počet nezaměstnaných je nižší nebo roven počtu volných pracovních míst. Dobrovolně nezaměstnaní dávají přednost volnému času, studiu nebo jiným činnostem, nejsou například ochotni přijmout práci za nabízenou mzdu.
- Nedobrovolná nezaměstnanost znamená, že počet volných pracovních míst je menší než počet uchazečů.
- Dlouhodobá nezaměstnanost je tehdy, když je osoba nezaměstnaná déle než jeden rok.
- Přirozená míra nezaměstnanosti je nejnižší udržitelná míra nezaměstnanosti, kterou může tržní ekonomika dosahovat, aniž by inflace vykazovala tendenci ke zvyšování nebo snižování.

Jeden z důležitých vlivů na zaměstnanost, popř. nezaměstnanost, je dojížděka do zaměstnání a škol, neboť při výběru našeho budoucího pracoviště zpravidla přikládáme také nemalý důraz na jeho vzdálenost od bydliště a také na čas, který strávíme dojížděním do tohoto místa. Naše rozhodnutí pak samozřejmě ovlivní i další množství faktorů, jako např. platové ohodnocení, atraktivita zaměstnání, sociální výhody atd.

Nezaměstnanost je chápána jako těžký existencionální problém. Mareš [19] uvádí, že vyloučení ze zaměstnání znamená deprivaci v základních potřebách, které zaměstnání a práce přímo uspokojují či jejichž uspokojování je s nimi úzce spojeno. Vše je už zakotveno v naší kultuře, cítíme povinnost jít do práce, nenecháváme se ovládnout emocemi. Mluvíme zde samozřejmě o finančně ohodnocené práci (zaměstnání), neboť v dnešní době je důležité a přednostně vyhledávané pracovní uplatnění za mzdu-plat. Mareš [19] dále také uvádí, že zaměstnání je i prostředkem společenského vzestupu, takže nezaměstnanost neznamená jen ztrátu dosavadního statusu, ale i ztrátu statusů budoucích.

Bezprostředním efektem nezaměstnanosti je pokles příjmů. Dlouhodobá nezaměstnanost je chápána jako ekonomicky a hlavně sociálně nežádoucí jev. Souvisí s ním chudoba, rodinné krize, patologické jevy (alkoholismus, kriminalita, prostituce, drogová závislost, odcizení se od hodnot). S délkou nezaměstnanosti klesá pravděpodobnost návratu do placeného zaměstnání dle Mareš [19]. Nezaměstnanost nemotivuje, devastuje, stigmatizuje (tzn. viditelné znamení svého selhání), vytváří nedůvěru u potenciálních zaměstnavatelů.

Nezaměstnaný se potýká s řadou závažných problémů, jako je například velké snížení životní úrovně. Podpora v nezaměstnanosti pokryje potřeby rodin jen v tom nejzákladnějším, s veškerým komfortem a „utrácením“ za oblíbené činnosti a věci se rodina povětšinou může rozloučit. Ztráta zaměstnání vede k sociální izolaci. Většina lidí se shodne na tom, že jejich zaměstnání je obtížné, ať už je to po fyzické stránce nebo po psychické, monotónní a rutinní a že jim nepřináší žádné vnitřní upokojení, ale téměř nikdo z nich si nepřeje zůstat nezaměstnaným, uvádí Mareš [19].

V Mareš jsou zmíněny některé nástroje boje proti dlouhodobé nezaměstnanosti:

- Zvyšování kvalifikace
- Poskytování informací, distribuce pracovních příležitostí
- Podpory firmám vytvářejícím pracovní místa
- Finanční příspěvky pro podnikatele
- Speciální programy
- Tvorba míst s nižší počtem pracovních hodin

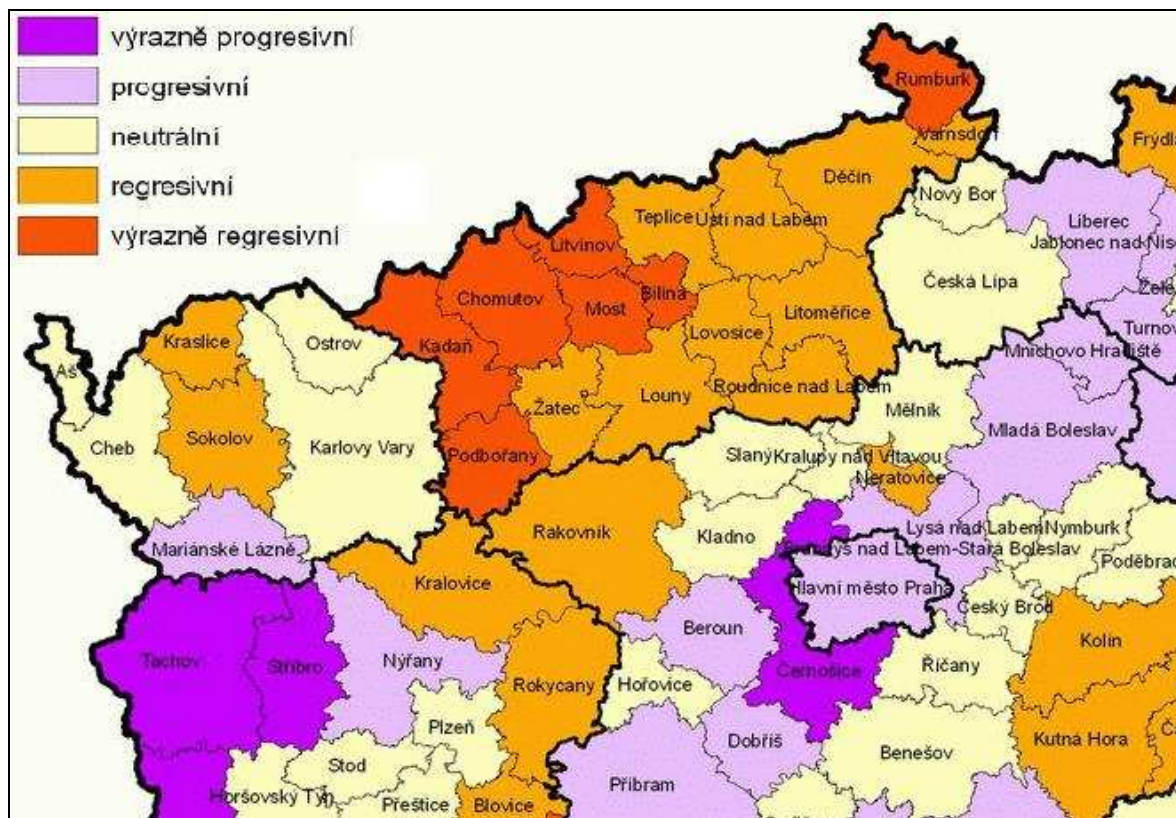
4.3.1. Vývoj zaměstnanosti, resp. nezaměstnanosti

Nezaměstnanost v České republice po roce 1990 byla nízká nejen v porovnání s postkomunistickými státy, ale i se státy Evropského společenství. Tento jev souvisel

s odlivem pracujících v průmyslu do rozvíjejících se služeb a do drobného podnikání. Lidé tedy dobrovolně opustili svá stávající zaměstnání a nahradili je jinými, pro ně atraktivnějšími. Týkalo se to hlavně jedinců více podnikavých. Důsledkem změn ve vlastnických vztazích a restrukturalizací ekonomiky v České republice pomalu nastala vlna zvýšené nezaměstnanosti, uvádí Mareš [19]. Zaměstnavatelé změnilly požadavky na pracovní sílu a lidé s nižším vzděláním byli postupně odkázáni na registr evidence nezaměstnaných úřadů práce.

Vývoj nezaměstnanosti vyjádřený mírou nezaměstnanosti v procentech v mikroregionu Chomutov byl v roce 1990 výrazně progresivní (viz Obrázek 14). Kolem roku 2003 míra nezaměstnanosti při neustálém zvyšování dosáhla svého maxima a pomalu začala klesat. Výjimku lze zaznamenat v období 2000 až 2001, kdy došlo k malému poklesu, jež byl způsoben hospodářským růstem (viz Tab. 5). Restrukturalizace a modernizace trhu práce si žádá flexibility, úspory pracovní síly a zvýšení produktivity práce. Je to náročný proces bez okamžitého efektu a tak je zaznamenám další nárůst míry nezaměstnanosti, a to až na hodnotu kolem 19 % v okrese Chomutov i obcích Chomutov a Kadaň (viz Tab. 6).

Obrázek 14 – Vývoj míry nezaměstnanosti (1991-2001) – zdroj [20]

Tab. 5: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Chomutov vždy k 31. 12 příslušného roku – zdroj [21; 22; 16]

Rok	Míra nezaměstnanosti v %
2008	9,90
2007	9,70
2006	12,30
2005	15,50
2004	16,50
2003	18,70
2002	17,70
2001	16,38
2000	16,86
1999	17,86
1998	14,79
1997	12,07
1996	7,68
1995	6,43
1994	6,12
1993	5,77
1992	4,17
1991	4,77
1990	0,84

Tab. 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v obcích Chomutov a Kadaň, v mikroregionu Chomutov v období leden 2000-2009 a prosinec 2000-2009 – zdroj [17]

Období Leden	Míra nezaměstnanosti v %			Období Prosinec	Míra nezaměstnanosti v %		
	Chomutov	Kadaň	Mikroregion celkem:		Chomutov	Kadaň	Mikroregion Celkem:
2000	16,23	15,46	18,30	2000	16,12	14,14	16,86
2001	16,21	14,64	16,93	2001	16,66	16,66	16,38
2002	17,34	16,9	16,82	2002	18,99	17,55	17,70
2003	19,84	18,42	18,61	2003	18,90	17,20	18,70
2004	19,60	18,30	19,20	2004	18,70	16,90	16,50
2005	19,20	17,80	17,40	2005	16,00	13,90	15,50
2006	16,70	14,30	15,70	2006	13,60	10,40	12,30
2007	14,00	10,60	12,80	2007	10,70	6,90	9,70
2008	10,80	6,80	10,00	2008	10,20	7,20	9,90
2009	11,30	8,50	11,10	2009	x	x	x

4.4. Primární faktor – vzdělanost

Povinná školní docházka je v České republice zakotvena ve školském zákoně. Činí devět let a začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dovrší šestý rok věku. Realizuje se na základní škole. Děti, které v průběhu plnění povinné školní docházky

přejdou na víceleté gymnázium nebo na víceletou konzervatoř, plní zbývajících povinnou školní docházku na těchto školách. Dítě, které dosáhne šestého roku věku v době od počátku školního roku do konce kalendářního roku, může být přijato na žádost svého zákonného zástupce, je-li tělesně i duševně přiměřeně vyspělé. Není-li dítě po dovršení šestého roku tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce, odloží mu ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden rok. O připravenosti dítěte na školní docházku rozhoduje odborné vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně nebo speciálně pedagogickém centru. Odklad školní docházky může být povolen pouze dvakrát, tj. nejdéle do roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku. K rozhodnutí o odkladu lze po projednání se zástupci dítěte přikročit i v průběhu školního roku. Současně s rozhodnutím o odkladu ředitel doporučí vzdělávání dítěte v přípravné třídě základní školy nebo v posledním ročníku mateřské školy. Žák splní povinnou školní docházku ukončením období školního vyučování v devátém roce své školní docházky, a to i v případě, že nepostoupil do devátého ročníku základní školy a nedosáhl tedy základního vzdělání. Povinnost školní docházky končí dovršením 17. roku věku, avšak základní vzdělání si žák může doplnit buď pokračováním docházky do základní školy na základě žádosti zákonného zástupce nejdéle do konce školního roku, v němž dosáhne 18 let, nebo v pozdějším věku absolvováním kursu pro doplnění základního vzdělání [23].

Dalo by se vyslovit „bohužel“ při konstatování faktu, že povinná školní docházka činí jen devět let a vlastně ani nemusí být ukončena získáním základního vzdělání. Možná by se dalo polemizovat o tom, zda by neměla být delší, obsáhlejší a připravit, tak populaci na její další činnosti. Ale možná právě tato myšlenka je utopická. Je zřejmé, že čím nižší je úroveň vzdělání – jak absolventů, tak ekonomicky aktivního obyvatelstva – tím vyšší je míra nezaměstnanosti. Pro oblast školství z toho vyplývá, že je potřebné zvyšovat vzdělanostní úroveň absolventů, je však nutné, aby šlo nejen o formální, ale hlavně o skutečnou vzdělanostní úroveň uvádí Kadlec a kol. [16].

4.4.1. Vzdělanost v mikroregionu 2. stupně Chomutov

V mikroregionu 2. stupně Chomutov se období 1991 až 2001 počet obyvatel ve věku 15 a více let zvýšil o 8 029 osob (viz Obrázek 15). Dalo by se tedy předpokládat, že se také zvýší ve všech kategoriích dosaženého vzdělání zastoupení obyvatel. Avšak právě v roce 2001 zaznamenáváme v druhé nejkritičtější kategorii, kategorii základní vzdělání včetně neukončeného, značný pokles oproti roku 1991. To je velmi pozitivní vývoj, neboť víme,

že čím nižší dosažená úroveň vzdělání, tím horší je uplatnění na trhu práce. Za významné taktéž pokládáme zvýšení celkového počtu obyvatel vyučených s maturitou, konkrétně v rozdělení podle pohlaví je počet takto vzdělaných mužů o 241 a počet takto vzdělaných žen o 180 osob vyšší než v roce 1991. Dále se v roce 2001 zvýšil počet obyvatel v kategoriích vyučen bez maturity, úplné střední všeobecné s maturitou, úplné střední odborné s maturitou, vyšší odborné a vysokoškolské vzdělání. Za varující bychom mohli označit rostoucí počet obyvatel bez vzdělání, naproti tomu za významné bychom mohli považovat snížení počtu „zájemců“ o kategorii střední odborné bez maturity, neboť to jistě znamená, že je větší zájem o vyšší vzdělanostní kategorie.

Obrázek 15 – Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání v okrese Chomutov v období 1991 a 2001– zdroj [24]

	1991			2001		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
	Počet					
Obyvatelstvo celkem	94 833	46 369	48 464	102 862	50 343	52 519
v tom vzdělání:						
základní včetně neukončeného	36 297	13 718	22 579	29 454	10 812	18 642
vyučení bez maturity	2 927	958	1 969	19 489	12 033	7 456
střední odborné bez maturity	31 827	20 390	11 437	20 715	11 891	8 824
vyučení s maturitou	861	701	160	1 282	942	340
úplné střední všeobecné s maturitou	3 356	1 209	2 147	4 360	1 487	2 873
úplné střední odborné s maturitou	13 909	6 186	7 723	15 931	7 232	8 699
nástavbové studium	.	.	.	1 942	664	1 278
vyšší odborné	55	29	26	919	465	454
vysokoškolské	3 478	2 055	1 423	4 569	2 514	2 055
v tom:						
univerzitní	1 631	577	1 054	2 110	748	1 362
technické	1 221	1 054	167	1 380	1 155	225
ekonomické	216	112	104	508	233	275
zemědělské a veterinární	288	205	83	218	158	60
umělecké	15	11	4	25	13	12
ostatní	107	96	11	328	207	121
z toho bakalářské	.	.	.	361	180	181
vědecká příprava	.	.	.	41	34	7
bez vzdělání	502	245	257	935	421	514
nezjištěno	1 621	878	743	3 225	1 848	1 377

K roku 2001 bylo v Chomutově 42 996 obyvatel ve věku 15 a více let, převažoval počet žen nad počtem mužů (viz Obrázek 16). K témuž roku bylo v Kadani 14 564 obyvatel ve věku 15 a více let (viz Obrázek 17). Velikostně, co do počtu obyvatel, nemůžeme města Chomutov a Kadaň srovnávat, ale v zastoupení podle pohlaví ano. V Kadani taktéž k roku 2001 převyšoval počet žen nad počtem mužů. Můžeme také říci, že počet ekonomicky aktivních mužů jednoznačně převyšuje počet ekonomicky aktivních žen u obou měst. Porovnáme-li procentuální zastoupení občanů bez vzdělání, dosáhneme rozdílu 0,3 procentního bodu ku prospěchu Chomutova ve smyslu nižšího počtu obyvatel

bez vzdělání. V obou městech bylo více žen bez vzdělání. Důležité je též poznamenat, že u obou sídel nalézáme vysoký podíl obyvatel se základním (včetně neukončeného) vzděláním. Proto je více než podstatné podpořit občany v dalším vzdělávání, v rozšiřování kvalifikace. Úřad práce se této myšlenky drží a občany podporuje vytvářením rekvalifikačních kurzů (viz paragraf 4.4.2.). Vysokoškolské vzdělání má k 2001 v Chomutově 5,4 % a v Kadani 4,8 % obyvatel.

Obrázek 16 - Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle ekonomické aktivity, pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání v Chomutově k 2001 – zdroj [24]

	Obyvatelstvo		v tom		Ekonomicky aktivní			
	celkem	v %	muži	ženy	muži		ženy	
					počet	v %	počet	v %
Celkem	42 996	100,0	20 842	22 154	14 212	100,0	12 352	100,0
v tom nejvyšší ukončené vzdělání:								
základní, vč. neukončeného	11 329	26,3	4 080	7 249	1 735	12,2	2 340	18,9
vyučení bez maturity	7 785	18,1	4 698	3 087	3 394	23,9	1 889	15,3
střední odborné bez maturity	8 108	18,9	4 524	3 584	3 857	27,1	2 465	20,0
učební obor s maturitou	514	1,2	394	120	355	2,5	88	0,7
úplné střední všeobecné s mat.	1 983	4,6	678	1 305	471	3,3	860	7,0
úplné střední odborné s mat.	7 163	16,7	3 289	3 874	2 693	18,9	3 021	24,5
nástavbové studium	900	2,1	303	597	245	1,7	472	3,8
vyšší odborné	459	1,1	242	217	154	1,1	155	1,3
vysokoškolské	2 339	5,4	1 278	1 061	1 097	7,7	897	7,3
z toho bakalářské	184	0,4	85	99	61	0,4	64	0,5
vědecká příprava	20	0,0	18	2	13	0,1	2	0,0
bez vzdělání	282	0,7	119	163	71	0,5	56	0,5
nezjištěno	2 114	4,9	1 219	895	127	0,9	107	0,9

Obrázek 17 - Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle ekonomické aktivity, pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání v Kadani k 2001 – zdroj [24]

	Obyvatelstvo		v tom		Ekonomicky aktivní			
	celkem	v %	muži	ženy	muži		ženy	
					počet	v %	počet	v %
Celkem	14 564	100,0	7 029	7 535	5 089	100,0	4 337	100,0
v tom nejvyšší ukončené vzdělání:								
základní, vč. neukončeného	4 011	27,5	1 479	2 532	656	12,9	830	19,1
vyučení bez maturity	2 907	20,0	1 760	1 147	1 351	26,5	695	16,0
střední odborné bez maturity	2 841	19,5	1 614	1 227	1 427	28,0	900	20,8
učební obor s maturitou	180	1,2	121	59	115	2,3	45	1,0
úplné střední všeobecné s mat.	636	4,4	212	424	137	2,7	281	6,5
úplné střední odborné s mat.	2 451	16,8	1 106	1 345	914	18,0	1 065	24,6
nástavbové studium	335	2,3	107	228	89	1,7	182	4,2
vyšší odborné	131	0,9	55	76	35	0,7	50	1,2
vysokoškolské	698	4,8	377	321	321	6,3	260	6,0
z toho bakalářské	64	0,4	31	33	22	0,4	16	0,4
vědecká příprava	6	0,0	5	1	4	0,1	1	0,0
bez vzdělání	140	1,0	60	80	23	0,5	21	0,5
nezjištěno	228	1,6	133	95	17	0,3	7	0,2

4.4.2. Rekvalifikace

Rekvalifikace je označení pro získání nové kvalifikace nebo rozšíření stávající kvalifikace uchazeče o zaměstnání nebo zájemce o zaměstnání. Při určování obsahu se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby, která má být rekvalifikována formou získání nových teoretických a praktických dovedností v rámci dalšího profesního vzdělávání. Je součástí aktivní politiky zaměstnanosti státu. [25]

Dle portálu MPSV [26] jsou pro rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání stanovena následující pravidla:

- je zabezpečena na základě závazné písemné dohody mezi úřadem práce a uchazečem o zaměstnání nebo zájemcem o zaměstnání, vyžaduje-li to jejich uplatnění na trhu práce
- nedokončení rekvalifikace nebo odmítnutí nastoupit do vhodného zaměstnání odpovídající nově získané rekvalifikaci bez vážných důvodů má za následek uhrazení nákladů úřadu práce
- odmítnutí bez vážných důvodů nastoupit na dohodnutou rekvalifikaci, neúčast ve stanoveném rozsahu teoretické a praktické přípravy, neplnění studijní a výcvikové povinnosti stanovené provádějícím vzdělávacím zařízením, nepodrobení se závěrečnému ověření získaných znalostí a dovedností má za následek vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence uchazečů o zaměstnání a jeho opětovné zařazení je možné pouze na základě písemné žádosti nejdříve po 6 měsících ode dne vyřazení
- úřad práce hradí náklady a může poskytnout příspěvek na nutné náklady spojené s rekvalifikací
- rekvalifikaci provádí pouze akreditované a vzdělávací nebo zdravotnické zařízení s akreditovanými vzdělávacími programy

Dle portálu MPSV [26] jsou pro rekvalifikaci zaměstnanců stanovena následující pravidla:

- je zabezpečena na základě písemné dohody mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem
- probíhá v pracovní době a je překážkou v práci na straně zaměstnance, tudíž náleží zaměstnanci náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku

- probíhá mimo pracovní dobu jen pokud je to nezbytně nutné vzhledem ke způsobu jejího zabezpečení
- může být prováděna i u zaměstnavatele
- pokud je prováděna na základě dohody mezi zaměstnavatelem a úřadem práce, mohou být rekvalifikačnímu zařízení nebo zaměstnavateli úřadem práce hrazeny náklady, vše stanoví vyhláška č. 519/2004 Sb.; je stanoveno, kdy se nejedná o rekvalifikaci, a tudíž ji úřad práce nemůže hradit, ale o povinnost zaměstnavatele podle příslušných právních předpisů; pracovní úřad také nehradí rekvalifikaci, kterou absolvuje zaměstnanec z vlastního zájmu a není nezbytná pro změnu dosavadní kvalifikace

Probíhající rekvalifikace nabízené Úřadem práce v Chomutově v období duben až červen 2009 [26]:

- Základy obsluhy osobního počítače – určena pro uchazeče o zaměstnání již se základním vzděláním
- Svářečské práce – určena pro uchazeče o zaměstnání již se základním vzděláním
- Obsluha výpočetní techniky ECDL = European Computer Driving Licence (tj. mezinárodně platný doklad o dosažené úrovni práce s výpočetní technikou) – určena uchazečům o zaměstnání se středním nebo vyšším vzděláním; rekvalifikace je hrazena z prostředků Evropského sociálního fondu

Připravované rekvalifikace Úřadem práce v Chomutově v termínu květen až červenec 2009 [26]:

Rekvalifikace „Vyhláška č. 50/1978 Sb.“ je určena pro uchazeče, kteří mají ukončené odborné vzdělání střední nebo jakékoliv vyšší v elektrotechnice, splňují zápočet doby praxe v elektrotechnice a jsou zdravotně způsobilí pro práci na elektrickém zařízení a ve výškách. Úspěšní absolventi obdrží Osvědčení o odborné způsobilosti v elektrotechnice dle vyhlášky č. 50/1978 Sb. s paragrafem dle rozsahu praxe účastníka.

„Základy obsluhy osobního počítače“ je název dalšího rekvalifikačního kurzu, který je určen uchazečům o zaměstnání se základním nebo vyšším vzděláním bez znalosti práce s PC, který se koná přímo v obci Chomutov. Úspěšní absolventi obdrží osvědčení o absolvování rekvalifikace s celostátní platností. Stejného kurzu se mohou zúčastnit

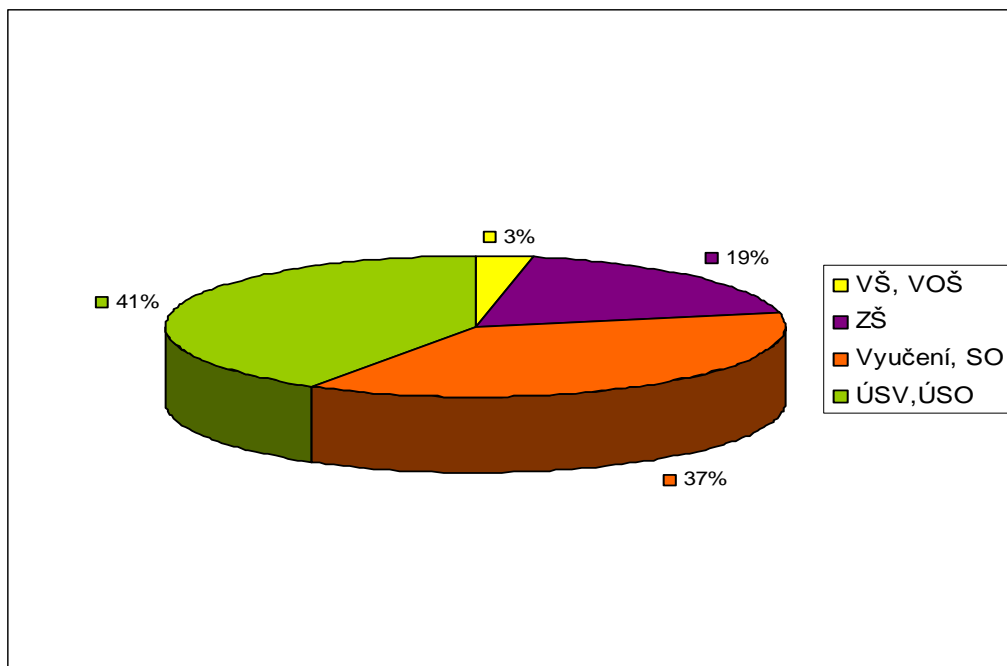
I uchazeči, kteří jsou z regionu Kadaň, Klášterec nad Ohří a Vejprty, a tudíž je pro ně výhodnější jiné místo konání, obec Kadaň. Kurz v Kadani je o týden kratší a přesto obsáhne stejnou náplň. Mohli bychom polemizovat o tom, zda tedy kurz připraví uchazeče zcela stejně jako ten v Chomutově.

Rekvalifikace „Zaučen na pracovní činnost domovník, údržbář“ je určena zejména uchazečům o zaměstnání se základním vzděláním, respektive vyučeným v jakémkoliv oboru. Cílem je získání základních teoretických a praktických dovedností potřebných k výkonu profese domovník, údržbář během sedmi týdnů. Po úspěšně absolvovaných závěrečných zkouškách obdrží účastník Osvědčení o absolvování rekvalifikace s celostátní platností, Svářečský průkaz na metody svařování ZP 311 – 2W01, ZK 15P2 a osvědčení dle § 4 vyhlášky č.50/1978 Sb..

Cílem další nabízené rekvalifikace je získání základních teoretických a praktických dovedností potřebných k výkonu profese instalatér. Je určena zejména pro uchazeče se základním vzděláním, případně vyučeným v jakémkoliv oboru. Po úspěšném absolvování získá účastník Osvědčení o absolvování rekvalifikace s celostátní platností a Svářečský průkaz na metodu svařování ZK 15P2.

Integrovaný portál MPSV [26] nabízí mnoho internetových stránek, na kterých je možno získat informace o dalších vzdělávacích kurzech a rekvalifikacích.

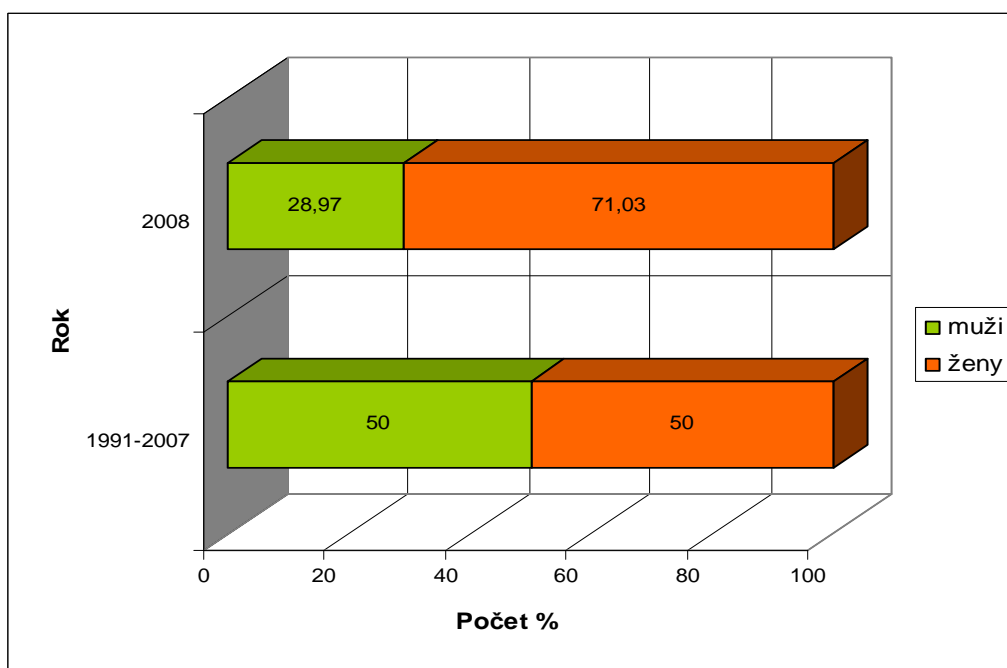
Rekvalifikace zprostředkované Úřadem práce v Chomutově se zúčastnila v roce 2008 převážná většina občanů s úplným středním vzděláním a s úplným středním odborným vzděláním s maturitou, na druhém místě byly zastoupeny se 37 % občané se středním odborným vzděláním a vyučení. Devatenácti procenty se rekvalifikace zúčastnili lidé se základním vzděláním. Vysokoškolsky vzdělaní a občané s vyšším odborným vzděláním byly zastoupeni třemi procenty (viz Graf 1).

Graf 1 – Přehled absolventů rekvalifikace podle vzdělání v roce 2008 – zdroj [26]

Pozn.: VŠ – VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ; VOŠ – VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁNÍ; ZŠ – ZÁKLADNÍ VZDĚLÁNÍ; SO – STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁNÍ; ÚSV – ÚPLNÉ STŘEDNÍ VZDĚLÁNÍ; ÚSO – ÚPLNÉ STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁNÍ S MATURITOU

V letech 1991 až 2007 se zúčastnilo rekvalifikačních kurzů stejné množství mužů a žen, avšak v roce 2008 počet žen významně převyšoval počet mužů (viz Graf 2).

Graf 2 – Struktura absolventů rekvalifikace podle pohlaví – zdroj [26]

4.5. Primární faktor – dojížd'ka/vyjížd'ka do zaměstnání/škol

Prostorová mobilita obyvatel zahrnuje dojížd'ku do zaměstnání (škol) jako svou primární složku, odráží tak prostorové rozmístění ekonomicky aktivního obyvatelstva a jejich pracovní příležitosti. Dojížd'ka do zaměstnání potažmo i do škol je jedním z faktorů, které ovlivňují problematiku geografického centra. Zaměstnání hraje v našem životě velkou roli, odráží se do našeho každodenního života, a proto nás i ve velké míře ovlivňuje. Týká se to konkrétně nejen nás samotných, ale můžeme říci, že i našeho blízkého a také i vzdálenějšího okolí, neboť při dojížd'ce se mnohdy dostáváme do oblastí nejen geograficky, ale i sociálně odlišných. Vystává zde také otázka, jestli právě dojížd'ka není jedním z nejdůležitějších faktorů, které ovlivňují celou naši společnost. S příchodem tržní ekonomiky, změnou režimu, přišla i řada dalších změn, které mají vliv na dojížd'ku. Otevřením se vůči zahraničním investorům jsme zahájili novou etapu vývoje zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích hospodářství a také jsme primárně dali volný průchod možnostem, které jsme za prvé dříve neměli a za druhé nám občanům a celé naší republice mohou pomoci v rozvoji.

Sčítání lidu, domů a bytů používá ke zjišťování údajů o směrové vyjížd'ce formulář, resp. jedna část sčítacího formuláře obsahuje otázky 22 až 25, jež se směrové vyjížd'ky týkají (viz Obrázek 18). Je také vymezeno, co všechno musí být uvedeno, aby byly údaje relevantní. Fyzická osoba musí mít na území České republiky v rozhodný okamžik trvalý nebo dlouhodobý pobyt, aby se na ni sčítání vztahovalo.

Obrázek 18 – Část formuláře použitého ze SLDB 2001 – zdroj [27]

<p>22 Místo pracoviště, školy <i>Studenti a učni, i když pracují, vyplní místo školy.</i></p> <p>☐ ve stejném domě, ve kterém máte trvalý pobyt (jestliže ano, další otázky již nevyplňujte)</p> <p>☐ jinde, uveďte adresu Vašeho pracoviště, školy</p> <p>ulice č.orient.</p> <p>obec, č.p.</p> <p>okres</p> <p>stát</p>	<p>23 Frekvence dojížd'ky (docházky) do zaměstnání a školy <i>(z místa trvalého pobytu)</i></p> <p>☐ denně ☐ týdně ☐ 1-2x měsíčně ☐ jinak</p> <p>24 Denní dojížd'ka (docházka) do zaměstnání a školy <i>Uveďte, jak dlouho Vám trvá jedna cesta z místa trvalého pobytu nebo přechodného ubytování do práce nebo do školy:</i></p> <p>☐ do 14 minut ☐ 30 - 44 minut ☐ 60 - 89 minut ☐ 15 - 29 minut ☐ 45 - 59 minut ☐ 90 a více minut</p> <p>25 Dopravní prostředek <i>Uveďte dopravní prostředky, které obvykle používáte při každodenní cestě do zaměstnání nebo školy:</i></p> <p>☐ autobus (kromě MHD) ☐ motocykl ☐ vlak ☐ kolo ☐ městská hromadná doprava ☐ jiný dopravní prostředek ☐ automobil - řidič ☐ žádný dopravní prostředek ☐ automobil - spolucestující</p>
--	---

4.5.1. Vývoj dojížd'ky/vyjížd'ky do zaměstnání/škol

Údaje o dojížd'ce/vyjížd'ce do zaměstnání/škol sleduje jen SLDB [28], proto jsou statistické údaje jen za rok 1991 a 2001.

Intenzita vyjížd'ky z obcí Ústeckého kraje byla v roce 1991 33,6 % a v roce 2001 38 %. V okrese Chomutov vyjíždělo v roce 2001 z obce bydliště 39 %, což je o jedno procento méně, než v roce 1991. V posledním sčítacím roce také došlo k poklesu denní dojížd'ky (zhruba o 17 %), s rostoucím věkem se pak zvyšovalo zastoupení kratších typů vyjížd'ky mimo kraj. Do jiných krajů vyjíždělo nejvíce osob z věkové kategorie 15-24 let, do jiných okresů kraje a do jiných obcí okresu vyjížděli zaměstnaní z kategorie 40-49 let, do zahraničí to byli zaměstnaní třicetiletí až devětatřicetiletí. Nejvíce dojíždějících za prací do okresu Chomutov byli muži a zaměstnaní ve věku 30-49 let. Podle nejvyššího ukončeného vzdělání nejvíce vyjížděli z okresu Chomutov obyvatelé se vzděláním učňovským a středním bez maturity a nejméně s vysokoškolským vzděláním, s dojížděním nastala stejná situace.

Vyjížd'ku podle odvětví nelze zcela srovnávat v letech 1991 a 2001, neboť došlo ke změně metodiky. Výsledky byly kategorizovány do odvětví: zemědělství a lesnictví, průmysl, stavebnictví, doprava a telekomunikace, obchod, školství a zdravotní a sociální činnosti. Nejvíce vyjížděli zaměstnaní občané Ústeckého kraje ve sledovaných letech z odvětví průmyslu. V odvětví průmyslu, zemědělství a stavebnictví došlo k výraznějšímu poklesu v roce 2001 oproti roku 1991. V okrese Chomutov nejvíce vyjížděli zaměstnaní v odvětví průmyslu (42,6 %) a stavebnictví (9,0 %). Z hlediska prostorového typu vyjížděli nejvíce zaměstnanci průmyslu do jiných obcí kraje, dále pak do jiných okresů kraje. U dojíždějících do obce za prací opět výrazně dominovalo odvětví průmyslu.

Podíváme-li se na frekvenci vyjížd'ky, tak zcela jednoznačně vedla vyjížd'ka denní v rámci okresu. Průměrná doba, kterou strávili lidé na cestě, je 19 minut. V roce 1991 v okrese Chomutov denně vyjíždělo 23 856 osob, nejvíce strávili na cestě 30-59 minut. V roce 2001 vyjíždělo již jen 16 570 osob denně, došlo tedy k výraznějšímu poklesu, a na cestě strávili 15-29 minut. Zahrneme-li do porovnávání také pohlaví zúčastněných, je rozdíl zcela nepatrný. V obci Chomutov v roce 2001 dojíždělo 13 055 osob a strávili na cestě 15-29 minut. Dopravní prostředek, který využili pro denní vyjížd'ku za prací do jiné obce České republiky občané Ústeckého kraje, byl automobil (řidič). V okrese Chomutov to byl autobus.

Chomutov byl v roce 2001 jako centrum dojížděky pro 6 823 osob, denně do něj dojíždělo 85,2 % dojíždějících. Kadaň byla v roce 2001 centrem dojížděky pro 3 929 osob, denně do ní dojíždělo 74,8 % dojíždějících. Jak do Chomutova, tak do Kadaně dojížděli zaměstnaní střední věkové kategorie (30-39, 40-49 let), s učňovským vzděláním a s středním bez maturity a nejvíce z odvětví průmyslu. Do Chomutova i Kadaně se více dojíždělo, než vyjíždělo. V roce 2001 došlo oproti roku 1991 k poklesu dojížděky do Chomutova i Kadaně, jako center.

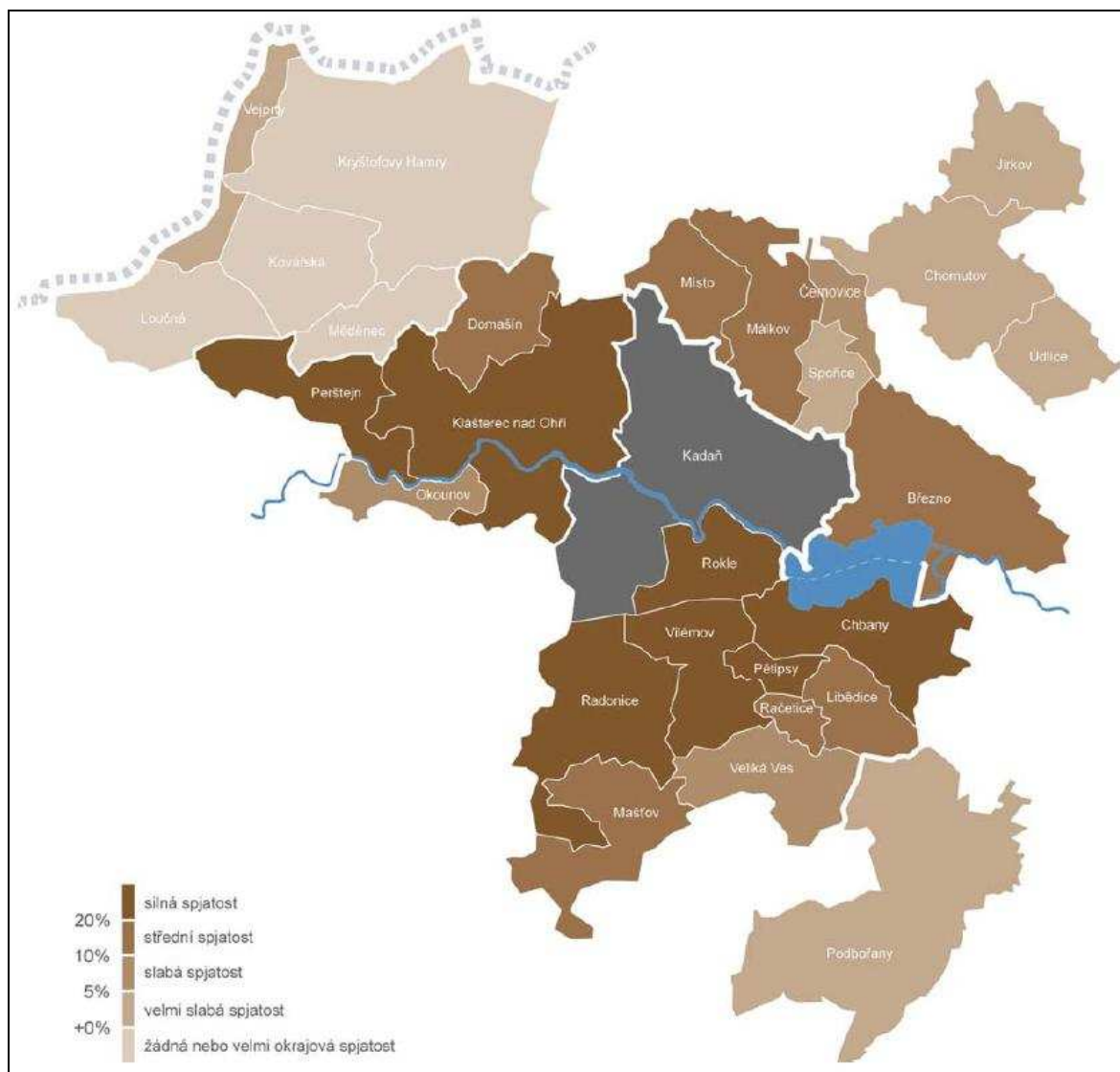
Pracovní mikroregiony tvoří územně souvislý celek charakterizovaný relativně vysokou mírou vnitřní uzavřenosti dojížděky za prací, obvykle je tvořen jedním centrem (střediskem) a jeho spádovým zázemím. Zázemí musí mít alespoň 4 tisíce obyvatel a mikroregion 10 tisíc. ORP Chomutov má územní rozsah menší než pracovní mikroregion Chomutov a tvoří ho o 6 obcí méně. U ORP Kadaň je tomu opačně v porovnání s pracovním mikroregionem Kadaň. ORP Kadaň tvoří více obcí a zaujímá větší rozlohu. Pracovní mikroregion Chomutov je tvořen subregionem Vejprty a pracovní mikroregion Kadaň je tvořen subregionem Klášterec nad Ohří. Všechny ORP Ústeckého kraje tvoří jádra pracovních mikroregionů a v průměru se podílejí více než polovinou na obyvatelstvu a dvěma třetinami na pracovních příležitostech. Pracovní význam centra i charakteristiky polohy a sídelní struktury jeho zázemí se promítají též do ukazatelů integrity (vzájemné spjatosti obcí tvořících zázemí a jádro mikroregionu). Na Obrázek 19 vidíme, že vysokou spjatost s Kadaní mají obce, které svým územím těsně přiléhají k území Kadaně nebo se rozkládají o obec dál.

Vyjížděka žáků, studentů a učňů do škol není opět zcela srovnatelná v letech 1991 a 2001. Vyjíždění do škol ovlivňují změny v demografickém vývoji, změny v rozmístění školských zařízení, důraz na výběr školy atd.

Od sčítání v roce 1991 došlo k poklesu počtu základních škol a k nárůstu počtu škol vyššího stupně v Ústeckém kraji. V okrese Chomutov v roce 1991 vyjíždělo 7 227 učících se, z toho nejvyšší podíl tvořilo vyjíždění do jiných obcí okresu. V porovnání s rokem 2001 vyjížděl v roce 1991 vyšší počet osob. Podíváme-li se na dojíždějící do obce, tak se počty z obou sledovaných roků liší zanedbatelně. V roce 2001 opět převládá dojížděka z jiných obcí okresu. V obou sledovaných rocích v rámci meziokresní dojížděky nejvíce dojížděli učící se z okresu Chomutov do okresu Most, dále pak do okresu Louny. V okrese Chomutov v roce 2001 mířilo nejvíce učících se do jiných obcí okresu. Zaměříme-li se na frekvenci, tak jednoznačně převládala denní vyjížděka. V okrese Chomutov je bylo 4 959 osob (85,1 %), které denně vyjížděly z obce bydliště, týdně vyjíždělo přes 17 %.

Průměrný čas strávený na cestě dosahoval v krajském úhrnu 36 minut. V okrese Chomutov na cestě do škol mimo obec bydliště trávily osoby nejčastěji 30-44 minut při denní vyjíždce. V rámci obce bydliště (Chomutov) byla denní vyjíždka do škol nejvíce zastoupena z hlediska trvání kategorií 15-29 minut. Nejčastějším dopravním prostředkem byl autobus.

Obrázek 19 – Pracovní spjatost (dojíždka za prací) okolních obcí s Kadaní, podíl obyvatelstva dojíždějícího za prací do Kadaně na ekonomicky aktivním obyvatelstvu – zdroj [29]

4.5.2. Průzkum – Dojíždka do zaměstnání

Na problematiku dojíždky do zaměstnání byl zaměřen průzkum, který probíhal 8. července 2008 v Chomutově. V tomto průzkumu bylo využito zjednodušeného dotazníku se čtyřmi otázkami (viz Příloha 3), který vycházel z původně navrženého

dotazníku (viz Příloha 4). Vynechány musely být otázky osobního charakteru (věk, vzdělání), neboť při průzkumu, který probíhal o týden dříve, na ně odmítali respondenti odpovídat. Před uskutečněním průzkumu byly stanoveny následující podmínky a předpoklady:

- padesát dotazovaných,
- relativně porovnatelné zastoupení obou pohlaví,
- předpoklad negativní odpovědi na některý z bodů ve třetí otázce dotazníku.

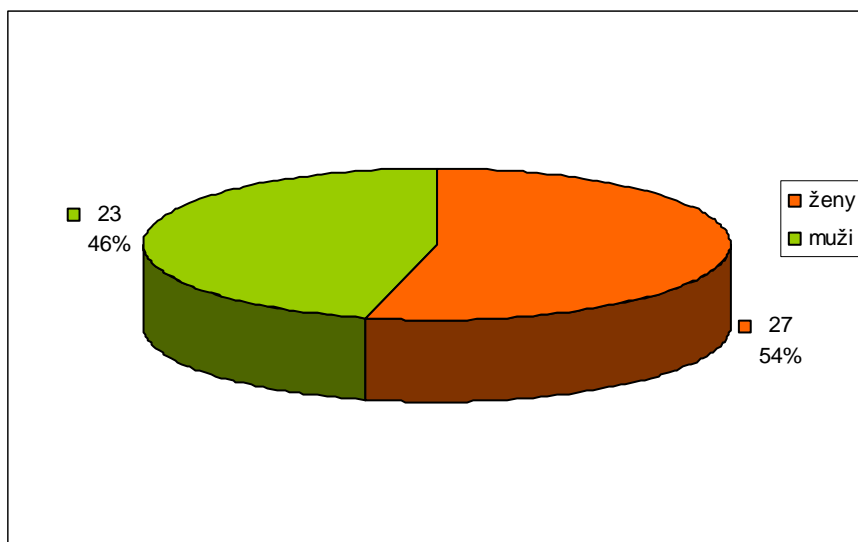
Cílem bylo zjištění počtu dojíždějích v různém časovém limitu, také v závislosti na pohlaví a nynější stav (zaměstnaný, nezaměstnaný, student atd.). Dále byl zaměřen na důvody, pro které by byli respondenti ochotni změnit své rozhodnutí nedojíždět.

4.5.2.1. Vyhodnocení průzkumu

Všechny body podmínek a předpokladů z paragrafu 4.5.2. byly naplněny. Na soubor otázek odpovědělo padesát respondentů různého stáří obou pohlaví. Jak lze vyčíst z Tab. 7 a z Graf 3, je počet mužů a žen relativně porovnatelný.

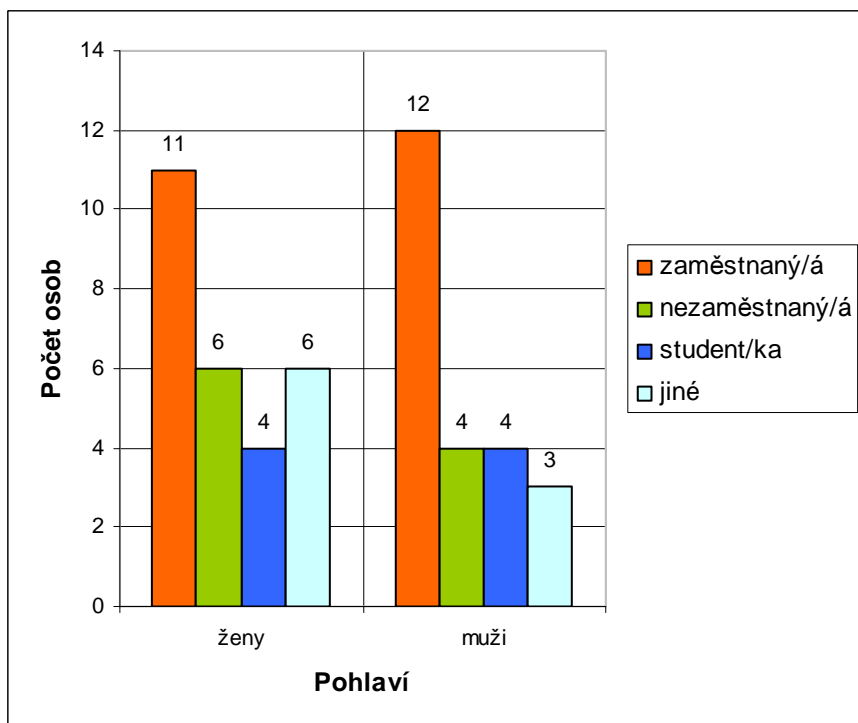
Tab. 7: Rozdělení respondentů podle pohlaví a stavu v Chomutově 8. 7. 2008 – zdroj [vlastní průzkum]

Stav	Pohlaví	
	ženy	muži
zaměstnaný/á	11	12
nezaměstnaný/á	6	4
student/ka	4	4
jiné	6	3
Celkem:	27	23

Graf 3 – Rozdělení dotazovaných osob podle pohlaví v Chomutově 8. 7. 2008 – zdroj [Tab. 7]

Z celkového počtu padesáti respondentů bylo dvacet tři zaměstnaných, deset nezaměstnaných, osm studentů a devět uvedlo možnost jiné (viz Tab. 7), což zahrnovalo např. důchodce/kyně, mateřská dovolená. Porovnání stavů podle pohlaví zobrazuje Graf 4. Téměř stejné počty zástupců v jednotlivých stavech jsou zcela náhodné. Překvapivé je, že počet zaměstnaných nedosáhl ani padesáti procent z celkového počtu dotázaných osob.

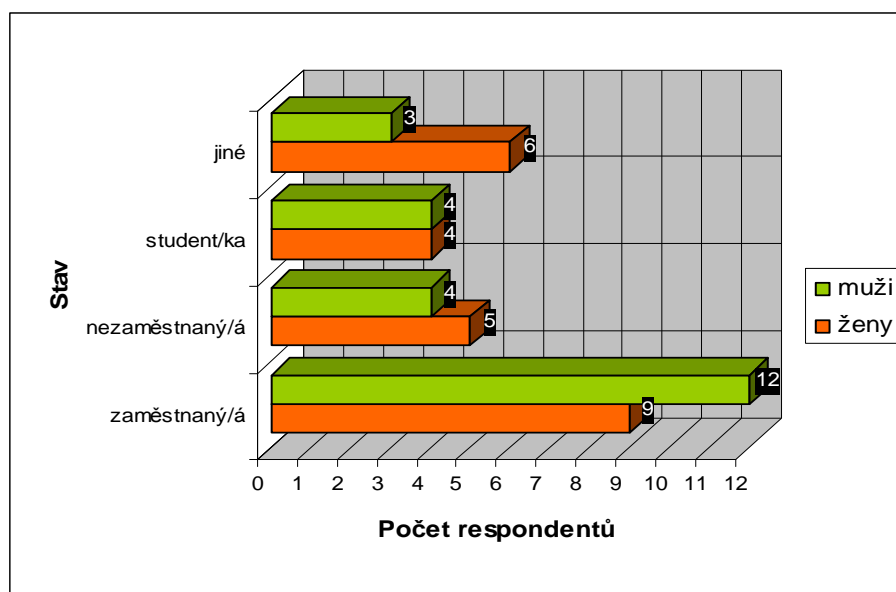
Graf 4 – Rozdělení dotazovaných osob podle pohlaví a stavů v Chomutově 8. 7. 2008 – zdroj [Tab. 7]

Doba dojížděky do zaměstnání akceptovaná respondenty v Chomutově byla rozdělena do tří kategorií – do 30 minut, do 1 hodiny a 1 hodinu a více, jak můžeme vidět v Tab. 8. Z výsledků průzkumu lze vypočítat, že s přibývajícím dobou dojížděky klesal počet respondentů ochotných dojíždět. Mezi respondenty je tak nejpreferovanější dobou dojíždění do zaměstnání doba do 30 minut.

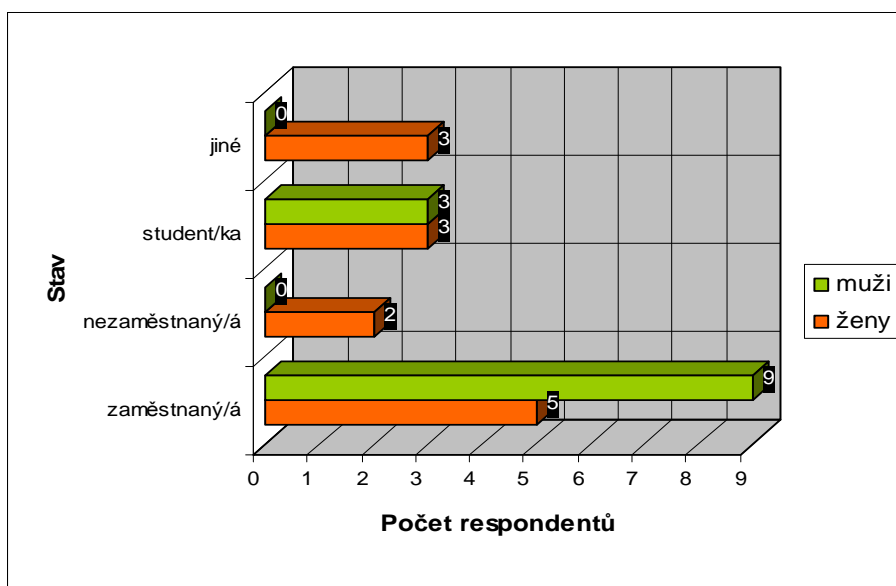
Tab. 8: Doba dojížděky do zaměstnání akceptovaná respondenty v Chomutově 8. 7. 2008 – zdroj [vlastní průzkum]

			Doba dojížd'ky		
	Stav	Pohlaví	do 30 min	do 1 hod	1 hod a více
Počet respondentů	zaměstnaný/á	ženy	9	5	1
		muži	12	9	3
	nezaměstnaný/á	ženy	5	2	0
		muži	4	0	0
	student/ka	ženy	4	3	2
		muži	4	3	1
	jiné	ženy	6	3	0
		muži	3	0	0
Počet respondentů celkem:			47	25	7

Porovnáme-li respondenty podle pohlaví, tak zjišťujeme, že se v akceptované dojížděce do 30 minut počty výrazně neliší (viz Graf 5), avšak při dojížděce do 1 hodiny

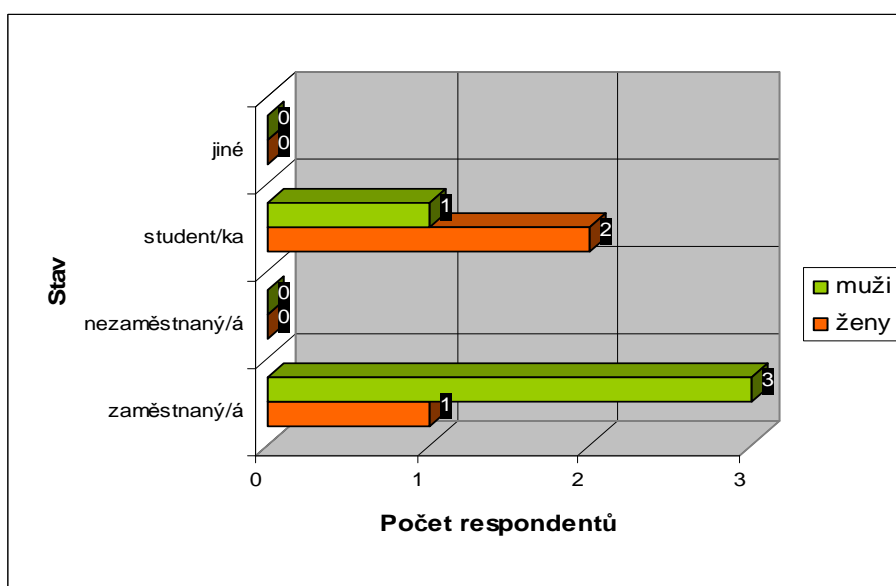

Graf 5 – Porovnání respondentů akceptujících dojížděku do zaměstnání do 30 min v Chomutově 8. 7. 2008 – zdroj [Tab. 8]

Graf 6 – Porovnání respondentů akceptujících dojížděku do zaměstnání do 1 hod v Chomutově 8. 7. 2008 – zdroj [Tab. 8]

(viz Graf 6) můžeme zaznamenat výraznější rozdíl ve stavu zaměstnaný/á, a to téměř padesátiprocentní nárůst zaměstnaných mužů nad zaměstnanými ženami. Dále je překvapivé, že se už v této kategorii vyskytl nulový počet akceptujících u stavu jiné a nezaměstnaný/á. Dalo by se totiž předpokládat, že nezaměstnaný člověk by měl teoreticky přijmout i delší dojížděku do zaměstnání jen proto, aby získal zpět svůj sociální statut zaměstnaného člověka. Dojížděka delší jak jednu hodinu se už nestává atraktivní pro žádný ze sledovaných stavů ani v porovnání podle pohlaví (viz Graf 7).

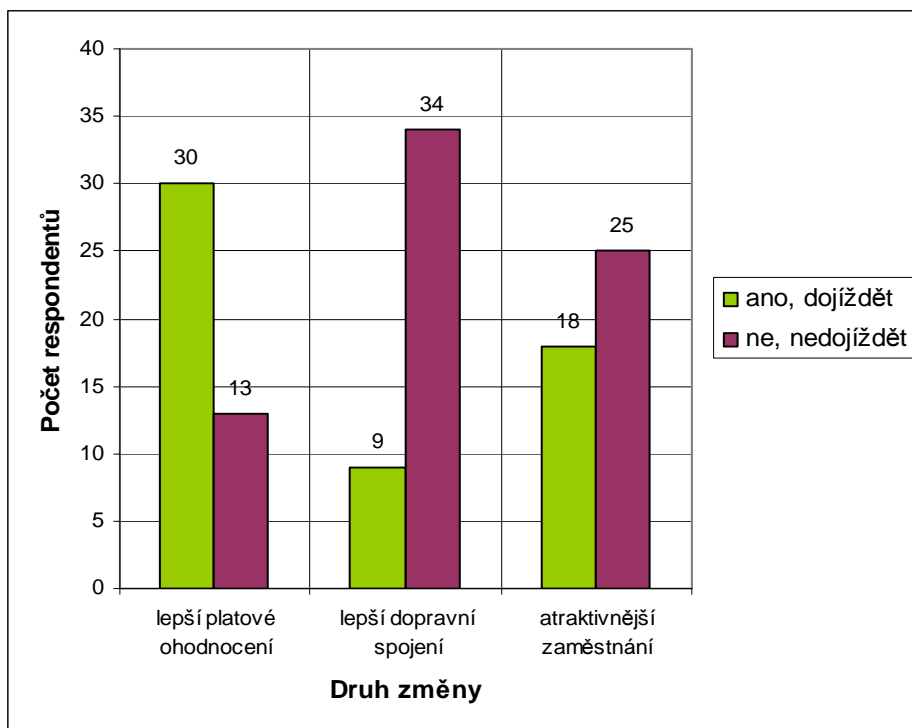

Graf 7 – Porovnání respondentů akceptujících dojížděku do zaměstnání 1 hod a více v Chomutově 8. 7. 2008 – zdroj [Tab. 8]

Dotazníkem byly zkoumány podmínky, za kterých by respondenti byli ochotni změnit (resp. nezměnit) rozhodnutí nedojíždět do zaměstnání. Podmínky se týkaly dosti zásadních oblastí, které bereme do úvahy při výběru zaměstnání. První z nich je platové ohodnocení, dále dopravní spojení a atraktivita zaměstnání. Těmito třemi podmínkami se zaobíralo už jen čtyřicet tři dotázaných z celkového počtu padesáti, neboť sedm dotázaných odpovědělo na třetí otázku dotazníku, která sledovala akceptaci doby dojížděky do zaměstnání, vždy ano, a tudíž nepokračovalo otázkou čtyři zkoumající změnu rozhodnutí nedojíždět. Podrobný výčet odpovědí ukazuje Tab. 9. V Graf 8 vidíme, že více jak 2/3 dotázaných by lepší finanční ohodnocení přimělo změnit rozhodnutí nedojíždět. Zbylé dvě podmínky většinu dotázaných nepřesvědčily.

Tab. 9: Důvody, které ne/změní rozhodnutí respondentů Chomutova 8. 7. 2008 nedojíždět do zaměstnání – zdroj [vlastní průzkum]

			Změnilo by Vaše rozhodnutí nedojíždět do zaměstnání					
			lepší platové ohodnocení?		lepší dopravní spojení?		atraktivnější zaměstnání?	
	Stav	Pohlaví	ano	ne	ano	ne	ano	ne
Počet respondentů	zaměstnaný/á	ženy	7	3	1	9	6	4
		muži	7	2	2	7	4	5
	nezaměstnaný/á	ženy	4	2	1	5	1	5
		muži	2	2	0	4	0	4
	student/ka	ženy	2	0	1	1	2	0
		muži	3	0	2	1	3	0
	jiné	ženy	3	3	2	4	1	5
		muži	2	1	0	3	1	2
Celkem respondentů:			30	13	9	34	18	25

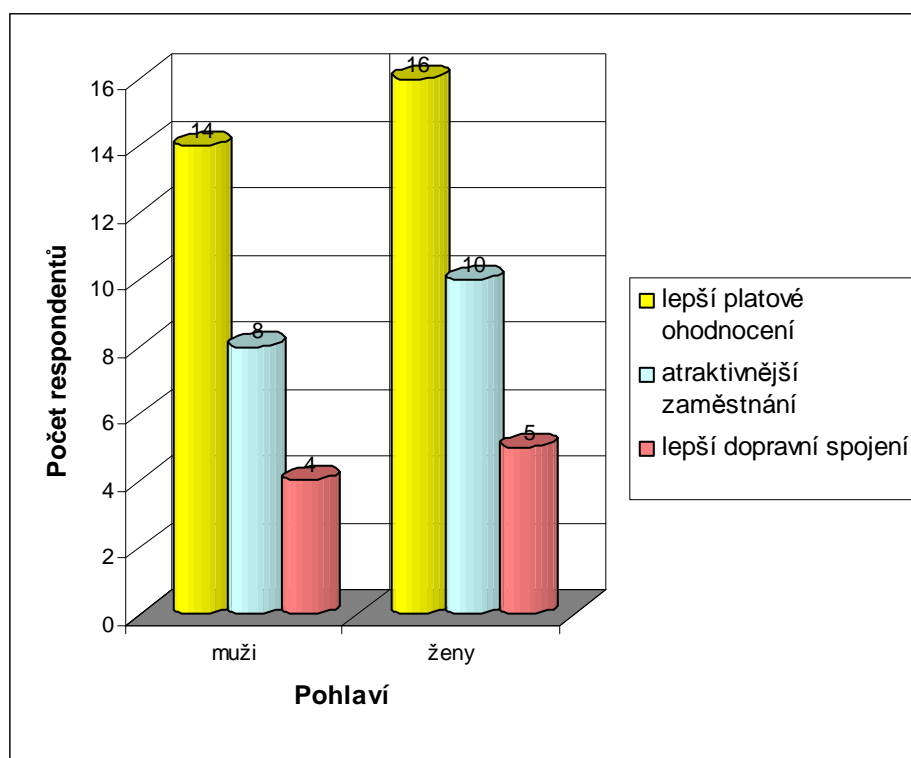

Graf 8 – Důvody, které ne/změní rozhodnutí respondentů Chomutova 8. 7. 2008 nedojíždět do zaměstnání – zdroj [Tab. 9]

Vezmeme-li respondenty, kteří by za určitých podmínek uvažovali o dojížděce do zaměstnání, a rozdělíme-li je podle pohlaví, pak dle provedeného průzkumu dospějeme k závěru, že pohlaví respondenta při výběru podmínek nehraje roli (viz Tab. 10, Graf 9).

Tab. 10: Důvody, pro které jsou respondenti průzkumu Chomutova 8. 7. 2008 ochotni dojíždět do zaměstnání – zdroj [vlastní průzkum]

		Důvod dojíždění		
		lepší platové ohodnocení	lepší dopravní spojení	atraktivnější zaměstnání
Počet respondentů	Pohlaví			
	muži	14	4	8
	ženy	16	5	10

Graf 9 – Důvody, pro které jsou respondenti průzkumu Chomutova 8. 7. 2008 ochotni dojíždět do zaměstnání – zdroj [Tab. 10]

5. Strategie rozvoje

Zpracovávání strategií rozvoje je moderní metoda, jež je využívána ve vyspělých zemích Evropské unie, sleduje komplexnost dokumentu, hledá společné prvky různých skupin a občanů, klade důraz na udržitelnost rozvoje měst dlouhodobě. Strategické plánování přispívá k rozvoji měst systematicky, a napomáhá tak ke zvyšování kvality života lidí v obci. V potaz bere ekonomické a sociální hlediska a přikládá velký význam občanské společnosti.

5.1. Rámcová strategie rozvoje města Chomutova

V roce 2005 se město Chomutov rozhodlo k vypracování další Rámcové strategie rozvoje města Chomutova (dále v textu Strategie) [30], která navazuje na původní Strategický plán ekonomického rozvoje Chomutova a Jirkova z roku 1998. Tento dokument se stal jedním ze základních materiálů pro budoucí rozvoj Chomutova. Metoda strategického plánování vede k lepšímu využívání potenciálů, které město má, a také pomáhá dosáhnout cílů, jež si klade Chomutov ke zlepšení nebo alespoň k udržení stávajícího rozvoje. Strategie byla zařazena do projektu BROÚK (tj. Budoucí rozvoj Ústeckého kraje), jehož cílem je zlepšení možnosti čerpat finanční prostředky především z fondů Evropské unie. Prostředky na zpracování Strategie byly čerpány z fondu Evropské unie. Časový horizont Strategie byl stanoven na rok 2020, tedy na dalších 15 let od roku zpracování. Byly vytyčeny globální i specifické cíle, priority. Jako každý dlouhodobý plán by měla být Strategie vyhodnocována, a to jednou za 6 let a následně pak aktualizována, samozřejmě je také pamatováno na možnost, kdy se vnější podmínky změní natolik, a je tedy možno provést aktualizaci dříve než za 6 let.

Město Chomutov má ve Strategii stanovené tzv. MISE, to znamená, že město bude při svém rozvoji i nadále respektovat:

- civilizační a přírodní hodnoty území tak, aby byly zachovány a dále rozvíjeny,
- potřeby a názory občanů tak, aby byla zajištěna spokojenost občanů a zainteresovaných stran, a to při preferenci celoměstských zájmů před individuálními,
- principy občanské společnosti a partnerství,

- potřebu včasné, důkladné, odborné a pravdivé informovanosti, průhlednost rozhodování,
- koncepčnost a reálnost stanovených cílů,
- udržitelnost rozvoje.

Stanoveny byli i tzv. VIZE do roku 2020. VIZE do roku 2020 jsou:

- hospodářsky vyspělé město, dostatek pracovních příležitostí, optimální struktura průmyslu zaměřená na terciérní a kvartérní sféru a průmysl tvořící vysokou přidanou hodnotu a minimální ekologickou zátěž
- regenerovaná sídliště, satelity rodinných domů, vysoká kvalita bydlení
- dopravní systém šetrný k životnímu prostředí a zdraví lidí, vnější napojení na rychlostní a kapacitní komunikace, kvalitní místní komunikace, dostatek parkovacích míst, bezbariérové přístupy k objektům a zařízením
- síť lokálních i mezinárodních cyklotras a cyklostezek
- bezpečnost, čistota, dostatek veřejné zeleně, přístup do přírodních lokalit pro všechny věkové kategorie
- vzdělanostní centrum regionu poskytující předškolní, základní, střední i vysokoškolské stupně vzdělávání
- kulturní, sportovní a společenské centrum regionu nabízejících širokou škálu aktivit pro profesionální a amatérské sportovce a veřejnost všech věkových kategorií a zájmů
- kvalitní a dostupná sociální a zdravotní péče, nemocnice nadregionální úrovně
- turisticky atraktivní místo
- statutární město vykonávající správu s využitím nejmodernějších informačních technologií a metod řízení, vybavené integrovaným informačním systémem,
- harmonické mezilidské vztahy, spokojené a početně stabilizované obyvatelstvo, kterým je k dispozici široké spektrum služeb a kvalitní občanská infrastruktura obecného charakteru

Všechny MISE a VIZE zapadají do témat klíčových oblastí rozvoje města Chomutova do roku 2020. Bylo stanoveno sedm klíčových oblastí rozvoje:

- Hospodářství a zaměstnanost
- Životní prostředí, urbanismus a bydlení
- Doprava a infrastruktura vč. integrovaných informačních systémů

- Školství, vzdělávání, výzkum, vývoj
- Volný čas, kultura, sport
- Zdravotní a sociální oblast a bezpečnost
- Cestovní ruch

Nejdříve nás zajímá první klíčová oblast – Hospodářství a zaměstnanost. Tato oblast je charakterizována přílivem zahraničních investorů, restrukturalizací těžkého průmyslu (palivo-energetický a hutnický průmysl), který je transformován na lehká průmyslová odvětví, podporou vzniku nových pracovních míst. Bohužel oblast je negativně postižena neodpovídající vzdělaností a kvalifikací. Na trhu chybí služby, řemesla a problém je nízká kupní síla. Je zde dostatečná obchodní síť s velkými řetězci a velké zastoupení asiatských obchodníků. Problémem se stává šedá ekonomika. Vystává zde právě také rozpor mezi nezaměstnaností a nedostatkem pracovních sil, neboť zde například vlivem růstu sociálních dávek vzniká zaměstnávání tzv. na černo. Přestože město neustále nabízí možnost rekvalifikace (viz paragraf 4.4.2.), je zájem nezaměstnaných malý. Jako globální cíl bylo stanoveno výrazně nepřekračovat přirozenou míru nezaměstnanosti.

Středem našeho zájmu je také důležitá klíčová oblast Doprava a infrastruktura, neboť město Chomutov je položeno na významném průsečíku železničních a automobilových tras. Dopravní napojení na okolní regiony je důležitým faktorem ovlivňující trh. Dobrá dopravní obslužnost je také klíčová pro investory, podnikatele, zaměstnavatele a samozřejmě také ovlivňuje možnosti občanů z hlediska dostupnosti zaměstnání a zájmových oblastí. Přímo v Chomutově zajišťuje hromadnou přepravu osob Dopravní podnik měst Chomutova a Jirkova, a.s. trolejbusovou a autobusovou dopravou. Podnik také zajišťuje linkovou dopravu, kterou zajišťují i jiní přepravci ve městě a v regionu. Automobilová doprava způsobuje problémy s parkovacími místy, což může vést k problémům dostupnosti zaměstnání pro některé občany. Město dbá i o komunikace pro pěší, průběžně je opravuje. Jsou také budovány bezbariérová propojení centra města s autobusovým a vlakovým nádražím a s objekty veřejné správy a institucemi v rámci Národního projektu mobility. Obecně lze říci, že se stav komunikací zlepšuje, množství tras a spojení s okolními obcemi je dostatečné. Důležitým globálním cílem je zachování, popř. rozšíření rozsahu sítě napojení okolních obcí na MHD nebo linkovou dopravu s ohledem také na bezbariérovost, na zvýšení komfortu a rychlost přepravy cestujících.

Klíčová oblast zahrnující školství a vzdělávání je charakterizována soustavou mateřských základních, speciálních, středních škol, které pokrývají požadavky na umístění žáků, studentů, uchazečů, kteří projevují zájem o všeobecné i odborné vzdělání. Problematické se stává to, že vzdělávací obory nekorespondují s požadavky trhu práce. K dispozici mají uchazeči vyšší odbornou školu a v rámci vysokoškolského studia má zastoupení odloučené pracoviště UJEP s bakalářským programem. Mimoškolní vzdělávání je zajištěno několika subjekty – ZUŠ, DDM, občanská sdružení a sportovní kluby. Problematickou celoživotního vzdělávání se také zabývá několik subjektů. Globální cíl je vytvořit vzdělanostní centrum regionu tak, aby byly pokryty potřeby vzdělanostní struktury obyvatelstva z hlediska pracovního uplatnění i potřeby osobnostního rozvoje občanů.

Tab. 11: Krátkodobé priority – zdroj [30]

Krátkodobé priority
* Vytvořit funkční systém komunikace mezi podnikateli, Úřadem práce, Hospodářskou komorou, podnikatelskými centry a školami tak, aby v dostatečném časovém předstihu byly definovány potřeby zaměstnavatelů na vzdělání a kvalifikaci pracovníků
* Zvýšit informovanost podnikatelů ve všech oblastech vč. možnosti využívání dotací
* Zvýšit podíl provozovaných nízkopodlažních dopravních prostředků, dosáhnout bezbariérovosti města pro chodce a osoby s omezenou schopností pohybu a orientace
* Zachovat provoz na trati Jirkov-Chomutov-Klášteřec n.O., resp. směr Plzeň
* Zamezit ukončení provozu na trati Chomutov-Vejprty-SRN
* Zlepšit a zkvalitnit stav místních komunikací
* Dobudovat navržený systém cyklistických stezek a tras ve městě v návaznosti na okolí města
* Zlepšit stav chodníků na území města
* Vytvořit integrovaný informační systém ve veřejné správě, který slouží pro všechny zainteresované strany, zejména pro občany a podnikatelskou sféru
* Modernizovat služby veřejné správy s využitím moderních informačních technologií s důrazem na spokojenost občanů
* Zavádět vzdělávací programy v návaznosti na potřeby trhu práce
* Zapojit školské subjekty a NNO do mimoškolní výchovy a celoživotního vzdělávání
* Získat akredityce nových oborů vysokoškolského studia
* Aktivovat odbornou spolupráci mezi VŠ, podniky, školami a dalšími institucemi
* Podporovat činnost zájmových seskupení a občanských sdružení, která se kulturním a sportovním aktivitám přímo či okrajově věnují a zajišťují doplňkové aktivity, které město nenabízí nebo nemůže financovat
* V maximální míře využívat možných dotačních programů z EU, ČR a dalších zdrojů
* Podporovat prevenci a osvětu směrem ke zdravému životnímu stylu
* Podporovat preventivní poradenskou a výchovnou činnost
* Eliminovat vliv negativních společenských jevů (prostituce, gamblerství, drogy, alkohol, násilí aj.) na občany města

Priority rozvoje města Chomutov stanovené ve Strategii byly rozděleny do tří kategorií – krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé priority. Tak jako celá Strategie zahrnují všechny

kategorie priorit komplexně ekonomická a sociální hlediska. Podíváme-li se blíže na krátkodobé priority (viz Tab. 11) a zaměříme se na takové, které ovlivňují námi sledované faktory (viz kapitola 4.), zůstane množství zajímavých a důležitých bodů, jež si žádají rychlé uskutečnění. Střednědobé priority (viz Tab. 12) opravdu odpovídají svému zařazení, neboť je lze uskutečnit až jistou časovou prodlevou. Dlouhodobé priority (viz Tab. 13) si žádají odklad dokončení, neboť jsou charakteru, jež je závislý i na dalších zúčastněných subjektech.

Tab. 12: Střednědobé priority – zdroj [30]

Střednědobé priority
* Podporovat stálé zvyšování kvalifikace a odbornosti zaměstnanců i zaměstnavatelů
* Připravovat pozemky pro následnou výstavbu nových podnikatelských areálů
* Podporovat kvalitní činnost institucí spolupracujících s podnikateli
* Podporovat vznik nových podnikatelských záměrů, reagujících na poptávku trhu
* Dopravně napojit nádraží ČD na centrum města a provést jeho rekonstrukci
* Dobudovat bezbariérové přístupy k objektům ve městě
* Podporovat počítačovou gramotnost populace napříč všemi věkovými skupinami
* Zvýšit vzdělanostní a sociální připravenost dětí v návaznosti na přechod do ZŠ
* Zavádět a realizovat vzdělávací programy saturující potřeby široké veřejnosti
* Modernizovat zařízení středního školství a vyššího odborného školství
* Podporovat vzdělávací činnost SŠ v oblasti rozšiřujícího a rekvalifikačního studia
* Využívat mezinárodní spolupráci v návaznosti na předávání zkušeností mezi studenty i pedagogy
* Rozšířit nabídku mimoškolní výchovy a celoživotního vzdělávání s využitím NNO
* Zajistit co nejširší nabídku aktivit trávení volného času v různých částech města pro všechny věkové a sociální skupiny obyvatel
* Snižovat počet osob závislých na hmotné pomoci prostřednictvím sociálních programů
* Rozšířit a zkvalitnit nabídku služeb, především ve směru k aktivnímu odpočinku a vzdělávání

Tab. 13: Dlouhodobé priority – zdroj [30]

Dlouhodobé priority
* Podpořit železniční dopravu v místech v jejím zapojení do integrovaného dopravního systému Kraje
* Modernizovat stávající železniční síť
* Dokončit systém navržených silničních obchvatů města, a dosáhnout účinného odhlučnění dnešních průtahů městem
* Modernizovat stávající školská zařízení
* Podpořit výzkum a vývoj v návaznosti na požadavky trhu práce a rozvoj hospodářství v regionu

Trendy rozvoje města z hlediska námi sledovaných faktorů jsou rozděleny na dvě skupiny – kladné a záporné trendy a přiřazeny vždy ke sledovaným oblastem rozvoje. Kladné trendy v ekonomické oblasti se týkají například zvýšeného využívání dotačních

titulů z ČR i EU, vytváření nových pracovních míst, rozvoje lehkého průmyslu a služeb, přílivu zahraničních investorů, rozvoje infrastruktury. Významný kladný trend se sociální oblasti je pozvolný růst životní úrovně občanů. Přibližování úřadu občanům, rozvoj partnerství, týmové práce a manažerských dovedností a využívání moderních metod řízení jsou kladné trendy z oblasti řízení, které také přispívají ke zlepšení stávajícího rozvoje. Zaměříme-li se nyní na záporné trendy, najdeme jich méně a to je velmi pozitivní. Jako příklad uvedeme špatné uplatnění na trhu práce především u dlouhodobě nezaměstnaných osob, koncentrace sociálně slabých skupin v některých lokalitách a také s tím související zvyšování nákladů na sociální sféru.

5.2. Strategický plán města Kadaně

I město Kadaň podniklo kroky k vypracování Strategického plánu (dále v textu Plán) [29], aby vyjádřilo představy o budoucím vývoji v dlouhodobém časovém horizontu. Tento Plán, podobně jako Strategie Chomutova je koncepčním a rozvojovým dokumentem a předkládá možnosti sociálního, ekonomického a územního rozvoje a to ve vzájemných vazbách uvedených složek. Kadaň a její přilehlý region disponuje s mnohými přednostmi, jak z hlediska polohy a přírodního prostředí, tak i z historického, demografické struktury obyvatel atd. Plán je tedy výbornou možností, jak tyto přednosti zhodnotit a dále je pro jejich potenciál využít. Tento dokument je zprávou o stavu obyvatelstva, bydlení, infrastruktury, ekonomiky, trhu práce, sociální sféry, kultury, urbanismu, cestovního ruchu a životního prostředí v roce 2004.

V Plánu byly identifikovány tři hlavní problémové oblasti. Při bližším prozkoumání uvedených problémů (viz níže) můžeme opravdu konstatovat, že jsou závažné a žádají si řešení.

Skladba obyvatel s nízkou kvalifikací, vysoká míra nezaměstnanosti s velkým podílem dlouhodobě nezaměstnaných, vysoký počet osob závislých na sociálních dávkách, sociálně slabá populace, odliv mladých a kvalifikovaných obyvatel z důvodu omezených možností uplatnění na trhu práce, vznikající sociální ghetto Pruněrov, drogově závislá mládež jsou hesla, která skutečně přinášejí velké množství problémů a je potřeba je řešit. Proto byla zařazena nebo vyčleněna do jedné z problémových oblastí, obyvatelstvo, bydlení a sociální prostředí.

Další problémovou oblastí je trh práce a podnikatelská základna. Vyznačuje se kvalifikačním nesouladem v rámci nabídky a poptávky, malou pružností vzdělávání na potřeby trhu, malou rozrůzněností ekonomiky a neperspektivními obory, nízkým rozvinutím, malou flexibilitou a spoluprací v podnikatelském prostředí, nedostatkem osob s potřebnou kvalifikací pro nové investory a stávající rozvoj.

Třetí a tím poslední problémová oblast byla identifikována jako sociální infrastruktura, ve které je specifikována řada neméně důležitých problémů jako v ostatních oblastech. Můžeme uvést například nedostatečnou protidrogovou prevenci na školách, obtížné získávání praxe a uplatňování absolventů, jazykovou bariéru, přísnější sociální politiku státu, další snižování porodnosti a nedostatek žáků a studentů, pokles příjmů obce potřebných k realizaci záměrů, na provoz a údržbu zařízení apod.

Stejně jako Chomutov i město Kadaň má stanovené VIZE:

- přirozené centrum části krušnohorského podhůří a středního Poohří
- iniciátor tvůrčího partnerství měst na místní, nadregionální i evropské úrovni
- disponibilita vitální různorodou ekonomikou s prioritní podporou nových kvalifikovaných oborů
- konkurenceschopnost místních výrobně - podnikatelských aktivit
- zařazení se po bok známých center cestovního ruchu na základě kulturního a přírodního bohatství
- plnohodnotné podmínky k životu – různorodost a kvalita bydlení, široká nabídka pracovních příležitostí, možnosti vzdělávání
- cílevědomé usilování o dotvoření kvalitní dopravní soustavy
- důrazná a soustavná péče o životní, ekologicky šetrné principy ve všech sférách života
- podpora invence, názorové otevřenosti, přirozeného patriotismu, schopnosti týmové práce svých obyvatel jako vlastnosti nezbytné pro zdravý a koncepční rozvoj města a řešení složitých situací

V Plánu byly taktéž formulovány prioritní oblasti:

- Podnikatelské prostředí
- Lidské zdroje a sociální infrastruktura
- Cestovní ruch
- Kvalita městského prostředí a krajiny

- Dopravní infrastruktura
- Technická infrastruktura

Ty byly dále propracovány do tzv. akčních plánů, jež byly strukturovány do záměrů a projektů. Realizací jednoho projektu se zároveň řeší další problémy z jiné oblasti, toto ukazuje na jistou provázanost, proto také jisté projekty jsou uskutečnitelné pouze za podmínky realizace jiného projektu nebo je tento postup vhodný. Projekty jsou procesní a věcné povahy. Procesní nebo-li organizační projekty zajišťují prostředí ostatním projektům tak, aby další vývoj byl hospodárný a koordinovaný. Věcné projekty naplňují více záměrů, mají průřezový charakter a realizací se dosahuje konkrétních výstupů.

Další vývoj města bude významně ovlivňovat demografická a sociálně ekonomická situace. Stárnutí obyvatel a nedostatek pracovních sil pro hospodářský růst mikroregionu může mít fatální následky. Ekonomický rozvoj města bude tedy záviset na udržení dostatečného potenciálu práceschopného a kvalifikovaného obyvatelstva. Nízké nabídky volných míst na trhu práce zvyšují nezaměstnanost a růst počtu osob závislých na sociálních dávkách. Sociální vyloučení ze společnosti může pak zapříčinit stupňování sociálního napětí v celé oblasti, kterému se nevyhne ani město Kadaň. Zhruba polovinu nezaměstnaných tvoří osoby evidované déle jak dvanáct měsíců, existuje skupina obyvatel, kteří nenajdou ani výhledově uplatnění a jejich model chování (život ze sociálních dávek) převeze následující generace.

Požadavky na absolventy jsou jiné, než poskytuje stávající vzdělávací struktura, a tudíž je problemtické jejich uplatnění ve vznikajících průmyslových zónách na Kadaňsku a Chomutovsku. Ekonomický rozvoj města by měl směřovat k nové orientaci, význam palivo-energetického komplexu bude klesat a mladé a vzdělané obyvatelstvo se tak stabilizuje. Bude potřeba se zaměřit na technologie 21. století – elektroniku, biochemii, řídicí systémy, informatiku a další. Komparativní výhodou Kadaně bude poloha vůči evropským trhům.

Smyslem a výsledkem Plánu je jeho implementace nebo-li realizace. Realizace je proces dlouhodobý, postupný, organizačně náročný v závislosti na charakteru jednotlivých projektů, bude vyžadovat především manažerský přístup s dohledem nad aktivitami všech účastníků procesu – města, institucí, firem i jednotlivců. Komise pro Strategický plán (dále jen Komise) bude plnit vůdčí a řídicí funkci a bude se pravidelně scházet. Jejím členem by měla být také respektovaná a důvěryhodná osoba, jež bude mít každodenní přehled o stavu

a plnění jednotlivých úkolů a bude ostatní členy dohodnutou formou pravidelně informovat. Hlavní úkoly Komise budou spočívat v:

- přípravě dílčích dokumentů,
- monitorování průběhu realizace Plánu,
- dohledu nad způsobem propagace Plánu,
- přijímání operativních rozhodnutí, návrhů pro případné změny a doplnění Plánu,
- sledování ekonomických otázek při realizaci Plánu koordinací s aktuálním rozpočtem města, ověřováním možností financování z vnějších zdrojů,
- sledování změn vnějšího prostředí,
- sledování vzniku a vytváření koncepčních dokumentů v sousedních sídlech a iniciovat spolupráci na společných projektech (Klášterec nad Ohří, Chomutov, Žatec, Radonicko atd.),
- prosazování projektů s nadmístním charakterem do nadřazených koncepčních dokumentů.

Příslušné odbory a pracovníci městského úřadu budou výkonnou složkou realizace. Jak je v Plánu výstižně uvedeno, tak úspěch Strategického Plánu Kadaně v rozhodné míře závisí na akceschopnosti jak členů Komise tak řadových pracovníků úřadu a stane se nerealizovatelným bez odpovídajícího nasazení a odhodlání jej prosadit a realizovat.

5.3. SWOT analýza

V rámci Strategie [30] byla vypracována tzv. SWOT analýza. Portál vlastnicesta.cz [31] vysvětluje, že SWOT analýza hodnotí silné, slabé stránky společnosti, hrozby a příležitosti spojené s podnikatelským záměrem, projektem, strategií nebo i restrukturalizací procesů.

Zkratka SWOT vychází ze čtyř anglických hesel :

- Strengths = **S** (Silné stránky)
- Weaknesses = **W** (Slabé stránky)
- Opportunities = **O** (Příležitosti)
- Threats = **T** (Hrozby).

Analýza je rozdělena ještě na dvě základní části – vnitřní a vnější prostředí. Vnitřní prostředí je charakterizováno silnými a slabými stránkami, rozebírá a hodnotí současný stav uvnitř komplexu. Ve vnějším prostředí se hledají a klasifikují příležitosti a hrozby, které by mohly bezprostředně ovlivnit následný vývoj. Je výhodné zaměřit se na spolupůsobení nebo-li synergie mezi jednotlivými body analýzy, neboť mohou být dále využity pro další stanovení strategie a rozvoje.

Díky SWOT analýze dokážeme komplexně vyhodnotit fungování firmy, v našem případě je to fungování města a jeho regionu, nalézt problémy nebo nové možnosti růstu. SWOT je součástí strategického (dlouhodobého) plánování společnosti, byla vyvinuta Albertem Humphreym ze Stanfordovy univerzity, jež v šedesátých letech vedl výzkumný projekt, při němž byla využita data od 500 nejvýznamnějších amerických společností. Následující paragrafy 5.3.1. a 5.3.2. přinášejí přehled nejdůležitějších bodů SWOT analýz měst Chomutov a Kadaň získaných z [30] a [29].

5.3.1. SWOT analýza města Chomutova

- Nejdůležitější silné stránky města Chomutova = S
 - Hospodářská základna – doly, elektrárny, průmyslové areály
 - Investiční rozvoj – obnova historického jádra, obnova infrastruktury
 - Schopnost uplatňování moderních metod řízení, vůle měnit věci k lepšímu
 - Dostatečný zdroj pracovních sil
 - Otevřenost pro příchod investorů
- Nejdůležitější slabé stránky města Chomutova = W
 - Vysoká nezaměstnanost (nedostatek pracovních příležitostí) v širším regionu
 - Vzdělanostní struktura - nízká, nedostatečná jazyková gramotnost a technická vzdělanost
 - Vysoký věkový průměr populace
 - Nepříznivá sociální struktura obyvatelstva
 - Nedobudovaná dopravní infrastruktura (Praha – hranice)
 - Špatná kvalita stávající dopravní infrastruktury v regionu
 - Nevyužívané průmyslové objekty

- Nejdůležitější příležitosti pro rozvoj města Chomutova = O
 - Zkvalitnění vzdělanostní struktury obyvatelstva
 - Zřízení vysoké školy
 - Zúročení pro investorské politiky – tvorba pracovních míst
 - Podpora malých a středních podnikatelů
 - Využití blízkosti státní hranice, strategické polohy města
 - Využívání dotačních titulů
 - Rozvoj spolupráce s okolními obcemi vč. mezinárodní spolupráce
 - Dobudování dopravní infrastruktury a rozvoj dopravní obslužnosti
 - Rozvoj kvartérní sféry
- Nejdůležitější hrožení pro rozvoj města Chomutova = T
 - Demografie – porodnost, stárnutí obyvatelstva, úbytek obyvatel
 - Struktura obyvatelstva (sociálně slabé skupiny)
 - Dlouhodobá nezaměstnanost – stagnace nabídky pracovních míst
 - Vzdělanostní struktura (absence VŠ, únik „mozků“)
 - Omezení rozvoje města důlní činností ve svých hranicích
 - Nedokončení nebo špatné dokončení restrukturalizace (průmysl, především životní prostředí)
 - Orientace na velké investory

5.3.2. SWOT analýza města Kadaně

- Nejdůležitější silné stránky města Kadaně = S
 - Oblast – obyvatelstvo , bydlení a sociální prostředí
 - nabídka volné pracovní síly
 - Oblast – trh práce
 - postupný růst adaptability obyvatel na práci v nových odvětvích
 - vysoký nárůst zaměstnanosti ve službách
 - rozvinuté odborné školství
 - intenzivní snaha Úřadu práce Chomutov o využití všech nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti
 - Oblast – školství
 - rozvinuté střední školství, dostatečná a rovnoměrně rozprostřená síť základních škol s disponibilními rezervou pro další vývoj

- Nejdůležitější slabé stránky města Kadaně = W
 - Oblast – obyvatelstvo , bydlení a sociální prostředí
 - kvalifikační skladba obyvatel ovlivněná dlouhodobou orientací oblasti na nízkokvalifikovanou práci v palivoenergetickém komplexu
 - trvající odliv mladých a kvalifikovaných lidí z regionu
 - vysoká míra nezaměstnanosti a zejména vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných
 - Oblast – trh práce
 - kvalifikační nesoulad mezi nabídkou volné pracovní síly a poptávkou po ní
 - malá pružnost stávajícího středoškolského vzdělávacího systému reagovat na potřeby trhu práce
 - vysoké zastoupení málo vzdělaných vrstev obyvatel, které mají malou možnost i schopnost uplatnit se na trhu práce
 - Oblast – školství
 - obtížné získávání praxe a uplatňování absolventů SPŠ stavební, obchodní akademie i některých učebních oborů
- Nejdůležitější příležitosti pro rozvoj města Kadaně = O
 - Oblast – obyvatelstvo , bydlení a sociální prostředí
 - příchod nových investorů s programy vyžadujícími vyššími kvalifikaci
 - rozvoj programů distančního vzdělávání, celoživotního vzdělávání, kvalitní rekvalifikace a zlepšení jazykové vybavenosti
 - kvalitní příprava projektů pro získání prostředků z různých programů orientovaných na rozvoj lidských zdrojů
 - Oblast – trh práce
 - příliv nových domácích i zahraničních investic v souvislosti s otevřením evropských trhů a stabilizací podmínek pro podnikání v ČR
 - rozvoj cestovního ruchu
 - postupné zvyšování vzdělanostní úrovně obyvatel, které povede ke zvýšení jeho šancí při uplatnění místního obyvatelstva na trhu práce a k jeho větší adaptabilitě a flexibilitě

- rozvoj a přijetí modelu celoživotního vzdělávání většinovou populací umožní flexibilnější využití nabídky místní pracovní síly
- větší spolupráce investorů se školami při tvorbě výukových programů a jejich zaměření povede k vyššímu souladu nabídky a poptávky a zejména k vyššímu uplatnění absolventů na trhu práce
- využití programů určených na revitalizaci těžbou postižené Severočeské hnědouhelné pánve – možnost pracovního uplatnění středně kvalifikovaného i nekvalifikovaného obyvatelstva na rekultivacích
- rozvoj dopravního systému a zlepšování dopravně obslužných vztahů v regionu – zlepšení časoprostorové dostupnosti jiných pracovních center může pomoci zlepšit situaci na trhu práce v Kadani
- Oblast – školství
 - záměr gymnázia na realizaci programu k získání mezinárodních certifikátů a spolupráce s německými školami
 - vyšší intenzita vztahů Kadaně s německými městy může přispět k vyšší úspěšnosti absolventů na trhu práce
 - založení vyššího odborného školství
- Nejdůležitější ohrožení pro rozvoj města Kadaně = T
 - Oblast – obyvatelstvo , bydlení a sociální prostředí
 - nadměrné spojování budoucnosti města s palivoenergetickým komplexem
 - odliv mladého a kvalifikovaného obyvatelstva v důsledku omezených možností uplatnění na trhu práce (nedostatek pracovních míst, špatné platové podmínky), rychlé stárnutí obyvatelstva a pokles daňových příjmů obce
 - riziko vzniku sociálního ghetta Prunéřov
 - Oblast – trh práce
 - privatizace Severočeské doly a.s., racionalizace výroby a další úbytky počtu pracovních míst
 - přetrvávající velká provázanost výrobních aktivit na palivo-energetický komplex může při změně koncepce energetiky

(jednoznačná orientace na jádro) vést k výraznému zhoršení situace na trhu práce

- odliv investic do oblastí s lacinější pracovní silou
- o Oblast – školství
 - školství za evropským standardem, odchod kvalifikovaných učitelů

6. Sjednocení měst Chomutov a Jirkov

V roce 2004 uvedly Jirkovské noviny [32] informace o případném spojení měst Chomutov a Jirkov. V článku je řečeno, že se myšlenka spojit Chomutov a Jirkov v jednu aglomeraci objevila už na sklonku 60. let minulého století a byl i počátkem následného desetiletí dokonce zpracován územní plán. Bohužel byl projekt kvůli nedostatku financí zastaven.

V roce 2004 se otázka sloučení opět otevřela. Nyní už nebyl hlavní cíl rozšíření aglomerace a zajištění bydlení pro perspektivní profese v rámci industrializace oblasti, byly to důvody ekonomické, neboť Chomutov se počtem obyvatel přibližoval kritické hranici pod 50 tisíc obyvatel, a tím mu hrozilo snížení státního příspěvku. Spojením s Jirkovem by mu přibýlo potřebné obyvatelstvo a pak by také mohly společně usilovat o získání prostředků z Evropské unie.

Tehdejší starosta Jirkova uvedl, že vysloveně proti přistoupení k Chomutovu není, ale za současných resp. za tehdejších podmínek to neschvaluje.

Už na počátku 90. let 20. století se obě radnice na společné radě dohodly na partnerském řešení problémů sousedních měst. Radnice společně zpracovávaly územní plán a společný program strategického rozvoje obou měst. V březnu roku 2004 byla tedy otázka spojení opět aktuální a v červnu na následné radě bylo oficiálně přijato usnesení z něhož plyne, že obě rady spatřují v integraci měst Chomutova a Jirkova budoucí vývoj. Zastupitelé se shodli, že je potřeba problematiku důsledně připravit a občané musí být seznámeni se všemi klady a zápory integrace. Objevila se i možnost rozhodnout o sloučení v referendu, občané by tak sami vyjádřili zda chtějí nebo nechtějí tento krok uskutečnit. V září 2004 radní opět potvrdili neoficiálně, že připojení považují za pravděpodobný historický vývoj.

Více než rok trvalo, než se opět začalo o spojení hovořit. Tehdejší starostka Chomutova Ivana Řápková se vyjádřila, že na této věci intenzivně pracují, podnikli potřebné kroky k získání statutu statutárního města, neboť to byla jedna z podmínek pro uskutečnění spojení, aby město Jirkov mělo zaručenu svou identitu. Vše tedy záviselo na politické reprezentaci Jirkova, jaké zaujme stanovisko. Chomutovské noviny uvádějí, že by spojení mohlo přinést zvýšení kvality života obyvatel obou měst, a to by mělo podle chomutovské starostky mít vedení každé obce na mysli především. [33]

Během diskusí o spojení byl vypracován materiál s názvem "Stručná analýza kladů a záporů, vyplývajících z vytvoření statutárního města Chomutov a uvažovaného spojení měst Chomutova a Jirkova" Regionální rozvojovou agenturou Ústeckého kraje, a.s. na základě objednávky města Chomutova. Navazuje na předchozí studii "Návrh strategie pro optimalizaci počtu obyvatel města Chomutov" z května 2004. Jedná se o pětistránkový materiál, který sice neobsahuje úplná právní a ekonomická fakta a prognózy, které jsou potřebné k politickému a úřednímu rozhodovacímu procesu, a ani není opřen o žádný odborný průzkum, který by obsahoval názory občanů obou měst, avšak jsou v něm již uvedeny klady a zápory eventuálního spojení měst. [34]

Pro občany Jirkova byla uveřejněna anketní otázka: "Přesvědčil Vás seznam kladů a záporů natolik, že si myslíte, že spojení měst Chomutova a Jirkova bude přínosem pro občany Jirkova?" (*ano, *stále nejsem rozhodnut(a), tyto informace nejsou pro mne dostačující, *nesouhlasím se spojením, *je mi to jedno). [34]

Z již výše zmíněného materiálu byly vyňaty a zveřejněny tyto skutečnosti:

- Cíle vzniku souměstí Chomutov Jirkov:
 - Strategickým cílem je vytvoření přirozeného centra západní části Ústeckého kraje s optimálním počtem obyvatel a rozlohou, které zajistí takové finanční příjmy, které umožní jeho ekonomický provoz a zajistí další přirozený vývoj. Předpokládá se, že před oficiálním projednáváním sloučení obou měst získá CV statut statutárního města.
 - Obecné cíle:
 - Využít silných stránek a příležitostí souměstí a okolních obcí k rozvoji západní části Ústeckého kraje a středu Regionu soudržnosti Severozápad.
 - Intenzivní pokračování v přirozeném integračním procesu z hlediska politického i administrativního.
 - Specifické cíle:
 - Vytvoření a posílení velkého přirozeného správního a hospodářského centra na silniční křižovatce důležitých komunikací R 7 a R13 a železničním uzlu mezi statutárními městy Most a Karlovy Vary, hlavním městem Prahou a Saskem.
 - Zachování správní autonomie v městských částech se správou majetku a vlastními zastupitelstvy a starosty a zavedení jejich spolurozhodování

o rozvoji souměstí v orgánech statutárního města.

- Navýšení finančních příjmů v souvislosti s navýšením počtu obyvatel.

- Klady:
 - Zvýšení prestiže.
 - Zlepšení vyjednávací pozice se státní správou, EU institucemi i s okolními obcemi.
 - Zvýšení zájmů ze strany investorů a návštěvníků.
 - Posílení hospodářského a správního centra západní části Ústeckého kraje.
 - Připojení se k integračnímu trendu, který je již v EU desítky let úspěšně praktikován.
 - Vzor pro slučování pro jiná města a obce.
 - Optimalizace počtu obyvatel.
 - Navýšení rozpočtu jako následek zvýšení počtu obyvatel.
 - Zástupci připojených obcí se mohou ucházet ve volbách o členství v Zefektivnění veřejné správy a snížení celkových nákladů z dlouhodobého pohledu.
 - Propojení příspěvkových organizací a podniků ve vlastnictví obcí s cílem zefektivnění, rozšíření a zkvalitnění jejich služeb pro občany, návštěvníky a investory.
 - Zvýšená schopnost spolufinancování projektů podporovaných dotacemi z veřejných rozpočtů (např. zejména přístup ke strukturálním fondům a fondu soudržnosti, které předpokládají silné finanční zázemí žadatele a jeho vysokou organizovanost).
 - Atraktivní nabídka rozvojových ploch (městských částí) pro bydlení, hospodářské využití a rekreaci (např. spojením CV a JIR může být nabídnuto 181 ha na bydlení, 167 ha pro výrobu a služby a 15 ha pro rekreaci nebo jiné využití).
- Zápory:
 - Zánik připojované obce jako suverénního objektu, zůstane však autonomní městskou částí s vymezenými pravomocemi a povinnostmi, s vlastním úřadem i orgány.
 - Zvýšení nákladů (v prvních letech) na celkovou administraci statutárního města s vytvořenými minimálně dvěma městskými částmi, kde vedle

Magistrátu statutárního města budou fungovat Městské úřady městských částí.

- Složitější řízení a koordinace činností, zvýšený nárok na spolupráci.
- Dvoustupňové řízení.

Jirkovské noviny [35] uvedly, že koncem ledna 2006 byl schválen nový zákon o obcích, jehož součástí bylo rozšíření seznamu statutárních měst mezi nimiž byl zařazen i Chomutov. Od 1. července 2006 je tedy Chomutov statutárním městem v čele s primátorkou Ivanou Řápkovou. Další kroky Chomutova byly zřejmé, požádali okolní obce o připojení. Jirkovské noviny [35] dále uvedly, že záležitost je citlivá, neboť vše záleží na rozhodnutí největšího souseda, tedy města Jirkova. A bylo známo, že spojení obou měst má na vyšší komunální úrovni příznivce i odpůrce.

Přestože vedení města Jirkova slíbilo, že ještě v roce 2006 vyhlásí referendum, ve kterém se místní lidé vyjádří ke spojení s Chomutovem, nejbližší termín posunulo až na rok 2010 [36].

Aglomerace Chomutov Jirkov tedy dál funguje jako prostorový celek dvou samostatných měst, které mají vlastní samosprávu a sídla městských úřadů.

7. Fondy Evropské unie

Portál Fondy Evropské unie [37] definuje politiku soudržnosti Evropské unie, která usiluje o rovnoměrný hospodářský a společenský rozvoj všech svých členských států a jejich regionů. Jejím cílem je zmírnit rozdíly v životní a ekonomické úrovni mezi chudšími a bohatšími zeměmi EU a zároveň zvýšit schopnost Evropské unie jako celku čelit výzvám 21. století. Ve středu zájmu spolu s důrazem na udržitelný růst, inovace a konkurenceschopnost stojí vytváření otevřené, flexibilní a soudržné společnosti s vysokou mírou zaměstnanosti.

Evropská unie na vynakládá na politiku hospodářské a sociální soudržnosti více než třetinu svého společného rozpočtu a fondy EU představují hlavní nástroj realizace, jejichž prostřednictvím se rozdělují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony.

Evropská unie nakládá se třemi hlavními fondy:

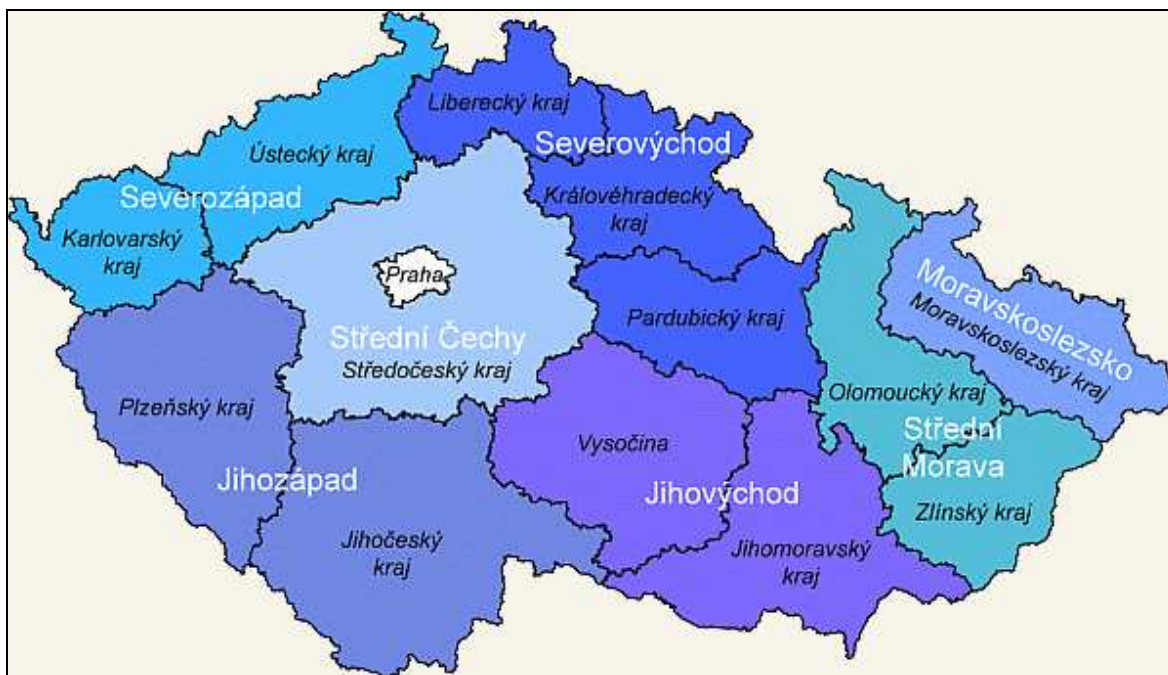
- Strukturální fondy:
 - Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
 - Evropský sociální fond (ESF)
- Fond soudržnosti (FS)

Pro efektivní získávání prostředků z evropských fondů byly zřízeny regiony soudržnosti, které se skládají z jednoho či více krajů. Politika hospodářské a sociální soudržnosti je směřována především do územních celků s počtem obyvatel pohybujícím se mezi osmi sty tisíci a třemi miliony. Protože české kraje těchto počtů obyvatelstva povětšinou nedosahují, vznikly regiony soudržnosti (viz Obrázek 20):

- Severozápad,
- Severovýchod,
- Jihovýchod,
- Jihozápad,
- Střední Čechy,
- Moravskoslezsko
- Střední Morava,

kteřé jsou vedené regionálními radami regionů soudržnosti [37]. Regionů je osm, tím osmým je region Praha, kterého se týkají jiné podmínky pro čerpání z programů, neboť Praha převyšuje ekonomickými ukazateli výrazně ostatní části naší republiky, a proto nesplňuje kritéria pro příjem prostředků z finančně nejobjemnějšího cíle politiky soudržnosti Konvergence.

Obrázek 20 – Regiony soudržnosti v České republice – zdroj [37]

Ústecký kraj společně s krajem Karlovarským patří do regionu soudržnosti Severozápad. Globálním cílem regionu je zvýšení kvality fyzického prostředí a přeměna ekonomických a sociálních struktur regionu, jako předpoklad pro zvýšení atraktivity regionu pro investice, podnikání a život obyvatel [38]. Úřad práce v okrese Chomutov Ústeckého kraje spadá tedy do regionu Severozápad a využívá Evropského sociálního fondu (ESF). Hlavním posláním ESF je rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podpora sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů [39].

Cíle Evropského sociálního fondu:

- Pomoc nezaměstnaným lidem při vstupu na trh práce
- Rovné příležitosti pro všechny při přístupu na trh práce
- Sociální začleňování, pomoc lidem ze znevýhodněných sociálních skupin při vstupu na trh práce

- Celoživotní vzdělávání
- Rozvoj kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly
- Zavádění moderních způsobů organizace práce a podnikání
- Zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce
- Boj se všemi formami diskriminace a nerovnostmi souvisejícími s trhem práce

ESF má dva základní programy. První byl pro programové období 2004-2006 a druhý pro období 2007-2013. V rámci prvního období se v České republice realizovaly tři oprávněné projekty ESF.

Integrovaný portál MPSV [40] uvádí, že Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) tvořil základ pro realizaci podpory z Evropského sociálního fondu v oblasti rozvoje lidských zdrojů v České republice na období 2004-2006. Úřad práce v Chomutově v období OP RLZ využil své zkušenosti s předstupními nástroji Evropské unie, např. s fondem Phare. Úřad práce v Chomutově:

- se podílel jako partner či spolupracující organizace na implementaci finančních prostředků z ESF, jež byla koordinována Úřadem práce v Ústí nad Labem,
- spolupracoval při přípravě a tvorbě návrhů národních projektů a regionálních grantových schémat, účastnil se výběru hodnotitelů, organizoval a pořádal semináře a školení pracovníků ÚP, zapojoval se do realizačních týmů jednotlivých projektů,
- průběžně informoval potenciální předkladatele projektů, koordinoval a konzultoval projektové záměry.
- věnoval se vytipování vhodných zájemců do jednotlivých rekvalifikačních či poradenských programů, naplňování kapacit poradenských aktivit cílovou skupinou, monitorování průběhu rekvalifikačních a poradenských činností,
- zapojil se do realizace dvou národních projektů, čtyř nadregionálních projektů a přes tři desítky projektů regionálního charakteru.

Za přínos lze považovat to, že se do projektů podařilo zařadit a jejich prostřednictvím podpořit celkem 1938 uchazečů a zájemců o zaměstnání. Všichni uchazeči a zájemci o zaměstnání získali v poradenských programech nebo rekvalifikačních nových zkušeností a dovedností a 304 osoby se uplatnily na nově vytvořených místech dotovaných z ESF.

V dalším programovém období 2007-2013 se Úřad práce zapojuje do operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, který je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce, profesního zdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech [40].

8. Závěr

Mikroregion 2. stupně okres Chomutov je okresem průmyslovým, prochází transformačním procesem, a to také ovlivnilo stav trhu práce. Ústecký kraj, ve kterém se mikroregion rozkládá, měl v roce 2008 nejvyšší nezaměstnanost ze všech krajů České republiky. Počet nezaměstnaných stále pozvolna stoupá, tedy výrazně progresivní vývoj z roku 1991 se proměnil ve výrazně regresivní. K regresivitě také přispívá značné množství obyvatel s nízkým vzděláním (bez vzdělání, se základním). Za pozitivní přístup k tomuto vážnému problému je možno považovat vytváření rekvalifikací úřadem práce, a tím podpoření aktivní politiky státu. Lidé si začínají uvědomovat nutnost vyššího vzdělání, rozšíření kvalifikace nebo její úplnou změnu. Dojížděka/vyjížděka je důležitý faktor, který ovlivňuje pracovní trh. Bohužel tento faktor sleduje jen SLBD, a tak dostupná data, která nás zajímala, byla dostupná jen za roky 1991 a 2001, tudíž nalezení nějaké etapovosti ve vývoji nebylo zcela reálné. Obecně ale můžeme říci, že za toto poměrně dlouhé období stále dojíždějí denně lidé ve středním věku, zaměstnaní v průmyslu, kteří používají k přepravě převážně autobus a automobil.

Hlavním centrem sledovaného regionu je město Chomutov, dalším centrem je město Kadaň. Tato dvě města jsou zároveň největšími městy regionu. Obě města mají vypracovány rámcové strategie rozvoje, které by měly pomoci k lepšímu využití potenciálů těchto měst. Výsledek tohoto snažení bohužel bude možné zhodnotit až za další pěti nebo desetiletí. Jak již bylo zmíněno, Úřad práce v Chomutově využívá prostředků z Evropských fondů, neboť je zcela jasné, že financování projektů pro „lepší život“ bývá nákladné a pro oblast s velkou nezaměstnaností a nízkou vzdělaností/kvalifikací ještě méně dostupné.

Můžeme jen doufat, že se stanovené vize podaří naplnit, dovést restrukturalizaci do zdárného konce, i když je to možná proces nekonečný. Okres Chomutov, potažno jeho centrum Chomutov, se nalézá na významném průsečíku tras, a to je klíčové pro jeho další rozvoj. Nepodaří-li se ale dostatečně motivovat obyvatelstvo k zapojení do realizace vizí, pak můžeme říci, že trh práce bude pro občany stále nedostupnější.

9. Použité zdroje a literatura

- [1] HAMPL, Martin. *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha: nakladatelství DemoArt, 2005. 147s. ISBN 80-86746-02-X.
- [2] Magistrát města Chomutova. *Chomutovsko - Správní členění* [online]. Publikováno 11. 12. 2003. Datum poslední revize 11. 12. 2003 [cit. 2009-01-15]. URL <http://www.chomutov-mesto.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=5245&id=106710&p1=36882>
- [3] ČSÚ – Ústí nad Labem. *Charakteristika Ústeckého kraje* [online]. [cit. 2009-01-15]. <http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje>.
- [4] ČSÚ – Ústí nad Labem. *Mapy a grafy kraje: Geografická mapa Ústeckého kraje* [online]. [cit. 2009-01-15]. <http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/mapy_a_grafy_kraje>.
- [5] ÚSTECKÝ KRAJ. *Ústecký kraj a úz. členění dle ORP* [online]. [cit. 2009-01-27]. <<http://ims.kr-ustecky.cz/website/obecne/orp/viewer.htm>>.
- [6] ČSÚ. *Statistický bulletin Ústeckého kraje za rok 2008* [online]. [cit. 2009-01-27]. <http://www.ustinadlabem.czso.cz/xu/edicniplan.nsf/publ/13-4202-08-za_rok_2008>.
- [7] ČSÚ – Ústí nad Labem. *Charakteristika okresu Chomutov* [online]. [cit. 2009-02-14]. <http://www.ustinadlabem.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/okres_chomutov>.
- [8] ČSÚ – Ústí nad Labem. *Mapy územního členění (okresů) České republiky* [online]. [cit. 2009-02-14]. <http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/mapy_uzemniho_cleneni_ceske_republiky>.
- [9] RIS. *Okresy Ústeckého kraje* [online]. [cit. 2009-05-03]. <http://www.risy.cz/okresy_usteckeho_kraje_ustecky_kraj>.
- [10] Integrovaný portál MPSV. *Ukazatele trhu práce v okrese Chomutov* [online]. [cit. 2009-02-17]. <http://portal.mpsv.cz/sz/local/cv_info/chomutov.pdf>
- [11] ČSÚ – Ústí nad Labem. *Správní obvody* [online]. [cit. 2009-03-05]. <http://www.ustinadlabem.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/spravni_obvody>.
- [12] BINTEROVÁ, Zdena. *Obce chomutovského okresu: Historií k dnešku*. Chomutov: Okresní muzeum v Chomutově, 2002. 301s.
- [13] EUROEKONOM.CZ. *Instantní kurz ekonomie* [online]. [cit. 2009-03-10]. <<http://www.euroekonom.cz/ekonomie.php>>.
- [14] WIKIPEDIA. *Maslow's hierarchy of needs* [online]. [cit. 2009-03-10]. <http://en.wikipedia.org/wiki/Maslow%27s_hierarchy_of_needs>.

- [15] IT SOLUTIONS. *Maslowova teorie* [online]. [cit. 2009-03-10].
<<http://www.itsolution.cz/maslowova-teorie.a14.html>>.
- [16] KADLEC, Miroslav a kol. *Co potřebují absolventi škol pro uplatnění na trhu práce*. Ústav pro informace ve vzdělání, Výzkumný ústav odborného školství, Centrum pro studium odborného školství. 69s. ISBN 80-211-0363-9.
- [17] MPSV. *Regionální trh práce* [online]. [cit. 2009-11-15].
<http://portal.mpsv.cz/sz/local/cv_info/antp/>.
- [18] FINANCE.CZ. *Trh práce a nezaměstnanost* [online]. [cit. 2009-04-03].
<<http://www.finance.cz/ekonomika/informace/ekonomika/nezamestnanost/>>.
- [19] MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. 172s. ISBN 80-901424-9-4.
- [20] ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE Brno. *Regionální diferenciace a polarizace aktuálního socioekonomického vývoje ČR* [online]. Publikováno: duben 2005.
[cit. 2009-05-01]. <<http://www.regionalnirozvoj.cz/catalogue2/catalogue.htm>>
- [21] ČSÚ. *Míra registrované nezaměstnanosti v ČR, Ústeckém kraji a jeho okresech k 31. 12.* [online]. [cit. 2009-05-07].
<[http://www.czso.cz/xu/edicniplan.nsf/t/87002D8F1F/\\$File/420804t04.pdf](http://www.czso.cz/xu/edicniplan.nsf/t/87002D8F1F/$File/420804t04.pdf)>.
- [22] RIS. *Trh práce v okresech* [online]. [cit. 2009-05-08].
<http://www.risy.cz/trh_prace_v_okresech_usteckeho_kraje_ustecky_kraj>.
- [23] EU. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky* [online]. [cit. 2009-05-09].
<http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/0_integral/CZ_CS.pdf>.
- [24] ČSÚ. *Sčítání lidu, domů a bytů 2001 okres Chomutov Ústecký kraj* [online]. Publikováno: září 2003. [cit. 2009-05-03].
<<http://www.czso.cz/kraje/ul/publikace/sldb/4221/data/pdf/422.pdf>>.
- [25] WIKIPEDIE. *Rekvalifikace* [online]. [cit. 2009-04-12].
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rekvalifikace>>.
- [26] MPSV. *Rekvalifikace a poradenské činnosti* [online]. [cit. 2009-04-12].
<http://portal.mpsv.cz/sz/local/cv_info/rekval>.
- [27] ČSÚ. *Metodické poznámky k SLDB* [online]. [cit. 2009-05-03].
<[http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/EE002A5B9D/\\$File/412204m.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/EE002A5B9D/$File/412204m.pdf)>.
- [28] ČSÚ – Ústí nad Labem. *Dojíždka za prací a do škol v Ústeckém kraji (na základě výsledků SLDB 2001)* [online]. Poslední revize: 27. 2. 2005. [cit. 2009-10-10].
<<http://www2.czso.cz/xu/edicniplan.nsf/publ/13-4230-04->>.

- [29] MĚÚ KADAŇ. *Strategický plán Kadaně* [online]. Poslední revize: 30. 1. 2008. [cit. 2009-05-03].
<<http://www.mesto-kadan.cz/samosprava/strategicky-plan-kadane-/2008-02-04.php>>.
- [30] OFICIÁLNÍ WEB MĚSTA CHOMUTOV. *Rámcová strategie rozvoje města Chomutova do roku 2020 – aktualizace* [online]. Poslední revize: 15. 10. 2008. [cit. 2009-05-03].<http://www.chomutov-mesto.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=5245&id_ktg=24882&p1=37001>.
- [31] STŘELEČ, Jiří. *SWOT analýza* [online]. [cit. 2009-05-03].
<<http://www.vlastnicesta.cz/akademie/marketing/marketing-metody/swot-analyza/>>.
- [32] JIRKOVSKÉ NOVINY. *Dojde ke spojení Chomutova s Jirkovem v dohledné době?* [online]. Ročník IX Číslo 10 Říjen - Listopad 2004. [cit. 2009-05-10].
<<http://www.jirkov.cz/soubory/186/open/>>.
- [33] CHOMUTOVSKÉ NOVINY. *Ke spojení dvou musí být oboustranná vůle* [online]. 8. července 2005 ročník IX. [cit. 2009-05-10]. <http://www.chomutov-mesto.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=5245&id_dokumenty=894761>.
- [34] MĚSTO JIRKOV. *Spojení JI-CV* [online]. [cit. 2009-05-10].
<<http://www.jirkov.cz/ostatni-stranky/old/32>>.
- [35] JIRKOVSKÉ NOVINY. *Spojení sousedů bude tématem roku* [online]. Ročník XI Číslo 2 Únor - Březen 2006. [cit. 2009-05-10]. <<http://www.jirkov.cz/soubory/402/open/>>.
- [36] ČESKÝ ROZHLAS SEVER. *Chomutov chce více obyvatel* [online]. Publikováno: 2. 5. 2005. [cit. 2009-05-10].
<<http://www.rozhlas.cz/sever/informacezeseveru/zprava/243393>>.
- [37] STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Fondy Evropské Unie* [online]. [cit. 2009-05-12].
<<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>>.
- [38] REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI SEVEROZÁPAD. *ROP SZ* [online]. Poslední revize: 31. 10. 2008. [cit. 2009-05-12].
<http://www.nuts2severozapad.cz/rop_sz/>.
- [39] ESF. *Evropský sociální fond v ČR* [online]. [cit. 2009-05-12].
<<http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>>.
- [40] MPSV. *Evropský sociální fond* [online]. [cit. 2009-05-12].
<http://portal.mpsv.cz/sz/local/cv_info/esf/>.

10. Seznam příloh

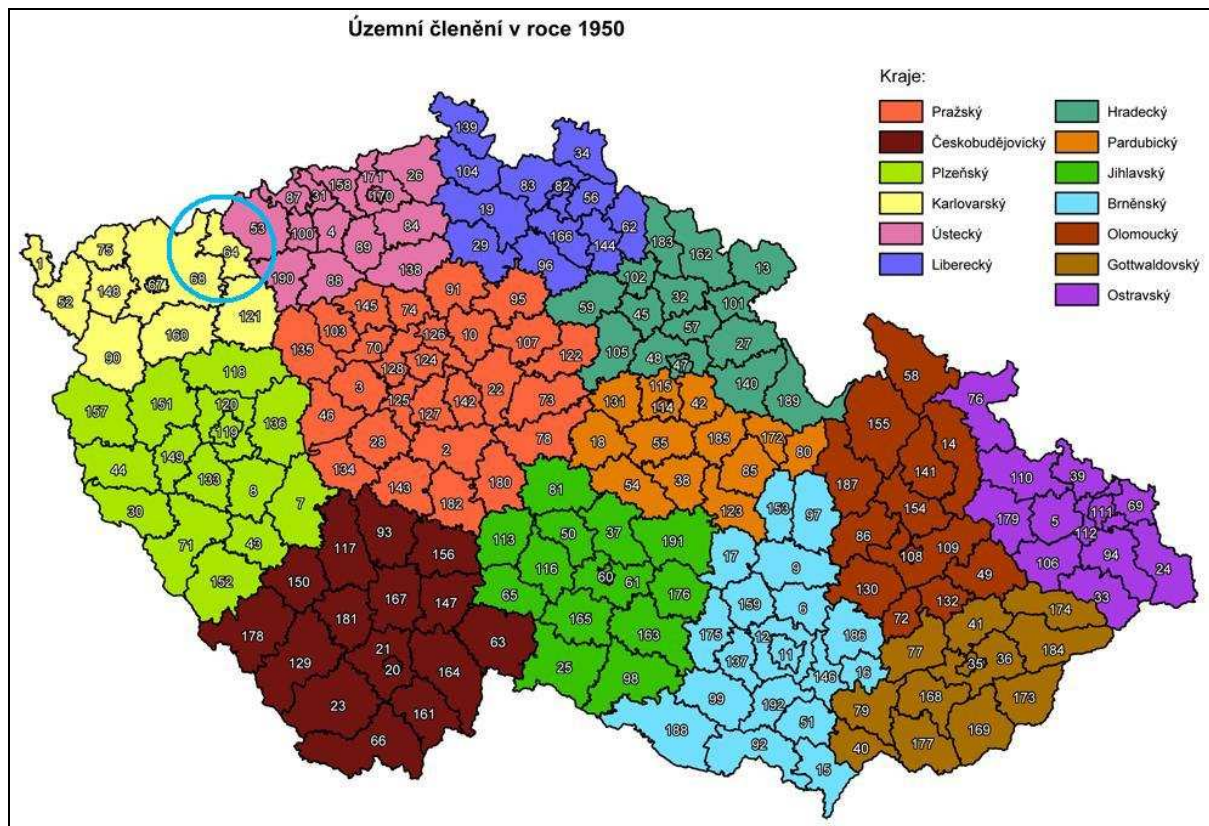
Příloha 1 – Obrázek – Územní členení v roce 1950

Příloha 2 – Obrázek – Územní členění v roce 1961

Příloha 3 – Dotazník – Průzkum – Dojížděka do zaměstnání (zjednodušená verze)

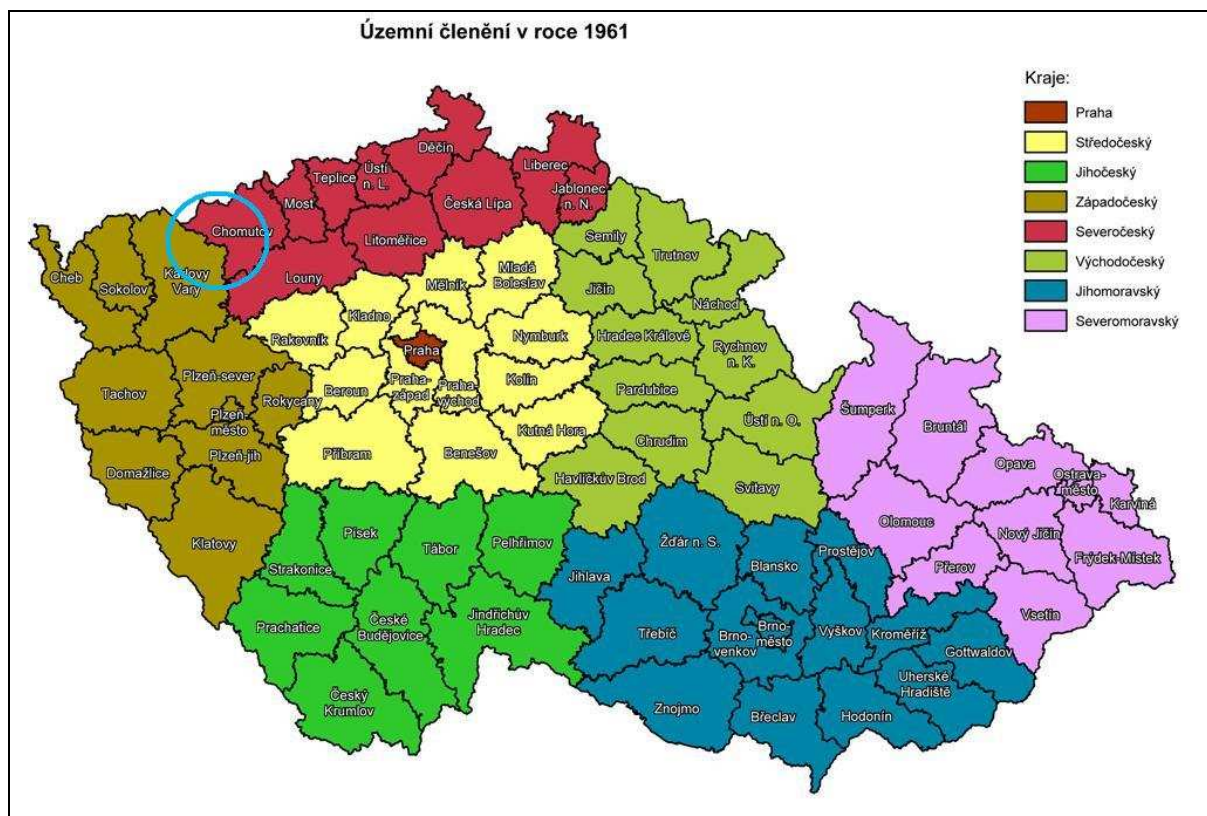
Příloha 4 – Dotazník – Průzkum – Dojížděka do zaměstnání (původní verze)

Příloha 1 – Obrázek – Územní členění v roce 1950 – zdroj [8]

Pozn. V mapě 53 – politický okres Chomutov, 64 politický okres – Kadaň, 68 – politický okres Karlovy Vary a okolí

Příloha 2 – Obrázek – Územní členění v roce 1961 – zdroj [8]

Příloha 3 – Dotazník – Průzkum – Dojížd'ka do zaměstnání (zjednodušená verze) – zdroj
[vlastní průzkum]

PRŮZKUM - Dojížd'ka do zaměstnání

Prosím o pravdivé vyplnění průzkumu, který přispěje ke zpracování části diplomové práce.

Děkuji.

Malinová Lucie (studentka Technické univerzity v Liberci)

Váš výběr označte křížkem.

Ot. 1. Pohlaví:

žena	
muž	

Ot. 2. Jste:

zaměstnaný/á?	
nezaměstnaný/á?	
student/ka?	

jiné (dopíšte): _____

Ot. 3. Dojíždíte (dojížděl/la byste) do zaměstnání?

dobu dojížd'ky	ANO*	NE **
do 30 min		
do 1 hod		
1 hod a více		

* Odpovíte-li vždy ANO, nepokračujte ve vyplňování ot. 4.

** Odpovíte-li alespoň jednou NE pokračujte ot. 4.

Ot. 4. Změnilo by Vaše rozhodnutí:

	ANO	NE
lepší platové ohodnocení?		
lepší dopravní spojení?		
atraktivnější zaměstnání?		

Příloha 4 – Dotazník – Průzkum – Dojížd'ka do zaměstnání (původní verze) – zdroj
[vlastní průzkum]

PRŮZKUM - Dojížd'ka do zaměstnání

Prosím o pravdivé vyplnění průzkumu, který přispěje ke zpracování části diplomové práce.

Děkuji.

Malinová Lucie (studentka Technické univerzity v Liberci)

Váš výběr označte křížkem.

Ot. 1. Pohlaví:

žena	
muž	

Ot. 2. Věková skupina:

0-14	
15-24	
25-44	
45-64	
65 a více	

Ot. 3. Vzdělání:

bez vzdělání	
základní	
vyučen/na	
vyučen/na s maturitou	
středoškolské	
vyšší odborné	
vysokoškolské	

Ot. 4. Jste:

zaměstnaný/á?	
nezaměstnaný/á?	
student/ka?	

jiné (dopíše): _____

Ot. 5. Dojíždíte (dojížděl/la byste) do zaměstnání?

dobu dojížd'ky	ANO*	NE **
do 30 min		
do 1 hod		
1 hod a více		

* Odpovíte-li vždy ANO, nepokračujte ve vyplňování ot. 6.

** Odpovíte-li alespoň jednou NE pokračujte ot. 6.

Ot. 6. Změnilo by Vaše rozhodnutí:

	ANO	NE
lepší platové ohodnocení?		
lepší dopravní spojení?		
atraktivnější zaměstnání?		